

Evaluatie armoedebeleid gemeente Noordoostpolder

Voorwoord armoedebeleid

In de kinderboeken die ik in mijn jeugd las, was armoede een duidelijk afgebakend begrip. Arme mensen leefden in slechte huizen, liepen vaak in lompen en hadden geen geld. Voor steun waren ze goeddeels overgeleverd aan de goedertierenheid van andere mensen. Overheid en een georganiseerde maatschappelijke solidariteit leken niet te bestaan. Of dat tijdsbeeld in die boeken klopt heeft de rekenkamer niet onderzocht. Wel heeft de rekenkamer gemeend het beleid ten aanzien van armoede van de gemeente Noordoostpolder te moeten onderzoeken. Het resultaat ligt thans voor u.

Als rekenkamer zijn wij verheugd te constateren dat de gemeente armoede en armoede bestrijding serieus neemt. Zeker ook omdat wij ook hebben vastgesteld dat de intrinsieke motivatie van de mensen (ambtenaren en bestuurders) die zich hier mee bezighouden hoog is.

Desalniettemin heeft de rekenkamer ook vastgesteld dat het beleid op onderdelen verbeterd kan worden. Wij hebben dat vastgelegd in de conclusies en aanbevelingen. De rekenkamer heeft het vertrouwen dat hierdoor een goed gesprek tussen het college en de raad op gang kan komen, waarbij de wil om armoede uit te bannen centraal staat. Dat is deels een kwestie van geld, maar eveneens een kwestie van motivatie bij alle partijen.

Op 26 februari 2024 werd het rapport van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening gepresenteerd. Een belangrijk en terugkerend punt dat hier aan de orde kwam is de spanning tussen enerzijds rechtmatigheid en anderzijds menslievendheid. Rekenkamers richten zich in het bijzonder op doeltreffendheid en doelmatigheid. In het kader van een “zachte” overheid zou doelmatigheid ook als menslievendheid kunnen worden uitgelegd. Ik heb er vertrouwen in dat dit ook de drijvende emotie is bij de gemeente Noordoostpolder om de armoede te bestrijden. Efficiënt, doeltreffend en menslievend.

Joris van Enst

Voorzitter Rekenkamer gemeente Noordoostpolder

Evaluatie armoedebeleid gemeente Noordoostpolder

Een onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het armoedebeleid in de gemeente Noordoostpolder.

Colofon

Opdrachtgever

Rekenkamer Noordoostpolder

Datum

Januari 2024

Auteurs

Bert van Putten

Anieta Boer

Jitske Kooistra – van der Wijk

KWIZ

Stavangerweg 23 - 5

9723 JC Groningen

050 - 5252473

contact@kwiz.nl

Uitgave

Deze publicatie is een uitgave van KWIZ. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ.

Inhoudsopgave

Voorwoord armoedebeleid.....	1
Inleiding	5
Deel A Bevindingen, conclusies en aanbevelingen.....	9
B1 Bevindingen.....	10
C1 Conclusies.....	14
C2 Aanbevelingen.....	16
Bestuurlijke reactie.....	19
Nawoord.....	22
Deel B Nota van bevindingen.....	23
1. Armoedebeleid in de gemeente Noordoostpolder.....	30
1.1. Lokale context.....	30
1.2. Beleidsvisie en doelstellingen armoedebeleid.....	31
1.3. Uitvoering armoedebeleid op hoofdlijnen	34
2. Resultaten Deelplan Minima	39
2.1. Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam	39
2.2. Minimaregelingen zijn activerend en gericht op meedoen	40
2.3. Meedoen- en inkomensondersteunende regelingen zijn vindbaar en de doelgroep wordt beter bereikt.....	47
2.4. De toegang tot gemeentelijke minimaregelingen is laagdrempelig en gericht op de doelgroep.....	49
2.5. Het minimabeleid past binnen de financiële kaders	52
3. Rol van de gemeenteraad.....	57
3.1. Informatie richting gemeenteraad.....	57
3.2. Controle vanuit de gemeenteraad	57
4. Bijlagen.....	58
Bijlage 1. Normenkader.....	59
Bijlage 2. Resultaten behoeftepeiling doelgroep.....	62
B2.1 Respons	62
B2.2 Regelingen bij geldzorgen.....	62
B2.4 Aanbod minimaregelingen en andere hulp	65
B2.5 Aanvragen van regelingen	66
B2.6 Invloed van de regelingen	67
B2.7 Rapportcijfers	67
4.1. B2.8 Tips voor de gemeente.....	67
B2.9 Achtergrondinformatie respondenten.....	70
5. Bijlage 3. Resultaten Burgerpanel.....	71
B3.1 Respons	71
B3.2 Ondersteuning van de gemeente	71
5.1. B3.3 Informatie.....	72
B3.4 Financiële situatie.....	73
B3.5 Achtergrondinformatie respondenten.....	75
Bijlage 4. Overzicht indicatoren vanuit beleidsplan sociaal domein.....	76
Bijlage 5. Chronologisch overzicht belangrijkste stukken gemeenteraad.....	78
Bijlage 6 Lokale context gemeente Noordoostpolder.....	85
Bijlage 7 Wettelijk kader armoedebeleid.....	87
Bijlage 8. Inkomenseffectrapportage.....	88
B8.1 Introductie.....	88
B8.2 Onderzoeksmethodiek	88
B8.3 Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid	92
B8.4 Opbouw maandelijkse gemeentelijke bijdrage op 100% Wsm	93
B8.5 Het maandelijks vrij te besteden budget verschilt per huishoudtype	94
B8.6 Werken vanuit de bijstand loont	96
B8.7 Invloed van de energietoeslag	99
B8.8 Overzicht minimaregelingen	102
B8.9 Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm	103
B8.10 Financieel maandoverzicht.....	105

Definitief

Inleiding

Aanleiding onderzoek

Het armoedebeleid is in de gemeente Noordoostpolder een actueel thema. De Rekenkamer Noordoostpolder (RK) heeft op basis van het gesprek met de verschillende fracties in de gemeenteraad besloten om een onderzoek te doen naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het armoedebeleid en de uitvoering.

Door het uitvoeren van een onderzoek wenst de RK de gemeenteraad inzicht te geven in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het huidige beleid en daarmee tevens handvatten bieden voor hun kaderstellende rol. Het huidige beleid dateert uit 2021.

Afbakening onderzoek

Dit onderzoek richt zich op het armoedebeleid. De gemeente Noordoostpolder noemt in haar beleid de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de lage inkomensgrens, als het meest passend om te kunnen vergelijken met andere gemeenten. De gemeentelijke regelingen zijn gebaseerd op het wettelijk sociaal minimum (de bijstandsnorm). Feitelijk hanteren we voor dit onderzoek de beleidsmatige inkomensgrens, die is gebaseerd op het wettelijk sociaal minimum. De afwijkingen tussen de lage inkomensgrens en de beleidsmatige inkomensgrens zijn volgens het CBS gering¹. Het onderzoek betreft de beleidsperiode 2019 tot heden.

Onderzoeksvragen

Voor het onderzoek gaan we uit van de onderzoeksvragen die de Rekenkamer heeft opgesteld.

De hoofdvraag voor het onderzoek luidt:

“Hoe wordt het gemeentelijk armoedebeleid uitgevoerd en hoe is deze uitvoering te beoordelen in termen van doeltreffendheid en doelmatigheid? En wordt de gemeenteraad in staat gesteld om het beleid en de kaders op basis van toereikende informatie doeltreffend vast stellen, de uitvoering van het armoedebeleid en de besteding van de financiële middelen te controleren? En welke verbetermogelijkheden zijn er?”

Daarnaast is er een aanvullend onderzoek gedaan naar de situaties waarin de armoedeval optreedt². De hoofdvraag voor dit onderzoek luidt:

In hoeverre en in welke situaties komt armoedeval, bij (meer) loon door werk, voor als we kijken naar de gemeentelijke regelingen en welke oplossingsrichtingen zijn er voor de gesignaleerde knelpunten?

Naast de hoofdvraag zijn er diverse deelvragen opgesteld. De deelvragen zijn thematisch onder te verdelen in de volgende onderwerpen.

Beleid en Kaders:

1. Wat is de definitie van armoede in de gemeente?;
2. Wat zijn de doelen?;
3. Is deze definitie actueel en afgestemd op de samenstelling van de samenleving in de gemeente?;
4. Welke minimaregelingen zijn beschikbaar?;
5. Voor welke doelgroepen zijn deze bedoeld?;
6. Hoe zijn de financiële middelen begroot?;

Uitvoering (van regelingen), demografische en armoedeanalyse van indicatoren:

¹ Op deze website staan de verschillen tussen beide definities nader uitgelegd:

<https://longreads.cbs.nl/armoede-en-sociale-uitsluiting-2023/bijlage/>

² Gelijktijdig met het rekenkameronderzoek heeft het College van B&W besloten een onderzoek uit te gaan voeren naar de effecten op het inkomen na werkaanvaarding, de zogenoemde armoedeval. Gezien de samenloop van deze onderzoeken heeft de Rekenkamer Noordoostpolder in overleg met het College besloten het onderzoek naar de armoedeval op te nemen in de evaluatie van het armoedebeleid.

7. Zijn de doelgroepen voor de diverse regelingen duidelijk geïdentificeerd (eventueel ook uitgesplitst naar Emmeloord en de omliggende dorpen)?;
8. Wat is de duiding en verklaring van de scores van de verschillende beleidsindicatoren met betrekking tot armoede in de gemeente Noordoostpolder?;
9. Hoe verloopt de samenwerking met ketenpartners op het gebied van armoede voor de verschillende doelgroepen en inwoners in het centrum en de dorpen?;

Doelbereik:

10. Wat zijn de ontwikkelingen van de doelgroepen (instroom en uitstroom) en het bereik van de doelgroepen (in centrum en dorpen) van de verschillende instrumenten? Wat zijn de mogelijke oorzaken van de mismatch? Heeft de gemeente zicht op deze ontwikkelingen?;
11. Zijn de beoogde effecten van de genomen maatregelen duidelijk en worden doeltreffendheid en doelmatigheid voldoende geëvalueerd? Wat is er dan op grond van de beschikbare gegevens te zeggen over de doelmatigheid en doeltreffendheid? Welke indicatoren worden gehanteerd?;
12. Is het doelbereik voldoende of mist het beleid van de gemeente doelgroepen of instrumenten, gezien vanuit de samenstelling van de inwoners van de gemeente? Zo ja, welke doelgroep(en) of instrumenten zijn dat?;
13. Is er ook ruimte in het gemeentelijk beleid om inwoners buiten de armoedecriteria tegemoet te komen? Zo ja, in welke aantallen gebeurt dat?;
14. Hoe is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het beleid en de besteding van de beschikbare financiële middelen?;
15. Welke aanvullende beleidsinstrumenten heeft de gemeente om armoede onder haar inwoners te bestrijden? Wat is het mogelijke effect van die aanvullende instrumenten?;
16. Op welke wijze kan de raad (beter) in staat worden gesteld om de uitvoering van het beleid en de besteding van de beschikbare financiële middelen te controleren?;

Onderzoek armoedeval³

1. In hoeverre veroorzaken landelijke regelingen op het gebied van inkomensondersteuning armoedeval?;
2. Wat zijn de effecten van het gemeentelijke beleid op het inkomen van minima en in welke situatie(s) is er sprake van armoedeval?;
3. Welke oplossingsrichtingen zijn mogelijk voor de gesignaleerde knelpunten?;

In dit onderzoek definiëren we een armoedeval als een terugval in het totale inkomen ten opzichte van het uitgangsinkomen. Dat komt voor wanneer huishoudens een inkomensstijging doormaken en door het wegvallen van landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen uitkomen op een totaal inkomen dat onder het uitgangsinkomen ligt.

We berekenen de inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2023 voor zes generieke voorbeeld huishoudtypen die in de samenleving voorkomen. Het gaat om niet AOW-gerechtigden: alleenstaande, paar zonder kinderen, alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar), paar (twee volwassenen) met twee kinderen (8 en 13 jaar) en twee huishoudtypen met de AOW-gerechtigde leeftijd: alleenstaande en paar (twee volwassenen) Vanzelfsprekend kan de situatie voor individuele huishoudens in de praktijk afwijken van deze standaardhuishoudens.

Meer informatie over de definities en uitgangspunten staan beschreven in bijlage 8, paragrafen B8.1 en B8.2.

³ In de opzet van het onderzoek naar de armoedeval zoals het college die wilde uitvoeren, zat een specifieke onderzoeksvraag naar welke regelingen de gemeente kent. Deze vraag was al onderdeel van het reguliere deel van het rekenkameronderzoek. Daarnaast was een onderzoeksvraag: In hoeverre speelt het thema armoedeval een rol bij de keuze van inwoners om wel of niet (meer) te gaan werken? Deze vraag is niet meegenomen in dit onderzoek.

Op basis van deze onderzoeksvragen is een normenkader ontwikkeld, te vinden in bijlage 1.

Onderzoeksaanpak en verantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd in een aantal fasen. De eerste fase van het onderzoek bestond uit deskresearch. In deze fase is een uitgebreide analyse uitgevoerd van het geformuleerde beleid, de verantwoording en de wijze waarop de gemeenteraad is betrokken bij de kaderstelling en het controleren van de voortgang.

Vervolgens zijn in de tweede fase de uitkomsten van de analyse getoetst en verdiept in een tweetal interviews met beleidsadviseurs en uitvoerend medewerkers van de gemeente. Ook heeft er een groepsgesprek plaatsgevonden met de belangrijkste ketenpartners die actief zijn op het gebied van armoede en schulden in de gemeente Noordoostpolder.

In de derde fase is er een enquête⁴ gehouden onder de mensen die gebruikmaken van een regeling in het kader van armoedebeleid in de gemeente. De vragenlijst is verstuurd naar 2.200 inwoners in de gemeente Noordoostpolder met een voorziening uit het armoedebeleid. In totaal hebben 389 respondenten de enquête ingevuld (61 online en 328 op papier). Dat brengt de respons op 18 procent. De respons is voldoende om uitspraken te doen over de volledige doelgroep van huishoudens die gebruikmaken van het minimale beleid in de gemeente Noordoostpolder. Zij zijn gevraagd naar hun mening over het beleid, de effecten en de verbeterpunten. De resultaten uit de enquête zijn puur gebruikt om meer inkleuring en duiding te geven aan de feiten uit de documentenstudie en de gesprekken.

Aanvullend hierop is tevens een enquête uitgezet middels het burgerpanel van de gemeente Noordoostpolder. Het burgerpanel is een enquête waar inwoners van de gemeente Noordoostpolder gemiddeld 4 keer per jaar hun mening geven over verschillende onderwerpen. Inwoners kunnen zich hiervoor aanmelden. De leden van het burgerpanel zijn bevestigd op de bekendheid van gemeentelijke ondersteuning bij geldzorgen, financiële situatie en gewenste informatiebronnen⁵. Voor het burgerpanel zijn 1396 mensen aangeschreven. Daarvan hebben 437 mensen de vragenlijst ingevuld (al dan niet volledig). Door de oproep in de krant (De Noordoostpolder) en via sociale media hebben nog 76 mensen de vragenlijst ingevuld. In totaal hebben dus van 513 mensen de enquête ingevuld. Ook deze resultaten uit de enquête zijn puur gebruikt om meer inkleuring en duiding te geven aan de feiten uit de documentenstudie en de gesprekken.

In het onderzoek naar de armoedeval zijn de effecten van de lokale en landelijke regelingen op het inkomen van inwoners in kaart gebracht. Dit rapport is integraal weergegeven in bijlage 8.

Op basis van de bevindingen uit deze fasen is de bevindingenrapportage opgesteld en zijn de conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

Dankzegging

Zonder de zeer coöperatieve medewerking van betrokkenen vanuit de gemeente Noordoostpolder en de ketenpartners was dit onderzoek niet tot stand gekomen. We willen daarom de gemeente en betrokken partijen hartelijk danken voor de prettige samenwerking gedurende het onderzoek.

Leeswijzer

De rapportage begint met Deel A. In dit deel staan de belangrijkste bevindingen op een rij. Daarnaast wordt hier ingegaan op de conclusies uit dit onderzoek en formuleert de Rekenkamer Noordoostpolder de aanbevelingen.

⁴ De resultaten van deze behoeftepeiling zijn opgeleverd als bijlage zodat de diagrammen en bijbehorende duiding weergegeven kunnen worden. In voorliggend rapport is een samenvatting van de resultaten opgenomen. Dit komt de leesbaarheid en gerichte beantwoording van de onderzoeksvragen ten goede.

⁵ Voor de weergave van de resultaten is dezelfde opzet gekozen als de behoeftepeiling, zie voetnoot 1.

In deel B, de bevindingenrapportage, staan de feitelijke bevindingen uit het onderzoek beschreven, aangevuld en ingekleurd met de resultaten van de verschillende interviews en de gehouden enquêtes. De opbouw van deze rapportage is als volgt.

De bevindingenrapportage begint met een samenvattende weergave van de bevindingenrapportage. Vervolgens wordt in het eerste hoofdstuk nader ingegaan op de lokale context van het armoedebeleid en de visie en de doelstellingen van het armoedebeleid in de gemeente Noordoostpolder. In dit hoofdstuk komen onder meer de feitelijke armoedeproblematiek, de geldende visie en doelstellingen die de gemeente Noordoostpolder hanteert voor het sociaal domein breed en meer specifiek voor het armoedebeleid. Ook staat in grote lijnen beschreven op welke wijze inwoners een aanvraag voor een voorziening uit het armoedebeleid kunnen doen en met welke samenwerkingspartners de gemeente samenwerkt hierin.

Het tweede hoofdstuk gaat nader in op de resultaten die de gemeente Noordoostpolder wil behalen in het armoedebeleid. Deze beoogde resultaten zijn uitgewerkt in het Deelplan Minima 2021-2024. Per beoogd resultaat staan de te behalen doelen, de acties die de gemeente hiervoor wil uitvoeren en de wijze van monitoring uitgewerkt. Vervolgens wordt weergegeven in welke mate de gemeente de doelen, acties en monitoring ook daadwerkelijk heeft gerealiseerd.

In het derde hoofdstuk wordt nader ingegaan op de rol van de gemeenteraad in het armoedebeleid. Hierbij gaat het om de informatie richting gemeenteraad en de wijze waarop de gemeenteraad haar controlerende en kaderstellende rol heeft ingevuld.

Bij het rapport zitten verschillende bijlagen. In bijlage 1 staat het normenkader weergegeven dat wordt gehanteerd voor dit onderzoek. In bijlage 2 staan de resultaten van de behoeftepeiling onder de doelgroep uitgewerkt. In de derde bijlage staan de resultaten van de enquête die uitgezet is onder het Burgerpanel. Bijlage 4 bevat een overzicht van de indicatoren vanuit beleidsplan sociaal domein. In bijlage 5 staat een chronologisch overzicht van de belangrijkste stukken rond het armoedebeleid die aan de orde zijn geweest in de gemeenteraad. De lokale context van armoede in de gemeente Noordoostpolder wordt in bijlage 6 meer in detail beschreven. Bijlage 7 bevat een overzicht van het wettelijk kader van het armoedebeleid. In bijlage 8 wordt het onderzoek naar de armoedeval beschreven.

Deel A Bevindingen, conclusies en aanbevelingen

In dit deel staan de belangrijkste bevindingen samengevat op een rij en worden de conclusies op basis van de bevindingen opgesomd. Vervolgens worden de aanbevelingen genoemd. Deze aanbevelingen zijn generiek en kunnen op één of een deel van de conclusies zijn gebaseerd. Er wordt niet specifiek naar die conclusies verwezen.

B1 Bevindingen

B1 Beleid en kader armoedebeleid gemeente Noordoostpolder

B1.1 De definitie van armoede en ontwikkeling in de doelgroepen

De gemeente Noordoostpolder heeft in haar beleidsdocumenten niet beschreven welke definitie van armoede er wordt gehanteerd. Wel staat in het Deelplan Minima aangegeven dat de gemeente voor het vergelijken met andere gemeenten de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) als basis gebruikt: de lage inkomensgrens voor het afbakenen van het risico op armoede.

Deze definitie sluit aan op de risicogroepen die de gemeente signaleert: sociaaleconomische risicogroepen (bijstandsgerechtigden, werkende armen, ZZP'ers, inwoners bij wie ingrijpende levensgebeurtenissen plaatsvinden en laagopgeleiden) en demografische risicogroepen (eenoudergezinnen, alleenstaanden onder de AOW-leeftijd en vluchtelinghuishoudens). De hoogte van het inkomen vormt hierbij het uitgangspunt, al is er verbreding van de definitie naar inwoners die ingrijpende levensgebeurtenissen meemaken en door schulden, echtscheiding en andere problematische situaties in geldnood zijn gekomen.

Uit de openbare CBS-cijfers blijkt dat de omvang van de doelgroep de afgelopen jaren in absolute en relatieve zin is gedaald. Het aantal huishoudens dat rond moet komen van een inkomen tot 120 procent van het wettelijk sociaal minimum daalde van 2.100 in 2019 naar 2.000 huishoudens in 2021. Ook het aantal kinderen dat opgroeit in een huishouden met een laag inkomen is sinds 2019 gedaald.

B1.2 Doelstellingen beleid

De gemeente beschikt momenteel over een door de raad vastgesteld beleidskader voor het sociaal domein en een beleidsplan rond armoede, het "Deelplan Minima" vastgesteld op 11 september 2021. Het beleid voor het sociaal domein (2021) is gebaseerd op vier leidende principes:

1. Iedereen doet mee. Inwoners doen, zelfstandig of met hulp, mee aan de samenleving en aan de arbeidsmarkt.
2. Voorkomen staat voorop. Er is een preventieve infrastructuur van vrijwilligers, mantelzorgers, initiatieven en andere oplossingen aanwezig.
3. Passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft. De ondersteuning is afgestemd op de vraag van inwoners en gaat uit van wat zij wél kunnen. De ondersteuning kan bestaan uit een zelfstandige oplossing van de inwoner, hulp uit de sociale omgeving en/of de inzet van een algemene- en/of een maatwerkvoorziening
4. Financieel houdbaar stelsel. Inwoners worden zo goed mogelijk ondersteund, zonder dat hier financiële problemen mee gepaard gaan.

In het Deelplan Minima staan vijf te behalen resultaten en doelstellingen centraal. De beoogde resultaten zijn niet vertaald naar meetbare indicatoren. De resultaten en onderliggende doelstellingen zijn:

1. Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam:
 - a. meer inwoners zijn voldoende zelfredzaam;
 - b. inwoners met (dreigend) armoederisico weten de weg naar ondersteuning;
2. Minimaregelingen zijn activerend en gericht op meedoen; de bijbehorende doelen zijn:
 - a. inwoners hebben meer sociale contacten;
 - b. meer inwoners, met name kinderen, doen mee in de samenleving.
3. Meedoen- en inkomensondersteunende regelingen zijn vindbaar en de doelgroep wordt beter bereikt:
 - a. Inwoners met een (dreigend) armoederisico zijn vroegtijdig in beeld.

- b. Inwoners met een minimuminkomen maken doelmatig gebruik van de bestaande regelingen.
4. De toegang tot gemeentelijke minimaregelingen is laagdrempelig en gericht op de doelgroep;
 - a. inwoners vinden gemakkelijk de weg naar gemeentelijke minimavoorzieningen;
 - b. onze dienstverlening sluit aan bij de belevingswereld van de doelgroep.
5. Het minimabeleid past binnen de financiële kaders:
 - a. we besteden de beschikbare budgetten doelmatig en rechtmatig;
 - b. we bereiken in 2024 met het minimabeleid de taakstelling, zoals opgenomen in het uitvoeringsplan 'Grip op het sociaal domein'.

B1.3.Uitvoering en de beschikbare regelingen

Informatievoorziening en bekendheid verschillende regelingen

De gemeente heeft een duidelijk overzicht beschikbaar voor inwoners van de beschikbare gemeentelijke regelingen. Ook is per regeling de doelgroep duidelijk beschreven. Toch geeft de doelgroep zelf aan dat de informatievoorziening over de regelingen beter kan. Ook de ketenpartners vinden de informatie over de regelingen lastig te vinden.

De inwoners zijn in verschillende mate op de hoogte van de regelingen die gemeente biedt. Regelingen als de energietoeslag, de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen en de bijzondere bijstand zijn bekend onder de meerderheid van de doelgroep. De helft van de doelgroep is verder op de hoogte van de Meedoenpakketten. De voornaamste reden voor het niet-gebruiken van regelingen, is dat inwoners de regelingen niet kennen. Inwoners willen graag meer informatie ontvangen van de gemeente over de beschikbare regelingen en ondersteuning. Uit de peiling in het Burgerpanel blijkt dat relatief veel inwoners op de hoogte ervan zijn dat de gemeente ondersteuning biedt aan mensen met een laag inkomen is

De inhoud van de verschillende regelingen

De regelingen hebben een inkomensgrens van 100 en 110 procent van het wettelijk sociaal minimum, waarbij voor sommige regelingen een vermogensgrens wordt meegenomen. Het Meedoenpakket voor jongeren heeft als enige regeling een inkomensgrens van 120 procent van het wettelijk sociaal minimum en de eenmalige energietoeslag 2022 had een inkomensgrens van 130 procent van het wettelijk sociaal minimum. De inkomensgrens, 150 procent van het wettelijk sociaal minimum, voor Stichting Leergeld wordt bepaald door de stichting zelf. De Stichting Leergeld opereert onafhankelijk van de gemeente Noordoostpolder. De gemeente heeft bij een aantal gemeentelijke minimaregelingen ruimere voorwaarden opgesteld, waardoor een bredere doelgroep in aanmerking komt voor de regelingen. Zo is er een draagkrachtberekening bij de bijzondere bijstand, ruimte voor een marginale overschrijding bij de individuele inkomensvoet en de Meedoenpakketten voor ouderen en jongeren kunnen ook aangevraagd worden wanneer er sprake is van een schuldhulpverleningstraject. Daarnaast past de gemeente Noordoostpolder het maatwerkbudget toe als er een andere passende voorziening of regeling ontbreekt. Deze bijdrage is eenmalig en incidenteel en is bedoeld als overbrugging naar een structurele oplossing. Het maatwerkbudget mag alleen ingezet worden voor participatiedoelstellingen. Ondanks de vastgelegde werkinstructie, is er geen eenduidig begrip over de inzet van dit budget bij medewerkers van de gemeente. De omvang van de bestedingen vanuit het maatwerkbudget is zeer gering (in 2022 2.770,- euro).

In het aanbod aan minimaregelingen van de gemeente zitten geen dubbelingen. Wel is er voor kinderen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen zowel het Meedoenpakket kinderen als het aanbod van Stichting Leergeld beschikbaar. Deze regelingen kennen geen inhoudelijke overlap, maar wel andere inkomensgrenzen. Stichting Leergeld verwijst door naar de gemeente als voorliggende voorziening indien aan de orde. De gemeente beschikt niet over een participatieregeling voor volwassenen onder de pensioengerechtigde leeftijd. Inwoners geven aan een dergelijke regeling te missen, net als een vergoeding voor (hoge) zorgkosten voor inwoners met een laag inkomen.

Toegang tot de verschillende regelingen van de gemeente

De toegang tot de voorzieningen voor het minimabeleid gaat in principe via het Sociaal Loket van de gemeente Noordoostpolder. De inwoner kan bij Humanitas Thuisadministratie ondersteuning krijgen bij het invullen van de formulieren. Het Sociaal Loket geeft aan ook geen tijd te hebben om de inwoner hierbij te helpen. De organisaties vinden dat de gemeente het hiermee de inwoner onnodig lastig maakt.

De aanvraagprocedure wordt door een deel van klantgroep en ook door de ketenpartners als (te) lastig ervaren. De digitalisering van de aanvraagprocedure speelt daarbij ook een rol. Zoals eerder gemeld, moeten inwoners voor ondersteuning bij de aanvraag zich melden bij Humanitas Thuisadministratie. Dit wordt als extra drempel ervaren. Positief is dat veel mensen uit het Burgerpanel weten welk aanbod de gemeente heeft voor inwoners met een laag inkomen en ook dat men bij verschillende maatschappelijke organisaties terecht kan. De helft van de respondenten van het Burgerpanel zou geen aanvraag doen voor een regeling, omdat men zelfredzaamheid belangrijk vindt en waar nodig eerder op een vrijwilligersorganisatie wil terugvallen.

Tevredenheid van de (potentiële) doelgroep

Uit de resultaten van de enquête uit het burgerpanel blijkt dat respondenten met een inkomen tot € 2.000 per maand vaker moeite hebben om zaken als leuke dingen ondernemen, boodschappen, noodzakelijke spullen, meedoen aan sport en cultuur te bekostigen dan inwoners met een hoger netto-inkomen. Tevens geven zij aan dat zij (denken) niet in aanmerking te komen voor gemeentelijke regelingen.

B1.4.Samenwerking

De samenwerking met maatschappelijke partners is opgenomen in het overkoepelende plan "Krachtig Noordoostpolder 2.0", waarin ook afspraken staan over de integrale samenwerking. Stichting Leergeld Noordoostpolder neemt in het netwerk rond minimabeleid een afwijkende positie in. De stichting is een belangrijke samenwerkingspartner voor de uitvoering van het minimabeleid, maar heeft (bewust) geen subsidierelatie met de gemeente.

Er zijn geen nadere samenwerkingsafspraken met de partners in het werkveld rond het armoedebeleid. Er is dan ook geen afgesproken uniforme werkwijze. Elke organisatie, inclusief de gemeente, heeft haar eigen werkwijze en een echte integrale benadering ontbreekt. Wel geven de ketenpartnerorganisaties aan goed onderling contact te onderhouden en korte lijnen te hebben. Aangegeven wordt ook dat er gezien het grote verloop onder personeel er structureel geïnvesteerd dient te worden in het onderhouden van het netwerk.

De gemeente en samenwerkingspartners overleggen regelmatig, op management- en uitvoeringsniveau met elkaar. Een breed netwerkoverleg ontbreekt en de regie van de gemeente wordt gemist. Zo is het niet altijd duidelijk voor samenwerkingspartners welke partij (gemeente of partnerorganisatie) op welk moment de verantwoordelijkheid heeft. Ook vinden organisaties dat de gemeente (te) verkokerd handelt. Hierdoor is het soms lastig de juiste contactpersoon te vinden.

In 2023 is een nieuw manifest opgesteld. De gemeente is voornemens het veld met zorgorganisaties te hervormen. Dit is met name gericht op het zorglandschap, maar kan gevolgen hebben voor het minimabeleid. Aan het plan "Krachtig Noordoostpolder 2.0" is (nog) geen uitvoeringsplan opgesteld. Hetzelfde geldt voor het recent opgestelde manifest.

Het nieuwe manifest is zeer ambitieus. In 2040 is de situatie in de Noordoostpolder volgens het manifest als volgt:

- Niemand leeft in armoede.
- Iedereen kan voorzien in de eigen levensbehoeften.
- Inwoners vinden direct een huis.
- Noordoostpolder is de gezondste gemeente van Nederland.

B1.5.Financiën

De sturing op het minimabeleid vindt plaats middels de reguliere Planning en Control cyclus van begroting en verantwoording in de jaarrekening. De uitgaven voor de regelingen bleven zowel in 2021 als 2022 achter bij de begroting met respectievelijk circa 260.000 euro en 500.000 euro. Het betrof in 2022 26,7% van de begrote uitgaven. Per regeling zijn er grote verschillen te zien. De individuele inkomenstoelage kost jaarlijks circa 50.000 euro meer dan begroot. De bestedingen voor bijzondere bijstand en de Meedoenregeling blijven behoorlijk achter ten opzichte van de begroting. De begroting wordt niet aangepast op basis van de financiële resultaten van het voorgaande jaar.

B2.Doelbereik, monitoring en effecten armoedebeleid

De gemeente heeft vastgelegd hoe de doelstellingen uit het minimabeleid worden gemonitord. Per te behalen resultaat is beschreven hoe dit wordt gemeten. Er is geen nadere definiëring en duiding vastgelegd hierover. In de jaarrekening wordt op andere doelstellingen gerapporteerd dan vastgelegd in het Deelplan Minima. Het is dan ook niet inzichtelijk in hoeverre de doelstellingen voor het minimabeleid zijn gerealiseerd. Ook wordt er niet gerapporteerd over afwijkingen. Inhoudelijk heeft de gemeente wel gehandeld op basis van signalen vanuit het maatwerkbudget: zo zijn de voorwaarden voor de laptopregeling verruimd. In de interviews met de gemeente is aangegeven dat het niet verantwoord is op de vastgelegde doelen onder andere te maken heeft met het verloop onder en het tekort aan personeel. Er wordt dan ook niet gerapporteerd op de ontwikkeling van de doelgroep, het bereik van regelingen en de mate waarin de regelingen aansluiten op de behoefte.

De gemeente monitort niet actief op de kerngegevens rond armoede zoals de doelgroepen inclusief de uitsplitsing naar Emmeloord en de dorpen, en het bereik van de regelingen. Hierdoor ontbreekt ook een analyse van de gemeente over de mate waarin de regelingen aansluiten op de doelgroepen van het beleid. Uit de bevindingen van voorliggend onderzoek blijkt dat het bereik van de regelingen in de gemeente goed is, maar hoe effectief de regelingen zijn bij de verschillende doelgroepen in de gehele gemeente is niet bekend. Uitzondering is het Meedoenpakket voor ouderen. Uit de gesprekken met de gemeente en ketenpartners komt dat sommigen groepen moeilijker te bereiken zijn voor de gemeente, waaronder werkende armen en zelfstandige ondernemers (waaronder ook agrariërs), ouderen en ggz-groepen. Hoewel dit niet actief wordt gemonitord door de gemeente, is er door het verstrekken van de energietoelage wel meer zicht op nieuwe doelgroepen. De gemeente heeft hier nog geen nadere actie op gezet.

Uit de behoeftepeiling onder de doelgroep en de uitvraag onder het burgerpanel komt een aantal bevindingen rond de effecten en het bereik van regelingen. Van de respondenten van de behoeftepeiling geeft 80 procent aan (soms) actief mee te kunnen doen in de samenleving. Belemmeringen voor inwoners om te participeren zijn onder meer een slechte gezondheid (37 procent), weinig geld (28 procent) en weinig sociale contacten (19 procent). Verder geven inwoners aan niet altijd voldoende budget hebben voor leuke dingen, sportieve activiteiten of noodzakelijke spullen te kopen. Gemiddeld geven ze een 6,6 voor het minimabeleid van de gemeente.

Witte vlekken in het beleid zijn bekend. De gemeente weet dat er bij de inwoners een aanvullende ondersteuningsbehoefte ligt rond een participatieregeling voor volwassenen en ondersteuning bij hoge zorgkosten. Ook beseft de gemeente dat niet alle doelgroepen worden bereikt.

Zoals eerder beschreven, beschikt de gemeente over een maatwerkbudget voor inwoners die buiten de reguliere regelingen vallen. Dit maatwerkbudget kent echter strikte toegangscriteria, waardoor deze in de praktijk beperkt toegankelijk is. Dit blijkt ook uit de kosten van het maatwerkbudget, die zeer laag zijn.

B3.Armoedeval

Uit dit onderzoek naar de armoedeval blijkt dat het bedrag dat minima vanuit het Rijk aan toeslagen kunnen ontvangen hoger is dan het bedrag dat ze aan gemeentelijke regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente dan ook kleiner dan de invloed van het Rijk. Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt voor de meeste huishoudens geleidelijk af bij een hoger inkomen.

Wanneer huishoudens in de gemeente Noordoostpolder vanuit de bijstand gaan werken, gaan zij er in totaal inkomen altijd op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie. Het totaal inkomen bestaat uit het netto-inkomen (inclusief vakantietoeslag), landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Er is echter niet altijd sprake van méér inkomensgroei. Landelijke toeslagen lopen namelijk terug en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt. Relatief gezien gaan alleenstaanden er het meest op vooruit bij ieder hoger loon. Huishoudens met kinderen gaan er minder op vooruit, met name vanwege de terugval in landelijke toeslagen.

B4.Rol van de gemeenteraad

De gemeente rapporteert middels jaarverslagen de voortgang terug aan de gemeenteraad. Zoals ook hierboven gemeld, wordt de voortgang van de indicatoren uit het deelplan minima niet periodiek aan de gemeenteraad teruggekoppeld. Indicatoren die in de begroting zijn ingebouwd, gaan wel richting de gemeenteraad, net als de bestede middelen ten opzichte van de begroting.

De gemeenteraad heeft het onderwerp wel een aantal keer besproken op een gemeenteraadsvergadering.

De gemeenteraad is niet heel actief op het onderwerp. Ook wordt er vanuit de gemeenteraad niet actief verzocht om een voortgangsrapportage van het Deelplan Minima. De gemeenteraad maakt ook geen keuze wat te doen met het overschot aan middelen voor het armoedebeleid.

C1 Conclusies

1. Het armoedebeleid van de gemeente Noordoostpolder is sociaal, ambitieus, maar niet zo toetsbaar

1a Het manifest uit 2023 is zeer ambitieus en zal veel van de gemeente en haar middelen vergen. De gemeente Noordoostpolder heeft met het beleid als doel dat iedere inwoner mee kan doen en dat niemand leeft in armoede. De ambitie is om een zo groot mogelijke groep inwoners te bereiken die valt binnen de doelgroep van het beleid. De gemeente probeert de ondersteuning passend af te stemmen op de specifieke situatie van de inwoner binnen een houdbaar financieel stelsel.

1b. De definitie armoede wordt niet integraal in beleidsstukken gehanteerd. De gemeente hanteert voor de praktische vergelijking met andere gemeenten een duidelijke definitie van armoede, maar gebruikt deze verder niet in het beleid. Ook is voor deze definitie niet gekeken naar de actuele situatie en in hoeverre deze aansluit bij de samenstelling van de doelgroep in de gemeente.

1c Doelstellingen zijn niet toetsbaar en hebben onvoldoende samenhang met de visie

- a. In de beleidsperiode 2021 – 2024 is het Deelplan Minima het leidende beleidskader voor het minimabeleid. In het Deelplan Minima staat een vijftal te behalen resultaten met bijbehorende doelstellingen geformuleerd. De onderlinge samenhang van deze te behalen resultaten en doelstellingen is duidelijk aanwezig net als de samenhang met de overkoepelende visie op het sociaal domein.
- b. De doelen zijn niet toetsbaar. In het beleid van de gemeente staat beschreven op basis van welke indicatoren de gemeente wil meten hoe de doelstellingen en te behalen resultaten voor het minimabeleid gerealiseerd gaan worden. Deze toetsbaarheid is ook niet

uitgewerkt in de beleidsvisie en exacte definities ontbreken. De afgelopen periode zijn de metingen ook niet uitgevoerd.

2. De sturing, monitoring, controle van het beleid kan beter

2.a Kerngegevens worden niet structureel bijgehouden.

De gemeente monitort niet actief op de kerngegevens rond armoede (Emmeloord en dorpen) en stuurt niet op het bereik van de verschillende instrumenten.

2. b De rapportage in de jaarrekeningen heeft geen relatie met het Deelplan Minima.

Hierdoor zijn er ook geen afwijkingen bekend en heeft de gemeente daarin niet de resultaten actief toegepast in de PDCA-cyclus. De gemeente heeft wel accuraat gereageerd op het verstrekken van de eenmalige energietoeslag. Ook heeft de gemeente op basis van signalen vanuit het maatwerkbudget aanpassingen doorgevoerd in het beleid.

2. c Gemeentelijke regelingen sluiten niet volledig aan op de doelgroepen en voldoende monitoring ontbreekt

- a. De gemeente beschikt over een overzicht van alle gemeentelijke regelingen en voor wie deze bedoeld is. De gemeente monitort niet actief op de mate van aansluiting tussen de regelingen en de samenstelling van de doelgroep zelf.
- b. De klantgroep zelf geeft het minimabeleid gemiddeld een 6,6. Inwoners missen een participatieregeling voor volwassenen en willen graag meer informatie over regelingen en beschikbare ondersteuning. Voor de groep die buiten de formele criteria valt heeft de gemeente het Maatwerkbudget, maar dat is alleen in zeer specifieke gevallen toegankelijk voor de doelgroep.

3. Armoedeval treedt beperkt op in de Noordoostpolder

De gemeente heeft met haar beleid invloed op de armoedeval door de gehanteerde inkomensgrenzen, (die gemiddeld lager zijn dan bij andere gemeenten) voor de regelingen en de normbedragen voor de regelingen. Eén van de redenen voor het beperkt optreden van de armoedeval is dat het beleid vrij sober is qua inkomensgrenzen en regelingen.

4. Het bereiken van inwoners uit de doelgroep kan beter

4a Communicatie en voorlichting over regelingen is niet optimaal.

Voor bijzondere bijstand en de meedoen pakketten is de toegang verruimd. Stichting Leergeld heeft de inkomensgrens verhoogd naar 150 procent van het wettelijk sociaal minimum en kan daarmee een grotere groep huishoudens bedienen. Gezien de uitkomsten uit het burgerpanel is er een groep huishoudens die nu (nog) geen gebruik maakt van een regeling omdat zij denkt niet in aanmerking te komen. De doelgroep zelf is in verschillende mate op de hoogte van de regelingen die aangeboden worden in de gemeente.

4b. De aanvraagprocedure wordt als (te) lastig ervaren.

Voor gezinnen met kinderen zijn er feitelijk twee loketten (Stichting Leergeld en de gemeente) waar men een aanvraag in kan dienen. Beide organisaties onderzoeken daarbij bij wie de aanvrager terecht kan als voorliggende voorziening. De aanvraagprocedure wordt door een deel van klantgroep en ook door de ketenpartners als (te) lastig ervaren. De digitalisering van de aanvraagprocedure speelt daarbij ook een rol.

4c. De gemeente heeft goed zicht op de organisaties die actief zijn rond het thema armoede.

Zowel in 2019 als in 2023 zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt, maar in beide gevallen heeft dit niet geleid tot een uitvoeringsplan. Zowel de gemeente als de organisaties geven aan dat de samenwerking goed gaat en men elkaar goed weet te vinden. Er is een overleg op bestuurlijk niveau, maar een breed netwerkoverleg ontbreekt. De gemeente neemt geen regie. Organisaties geven aan dat het soms lastig is om de juiste persoon bij de gemeente te vinden.

5. De effecten van de onderschrijding van de begroting kunnen beter inzichtelijk gemaakt worden voor de gemeenteraad

5a De uitgaven voor het minimabeleid zijn de laatste jaren ruim binnen de begroting gebleven.

Er is geen relatie tussen de begroting en de te bereiken doelstellingen. Jaarlijks wordt er een flink bedrag van de begroting niet besteed. Ondanks deze onderbesteding vindt er nauwelijks aanpassing op de begroting plaats en vindt er geen analyse plaats van de oorzaken ervan en de gevolgen voor de geformuleerde ambities in het beleid en de afgesproken ambities met andere organisaties.

5b. De gemeenteraad krijgt geen rapportage op basis van het Deelplan Minima.

De gemeenteraad kan de uitvoering van het beleid en de besteding van de financiële middelen op basis van het Deelplan Minima dan ook niet controleren. Jaarlijks in de jaarrekening wordt inzicht gegeven in de voortgang van het minimabeleid.

C2 Aanbevelingen

- i. **Maak een duidelijke keuze voor de definitie van armoede.** Sluit aan bij het inkomensbegrip, omdat deze het meest is te objectiveren of bij de nieuwe landelijke definitie die in de loop van dit jaar bekend wordt..
- ii. **Ontwerp voor kerngegevens een systematiek**, zodat periodiek kan worden geëvalueerd of de regelingen nog aansluiten op de doelgroep van de regeling en maak dit onderdeel van de beleidscyclus.
Begin met een nulmeting: breng de actuele omvang van de doelgroep van het armoedebeleid in kaart en onderzoek of er daadwerkelijke verschillen zijn tussen Emmeloord en de omliggende dorpen. Bezie of de verschillen dienen te leiden tot een gebiedsgerichte aanpak (mede in het licht van het leidende principe 'voorkomen staat voorop'). Actualiseer de inkomenseffectrapportage ook jaarlijks. Zeker ook omdat het rijksbeleid van grote invloed is op de inkomensontwikkeling. Denk daarbij aan de huur- en zorgtoeslag, maar ook de verschillende heffingskortingen.
- iii. Ontwikkel voor de nieuwe beleidsperiode toetsbare en navolgbare doelstellingen met indicatoren. Vertaal deze naar de indicatoren waarmee de voortgang van het gemeentelijke beleid is te toetsen. Zet de geformuleerde doelstellingen en de te behalen resultaten op basis van indicatoren dan ook centraal in de verantwoording naar de gemeenteraad. Op dat moment kan er ook actief gestuurd worden op de resultaten van beleid. Stimuleer ook dat de rapportages over de uitvoering gericht zijn op de eerder afgesproken doelstellingen.
- iv. **Onderzoek de mogelijkheden om een regeling voor participatie voor volwassenen en een regeling voor hoge zorgkosten in te stellen.** Betrek hierbij ook het functioneren van het Maatwerkbudget. Nu is deze alleen in te zetten voor participatie. Kijk daarvoor bij de wijze waarop andere gemeenten deze regelingen hebben ontwikkeld of sluit voor de participatieregeling voor volwassenen aan bij het Volwassenenfonds.

Evalueer het Maatwerkbudget en bekijk of deze kan worden omgezet naar een regeling die toegankelijk is voor een bredere groep die vanwege omstandigheden buiten de bestaande regelingen vallen. Ook kan aansluiting bij een Stichting Urgente Noden (SUN) een overweging zijn. SUN is een landelijke stichting met regionale of lokale uitvoeringsorganisaties die giften verstrekt aan inwoners die geen aanspraak kunnen maken op een voorliggende voorziening. Hiermee krijgt het Maatwerkbudget een grotere impact

- v. **Verbeter de communicatie en voorlichting over de gemeentelijke regelingen, zodat de toegang en afstemming verbetert.** De gemeente heeft de regelingen wel beschreven, toch geeft de doelgroep zelf aan dat de informatie beter kan. Maak een

duidelijke informatiefolder over de regelingen en verspreidt deze ook onder de ketenpartners. De toegang tot de regelingen voor kinderen is nu zowel bij de gemeente als bij Stichting Leergeld belegd. Op zich hoeft dit geen probleem te zijn, maar door het verschil in de gehanteerde inkomensgrenzen kan dit tot onduidelijkheid leiden voor de doelgroep en over de beschikbare voorliggende voorzieningen. Zorg voor goede afstemming tussen beide organisaties op uitvoeringsniveau.

vi. Onderzoek en verbeter de werkwijze, de inrichting en de toegang van het Sociaal Loket

- a. Kijk opnieuw kritisch naar de inrichting van de werkwijze rond het Sociaal Loket.
- b. Evalueer de aanvraagprocedure. Neem daarbij ook de positie van het Sociaal Loket in ogenschouw en bekijk of de inwoner direct bij de aanvraag bij het Sociaal Loket ondersteund kan worden. De aanbeveling is om de hulp bij het invullen van formulieren en het afhandelen van de aanvraag op één plek te doen, zodat inwoners niet naar verschillende plekken hoeven te gaan.
- c. Bekijk ook of de ervaren complexiteit in het aanvraagproces kan worden verminderd. Kijk hierbij kritisch naar de verschillende gebruikte formulieren.
- d. Ook is een aanbeveling om te onderzoeken of de gemeente kan overgaan naar één beoordeling van een inwoner per jaar. Indien de inwoner dan recht heeft op een regeling, kunnen ook de vergoedingen vanuit andere regelingen worden toegekend.

vii. Geef uitvoering aan het plan om het maatschappelijk voorveld te hervormen en neem dit breder dan alleen voor het zorglandschap.

Betrek hierbij ook de afspraken die gemaakt zijn in het kader van Krachtig Noordoostpolder 2.0. Laat de organisaties actief participeren in de uitwerking ervan en bespreek ook of een structurele vorm van netwerkoverleggen gewenst is door de gemeente en door het werkveld. Indien dit gewenst is, draag dan ook zorg voor de implementatie ervan.

Werk het (zeer ambitieuze) manifest uit in concrete en haalbare doelstellingen en bezie of de uitgangspunten passen bij het beleid en de financiële mogelijkheden van de gemeente.

Maak daarbij ook meer concrete werkafspraken over de integrale werkwijze. Maak duidelijk wat hier onder verstaan wordt en werk het proces nader uit. Dit zal leiden tot een meer uniforme werkwijze binnen de gemeente Noordoostpolder voor de inwoners. Ook zal dit leiden tot nog meer duidelijkheid over de onderlinge taakverdeling tussen organisaties.

viii. Onderzoek de redenen waarom de uitgaven altijd binnen de begroting zijn gebleven.

Heeft dit te maken met een weinig taakstellende of ambitieuze begroting of wordt er te ruim begroot? Pas daarop de systematiek van begroten aan en zorg dat deze taakstellend is en in relatie is tot de te bereiken doelstellingen vanuit het armoedebeleid. Een mogelijkheid is ook dat de raad de begrotingsruimte gebruikt voor verruiming van het beleid. Biedt de raad (op basis van het onderzoek) scenario's aan voor het inzetten of afromen van de begrotingsruimte.

ix. Onderzoek verder in scenario's hoe de gemeente de inkomensgrenzen en het normbedrag voor een regeling zodanig kan aanpassen om de demping van de groei van het inkomen voor haar inwoners te verzachten.

De gehanteerde inkomensgrenzen en de bedragen zijn in vergelijking met andere gemeenten relatief laag. Neem dit mee in de herijking van het beleid door dit in verschillende scenario's in kaart te brengen. Kijk daarbij ook naar de te hanteren inkomensgrens voor deze regeling. Voor een aantal regelingen hanteert de gemeente Noordoostpolder met 110 procent van het wettelijk sociaal minimum een relatief lage inkomensgrens.

- x. **Neem als gemeenteraad meer de regie op de sturing van het beleid.** Maak duidelijke afspraken over de informatieproducten die in elke fase rond besluitvorming opgeleverd dienen te worden. Schematisch is in het onderstaande figuur een weergave van de informatieproducten ten behoeve van besluitvorming door de gemeenteraad. Bezie ook op welke wijze het financiële overschot aangewend kan worden.

In de initiatiefase dient idealiter informatie te worden geleverd over het probleem, over mogelijke oplossingen en over doelstellingen. In de uitwerkingsfase dient informatie te worden geleverd over alternatieven, over de weging van de alternatieven, relevante onderzoeken, raakvlakken met ander beleid en belangen van doelgroepen en derden. In de laatste fase gaat het om de besluitvorming over het beste alternatief. Voor dat alternatief moet er een helder en controleerbaar plan liggen waarin vragen worden beantwoord als: wat gaan we precies doen, wat mag dat kosten, wie doet wat, wanneer is het klaar, hoe is de informatievoorziening over de voortgang georganiseerd en hoe vindt de monitoring plaats van de te behalen doelstellingen etc.

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Rekenkamercommissie Noordoostpolder
T.a.v. Esther Fogl (secretaris)
esther.fogl@me.com
Postbus 155
8300 AD Emmeloord

Uw bericht van 1 februari 2024	Uw kenmerk	Zaaknummer 20240220113102	Datum 28 februari 2024
Onderwerp bestuurlijke reactie Evaluatierapport Armoede	Bijlagen geen	Inlichtingen mw. H. Oosten, (0527) 63 33 21	

Geachte Rekenkamercommissie,

Als college willen wij u bedanken voor het opgeleverde rekenkameronderzoek Armoedebeleid. Armoede en bestaanszekerheid staan hoog op de politieke agenda, zowel landelijk als in de gemeente Noordoostpolder. Ons deelplan Minima heeft als ondertitel 'Iedereen doet mee'. Dat is het doel waaraan we werken en daar staan wij voor. De recente maatschappelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat wij staan voor uitdagende opgaven. Uw onderzoek geeft ons de nodige handvatten om deze opgaven aan te pakken. Naast uw aanbevelingen ter verbetering van het beleid en de uitvoering, zien we ook een aantal positieve punten.

Op onderdelen doet de gemeente Noordoostpolder het goed

Zo zijn we verheugd dat uit uw onderzoek blijkt dat inwoners een aantal regelingen bovengemiddeld goed weten te vinden, zoals de kwijtschelding van gemeentelijke heffingen, de bijzondere bijstand en de individuele inkomenstoelage. De energietoelage is accuraat opgepakt en er zijn wijzigingen doorgevoerd in het beleid op basis van signalen vanuit het maatwerkbudget. Ook zijn we blij met de constatering dat de doelstellingen van het minimabeleid en de samenhang met de overkoepelende visie op het sociaal domein duidelijk aanwezig zijn. En het is positief dat de samenwerking met organisaties in het voorveld goed gaat en dat de uitvoerende partijen – waaronder de gemeente – elkaar goed weten te vinden.

Het onderzoek geeft aan dat er ruimte is voor verbetering in meten, monitoren en rapporteren

Het college herkent dit. In het beleidsplan Krachtig Noordoostpolder 2.0 is het beleidsvoornemen opgenomen om één dashboard Sociaal Domein te ontwikkelen. Na het dashboard Jeugd en het dashboard WMO is nu het dashboard Armoede en Schulden aan de beurt.

Bij de herijking van het minimabeleid, zoals verwoord in het Deelplan Minima, zal worden gewerkt aan toetsbare doelstellingen en indicatoren. Deze indicatoren worden opgenomen in het dashboard. Het dashboard krijgt een belangrijke rol in het verantwoorden van de resultaten van het beleid aan de raad. De resultaten worden geïntegreerd in de planning en control cyclus.

Kerngegevens over armoede, zoals de verdeling over wijken en dorpen en de samenstelling van de doelgroep naar leeftijd en huishouden, worden nog niet structureel bijgehouden. Het past bij ons voornemen om meer datagedreven te gaan werken, deze gegevens bij te gaan houden. Indien

technisch mogelijk, publiekelijk beschikbaar en passend binnen de ambtelijke capaciteit, geven we deze een plek in het dashboard.

Het bereiken van de doelgroep kan beter

Uit het onderzoek komt naar voren dat de communicatie en voorlichting over de regelingen niet optimaal zijn. Dit herkennen we en we hebben om die reden in 2023 al ingezet op verbetering van de communicatie. We hebben daarvoor diverse maatregelen genomen en ook in de komende tijd blijft dit een onderwerp van aandacht. De aanbeveling om een informatiefolder te maken met daarin alle regelingen nemen we in overweging.

U geeft in het onderzoek aan dat inwoners een aantal regelingen goed kennen en daar ook gebruik van maken. Maar dit geldt niet voor alle regelingen. Daarnaast is niet altijd duidelijk waar inwoners terecht kunnen voor (hulp bij) aanvragen. Ook vinden sommigen, onder wie de ketenpartners, de aanvraagprocedure (te) ingewikkeld en niet iedereen kan overweg met de digitale mogelijkheden om een aanvraag te doen.

De aanbeveling om het aanvraagproces te evalueren nemen wij over en ook de mogelijkheid om over te gaan tot één beoordeling per inwoner per jaar gaan wij onderzoeken. De formulieren zijn de afgelopen jaren vereenvoudigd en worden regelmatig tegen het licht gehouden. Ons streven hierbij is om alleen gegevens uit te vragen die strikt noodzakelijk zijn voor de beoordeling.

We werken aan betere samenwerking met het voorveld en een betere toegang

In 2023 is de toegang van het sociaal domein en het sociaal loket geëvalueerd. Deze evaluatie heeft geresulteerd in een doorontwikkel opdracht met als doel de toegang voor de inwoners te verbeteren door de afzonderlijke delen van de toegang beter te laten samenwerken. Zowel intern als extern. Een van de aanbevelingen uit de evaluatie is het voorveld meer te betrekken bij de Toegang. Een mogelijkheid die wordt uitgewerkt, is of de partners in het voorveld letterlijk zitting kunnen hebben in het Sociaal Loket (de Thuiskamer). Ook onderzoeken we een gezamenlijk huisvestingsconcept voor de partners in het voorveld.

Uit uw onderzoek blijkt dat de samenwerking tussen partners op zich goed gaat en dat partijen elkaar goed weten te vinden. Maar de afgelopen jaren is de verbinding in de keten minder sterk geworden. Corona en vele personele wisselingen hebben hierbij een rol gespeeld. Daarom is er behoefte aan breed netwerkoverleg. Inmiddels is er een eerste stap daartoe gezet, door de organisatie van een netwerkbijeenkomst met alle ketenpartners. Van daaruit werken wij verder aan deze versterking. In het rapport 'Aanpak hervorming voorveld' komt dit tot uitdrukking in resultaatgebied 2.6: Preventieve schulddienstverlening. Hierin is aangegeven dat we met het financieel loket onderzoeken wat nog extra kan bijdragen aan preventie, de vindbaarheid van schulddienstverlening én de sluitende keten met andere partijen.

Wij vragen de raad om kaders te stellen voor het doen van onderzoek naar de mogelijkheid van een participatieregeling voor volwassenen

Deelnemers aan uw onderzoek geven aan dat zij een participatieregeling voor volwassenen missen en ook is vaak genoemd dat hoge zorgkosten een probleem vormen. U adviseert om te onderzoeken of de gemeente hiervoor regelingen in het beleid kan opnemen. Er loopt inmiddels, op verzoek van de raad, een onderzoek naar uitbreiding van de bijzondere bijstand voor zorgkosten. Wij vragen de raad om zich uit te spreken over uw aanbeveling, om een participatieregeling voor volwassenen te onderzoeken. Een dergelijke regeling zal naar verwachting niet binnen de huidige begroting voor het minimabeleid passen.

Voor inwoners die buiten alle regelingen vallen, maar die desondanks in een schrijnende situatie zitten, hebben wij een aantal jaren geleden het maatwerkbudget ingesteld. Van het maatwerkbudget wordt weinig gebruik gemaakt. Wij willen inzetten op meer bekendheid van dit budget, zowel intern bij de uitvoering als bij externe ketenpartners. Aansluiten bij een Stichting Urgente Noden vraagt het nodige aan ambtelijke ondersteuning en de kosten van de werkorganisatie worden gedragen door de gemeente. Wij zien hiervoor geen ruimte in de begroting en met het maatwerkbudget bieden wij in principe hetzelfde.

Wij vragen de raad om een uitspraak te doen over het opstellen van scenario's om de inkomensgrens en de normbedragen van de verstrekkingen aan te passen

In het rapport geeft u aan dat de gemeente Noordoostpolder voor een aantal regelingen met 110% een relatief lage inkomensgrens hanteert. Ook zijn de bedragen die we verstrekken in vergelijking met andere gemeenten laag. Hierdoor is er in de gemeente Noordoostpolder slechts beperkt sprake van een armoedeval. Hierbij merken wij op dat de armoedeval groter is voor inwoners die drie jaar of langer rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau. Dit blijkt uit het interne onderzoek naar de Armoedeval dat eveneens in 2023 is uitgevoerd. En dit sluit aan bij uw tabellen van de Inkomenseffectrapportage in bijlage 8. Ook is uit ons interne onderzoek gebleken dat armoedeval wel kan optreden wanneer het inkomen van een inwoner minder dan tien procent toeneemt door werkaanvaarding.

U adviseert om scenario's uit te werken waarbij de inkomensgrenzen en normbedragen worden aangepast, waarbij tegelijkertijd de armoedeval die daardoor ontstaat wordt verzacht. Het college heeft toegezegd naar aanleiding van het rekenkameronderzoek, het interne onderzoek naar armoedeval en de motie over de verruiming van de bijzondere bijstand te komen tot een herijking van het deelplan Minima. Onderdeel van deze herijking kan zijn, genoemde scenario's uit te werken. Wij vragen de raad om hier een uitspraak over te doen.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouder,
De secretaris, de burgemeester,

Armoedebeleid

Nawoord rekenkamer Noordoostpolder n.a.v. de bestuurlijke reactie

De rekenkamer van de gemeente Noordoostpolder is verheugd over de constructieve en positieve reactie van het college van B&W op ons rapport over het armoedebeleid. Deze reactie geeft ons hoop over de opvolging van onze conclusies en aanbevelingen.

Desalniettemin wil de rekenkamer toch een aantal punten die ook in de bestuurlijke reactie ter sprake kwamen belichten.

Een belangrijk punt is dat de rekenkamer vaststelt dat het gemeentelijke beleid sober is en dat de uitgaven voor de bestrijding van armoede een aanzienlijke onderschrijding kent van 260.000 euro in 2021 en 500.000 euro in 2022, zonder dat er duidelijke alternatieve beleidsdoelen zijn waar dit geld door herschikking aan uitgegeven zal worden.

De rekenkamer meent derhalve dat juist op dit punt er een goed gesprek met de raad noodzakelijk is om te bezien wat er gedaan kan worden met de financiële ruimte die er is binnen het budget van het armoedebeleid.

Evenzo heeft het college niet gereageerd op de ambities die zijn neergelegd in het nieuwe manifest dat stelt dat er in 2040 geen armoede meer bestaat in de gemeente Noordoostpolder. Ook bestaat er nog geen uitvoeringsplan dat recht doet aan die ambitie. Zeker in combinatie met de eerder geconstateerde budgettaire onderschrijding lijkt er financiële ruimte te zijn om ook budgettair meer invulling aan deze ambitie te geven.

De rekenkamer is ook positief over het feit dat het college instemt met de aanbeveling de aanvraagprocedure te evalueren. De reacties op de vragenlijsten geven aan dat een belangrijk deel van de inwoners de aanvraagprocedure als te ingewikkeld ervaart en daarom geen aanvraag indient. Ook wordt persoonlijk contact op prijs gesteld. Zeker bij een beleidsveld als armoede dient de bedrijfsvoering naar de mening van de rekenkamer ondergeschikt te zijn aan het doelbereik.

Volgens het onderzoek speelt de armoedeval minder in de gemeente Noordoostpolder.. Natuurlijk kunnen er individuele gevallen zijn waar het wel zou kunnen plaatsvinden. Door de sobere regelingen is de bijdrage aan het meerdere netto inkomen gering waardoor er in de meeste gevallen geen armoedeval optreedt.

De rekenkamer heeft in het gesprek dat zij gevoerd heeft met de verantwoordelijke wethouder over de bestuurlijke reactie geconstateerd dat de wethouder en het college zeer gemotiveerd is om de conclusies en aanbevelingen in goed overleg met de raad te gaan opvolgen. Dat geeft ons het vertrouwen dat dit rapport kan bijgedragen aan een verdere verbetering van het armoedebeleid in de gemeente.

Dit rapport was niet tot stand gekomen door de grote en deskundige inzet van bureau KWIZ uit Groningen, dat het onderzoek heeft uitgevoerd. Ook de ambtelijke ondersteuning van de gemeente was uitstekend. Onze dank gaat daarom uit naar zowel KWIZ als de betrokken medewerkers van de gemeente.

Joris van Enst

Voorzitter rekenkamer Noordoostpolder

Deel B Nota van bevindingen

Rekenkameronderzoek

Noordoostpolder

De Rekenkamer Noordoostpolder heeft besloten om een onderzoek te doen naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het armoedebeleid en de uitvoering. In dit visuele rapport wordt het armoedebeleid en de doeltreffendheid hiervan in kaart gebracht. De hoofdvraag van het onderzoek luidt:

"Hoe wordt het gemeentelijk armoedebeleid uitgevoerd en hoe is deze uitvoering te beoordelen in termen van doeltreffendheid en doelmatigheid? En wordt de gemeenteraad in staat gesteld om het beleid en de kaders op basis van toereikende informatie doeltreffend vast stellen, de uitvoering van het armoedebeleid en de besteding van de financiële middelen te controleren? En welke verbetermogelijkheden zijn er?"

Lokale context

In 2021 had 15 procent van alle huishoudens een inkomen tot 130 procent Wsm.

In 2021 groeide 10 procent van de kinderen op in een gezin met een inkomen tot 130 procent Wsm

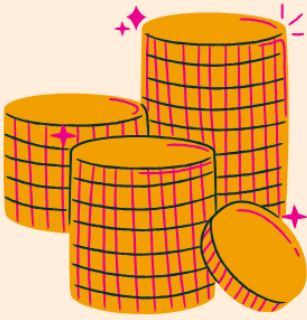
Armoedebeleid Noordoostpolder

Aan de hand van de leidende principes van het sociaal domein zijn in het Deelplan Minima (2021-2024) een vijftal kaders opgesteld:

- 1. Versterken van de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners** – de gemeente spreekt in de eerste instantie de eigen kracht van de inwoner met geldzorgen aan en springt bij waar nodig.
- 2. De gemeentelijke regie versterken** - de gemeente wil gebruik maken van de mogelijkheden die zij krijgt vanuit het Rijk om inwoners te ondersteunen.
- 3. Naar een overzichtelijk zorglandschap** – de gemeente biedt aan inwoners een overzicht voor de landelijke, gemeentelijke en algemene voorzieningen.
- 4. Resultaatgericht werken** - De gemeente brengt samen met de inwoners de hulpvraag zo vroeg mogelijk in kaart en kijkt samen met de inwoner naar de ondersteuningsmogelijkheden en past wanneer nodig maatwerk toe.
- 5. Werken binnen de beschikbare budgetten** – de gemeente wil de beschikbare middelen effectief en efficiënt inzetten.

Op basis van deze vijf kaders heeft de gemeente vijf beoogde resultaten geformuleerd.

1. Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam

Doelen

- Meer inwoners zijn voldoende zelfredzaam;
- Inwoners met (dreigend) armoederisico weten de weg naar ondersteuning.

Middelen

- De gemeente wil deze doelen bereiken door laagdrempelige ondersteuning te subsidiëren en aan te sluiten bij activiteiten die gericht zijn op de versterking van zelfregie en het sociale netwerk. Ook wil de gemeente inzetten op preventie.
- De gemeente wil dit mede gaan verantwoorden aan de hand van de jaarverslaggeving van maatschappelijke partners.
- Ook willen ze jaarlijks de uitvoering van de communicatiekalender monitoren en de aandachtspunten van de medewerkers van het Sociaal Loket gaan verzamelen.

Resultaten

- De effecten van de interventies en de inzet rond preventie worden niet gemeten en in kaart gebracht door de gemeente. Daardoor is niet vast te stellen of de acties zijn uitgevoerd en welke resultaten daarmee zijn behaald.
- Van de respondenten uit de behoeftepeiling geeft **80 procent** aan (soms) actief mee te kunnen doen in de samenleving en driekwart van de respondenten voelt zich actief betrokken in de samenleving.

2. Minimaregelingen zijn activerend en gericht op meedoen

Doelen

- Inwoners hebben meer sociale contacten;
- Meer inwoners, met name kinderen, doen mee in de samenleving.

Middelen

- De gemeente wil aansluiten bij activerende maatregelen die uitgevoerd worden binnen het bredere sociale domein. Ook zet de gemeente gemeentelijke regelingen voor minima in.
- De gemeente wil de voortgang van deze doelen meten door het aantal huishoudens dat gebruikmaakt van inkomensondersteunende voorzieningen en het aantal kinderen en ouderen die gebruikmaken van de Meedoenregeling(en) te gaan monitoren

Resultaten

- De gemeente rapporteert over het gebruik, maar niet over het bereik van de regelingen. De gemeente monitort ook niet actief op de kerngegevens rond armoede en de ontwikkelingen in de doelgroepen.
- Uit de behoeftepeiling blijkt dat **een derde van de respondenten** door de regelingen kan meedoen. Bij **55 procent** van de respondenten kunnen de kinderen meedoen door de regelingen.
- De respondenten beoordelen de verschillende onderdelen van het minimabeleid met een **6,6 gemiddeld**.
- De gemeente heeft geen zicht op de ontwikkelingen in de kerngegevens voor Emmeloord en de dorpen.
- Het bereik van de regelingen in 2022 in de gemeente Noordoostpolder is over het algemeen hoger dan in gemeenten met een vergelijkbaar inwoneraantal (tot 50.000), maar het bereik van het Meedoenpakket voor jongeren en ouderen is laag.

3. Meedoen- en inkomensondersteunende regelingen zijn vindbaar en de doelgroep wordt beter bereikt

Doelen

- Inwoners met een (dreigend) armoederisico zijn vroegtijdig in beeld.
- Inwoners met een minimuminkomen maken doelmatig gebruik van de bestaande regelingen.

Middelen

- De gemeente wil dit bereiken door verschillende communicatiekanalen in te zetten. De voortgang wil de gemeente jaarlijks gaan monitoren via de communicatiekalender.
- Ook wil de gemeente het aantal gezinnen meten dat is bereikt met de Voorzieningswijzer en het gemiddeld voordeel per gezin dat wordt behaald met de Voorzieningswijzer.

Resultaten

- De gemeente Noordoostpolder monitort en rapporteert niet over dit doel. Er vindt geen verantwoording plaats op de uitvoering van de communicatiekalender. Over de aanpak van de Voorzieningswijzer wordt er geen verantwoording afgelegd aan de raad.

- Uit de behoeftepeiling onder de doelgroep blijkt dat **70 procent** van de respondenten vindt dat de gemeente onvoldoende doet voor inwoners met geldzorgen. Inwoners geven aan meer ondersteuning nodig te hebben of beter geïnformeerd willen worden.
- Uit het burgerpanel blijkt dat **een tiende van de respondenten** enige of grote moeite heeft met rondkomen.

4. De toegang tot gemeentelijke minimaregelingen is laagdrempelig en gericht op de doelgroep

Doelen

- Inwoners vinden gemakkelijk de weg naar gemeentelijke minimavoorzieningen;
- Onze dienstverlening sluit aan bij de belevingswereld van de doelgroep.

Middelen

- De gemeente wil de doelen bereiken door helder te communiceren en onderzoeken of het (digitaal) aanvragen van voorzieningen efficiënter kan.
- Ook wil de gemeente de voortgang van de gestelde doelen gaan monitoren door periodiek de tevredenheid over de toegang te evalueren, de inzet van het maatwerkbudget te evalueren en het percentage gebruik van de Meedoenregelingen te monitoren.

Resultaten

- De gemeente rapporteert in haar verantwoordingsrapportage niet op het percentage gebruik en niet-gebruik van de Meedoenregelingen.
- De ketenpartners geven aan verbeterpunten te zien binnen de samenwerking en behoefte te hebben aan meer duidelijkheid over de verantwoordelijke organisatie bij problematieken.
- Er is geen tevredenheidsmeting geweest van de toegang sinds de start van het Sociaal Loket. Hier is in 2023 aan gewerkt, maar er was onvoldoende deelname. Door de nieuwe aanpak is er meer respons.
- Voor het maatwerkbudget is er in 2021 een interne tussenevaluatie geweest, over de periode juni 2019 tot maart 2021. De evaluatie van het maatwerkbudget heeft geleid tot een wijziging in de laptopregeling.
- **De meerderheid van de respondenten** uit de behoeftepeiling is tevreden over het contact met de medewerkers van de gemeente bij hun aanvraag. Vanuit het burgerpanel komt naar voren dat **acht op de tien inwoners** ervan op de hoogte zijn dat de gemeente Noordoostpolder regelingen aanbiedt bij geldzorgen.

5. Het minimabeleid past binnen de financiële kaders

Doelen

- We besteden de beschikbare budgetten doelmatig en rechtmatig;
- We bereiken in 2024 met het minimabeleid de taakstelling, zoals opgenomen in het uitvoeringsplan 'Grip op het sociaal domein'.

Middelen

- De doelen wil de gemeente bereiken door budget alleen te gebruiken voor de doelgroep waarvoor deze is bedoeld.
 - Verder gaat de gemeente de voorwaarden van de individuele inkomenstoelage en bijzondere bijstand in 2022 evalueren en aanpassen waar nodig.
- Ook willen ze meer inzetten op besparingsmogelijkheden voor inwoners. De gemeente wil het beoogde resultaat monitoren door de financiële gevolgen bij aanpassingen in het beleid te monitoren en de reguliere Planning & Control cyclus aan te houden.

Resultaten

- De sturing op het minimabeleid vindt plaats middels de reguliere cyclus van begroting en verantwoording. Er vindt geen inhoudelijke verantwoording plaats op het minimabeleid zelf.
- Vanuit de interviews wordt aangegeven dat het niet verantwoord is op de vastgelegde doelen onder andere te maken heeft met het verloop onder en het tekort aan personeel.
- In 2021 zijn de uitgaven voor de regelingen **circa 260.000 onder de begroting** gebleven, in 2022 was dit **500.000 euro**. Per regeling zijn er grote verschillen in de uitgaven.

Rol van de gemeenteraad

De gemeenteraad ontvangt **geen verantwoording** over het afgesproken beleid. In de jaarverslagen wordt gerapporteerd over andere doelen dan in het Deelplan Minima staan. De gemeenteraad heeft hier ook niet om gevraagd: er zijn bij de behandeling van het Deelplan Minima geen afspraken gemaakt over de informatievoorziening en de verantwoording.

De gemeente werkt aan een integraal dashboard met onderwerp van het sociaal domein om de gemeenteraad te informeren.

Inkomenseffectrapportage

In de inkomenseffectenrapportage wordt inzicht gegeven in de effecten van het landelijke en gemeentelijke beleid op de inkomenssituatie van de minimahuishoudens. Daarnaast is op verzoek van de gemeente een aanvullend onderzoek gedaan naar de situaties waarin de armoedeval optreedt.

Armoedeval

Er is sprake van een armoedeval als werkaanvaarding leidt tot een terugval in het totale inkomen tot onder het inkomen in de basispositie.

- Alle (voorbeeld)huishoudens ervaren een inkomensvoortgang wanneer hun loon stijgt naar 110, 120 of 130 procent Wsm. Dit betekent dat er feitelijk gezien geen sprake is van een armoedeval in de gemeente Noordoostpolder.
- Toch ervaren niet alle huishoudtypen dezelfde sterkte van procentuele inkomensgroei. Huishoudens met kinderen krijgen namelijk sneller en méér dan de andere huishoudtypen te maken met een daling van de toeslagen van het Rijk; de groei van het inkomen wordt hierdoor gedempt.

Vrij besteedbaar budget

Het budget dat na aftrek van de maandelijkse noodzakelijke uitgaven overblijft is het zogenaamde vrij besteedbaar budget.

- Uit het onderzoek naar de effecten van de regelingen van de gemeente op het inkomen blijkt dat de gemeentelijke regelingen ervoor zorgen dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van de vrije bestedingen.
- Wel zijn er verschillen tussen de huishoudtypes. Paren zonder kinderen en paren met kinderen op bijstandsniveau hebben de gemeentelijke regelingen nodig: zonder de gemeentelijke regelingen houden zij onvoldoende vrij besteedbaar budget over om te kunnen participeren.
- Alleenstaande ouders zijn gemiddeld minder afhankelijk van de gemeentelijke bijdragen om genoeg te kunnen besteden aan sociale participatie dan (ouder)paren. Zij hebben langer recht hebben op landelijke toeslagen.

1. Armoedebeleid in de gemeente Noordoostpolder

In dit hoofdstuk staat het armoedebeleid van de gemeente Noordoostpolder centraal. Na een schets van de armoedeproblematiek in de gemeente volgt in paragraaf 1.2 de visie en de doelstellingen van het minimabeleid. Paragraaf 1.3 gaat in op de uitvoering van het armoedebeleid en de regelingen die de gemeente heeft voor haar inwoners met een laag inkomen.

1.1. Lokale context

De gemeente Noordoostpolder bestaat uit twaalf plaatsen. De plaats Emmeloord heeft veruit de meeste inwoners. In deze paragraaf staan enkele kerngegevens over de inkomens- en vermogenspositie van huishoudens en inwoners van de gemeente Noordoostpolder. Aangezien de gemeente Noordoostpolder zelf niet actief monitort op de ontwikkeling in de doelgroep voor het armoedebeleid is voor dit onderzoek in het onderstaande gebruik gemaakt van beschikbare cijfers van het CBS. In bijlage 6 staat een meer uitgebreid overzicht van de cijfers.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van het aantal huishoudens dat rond dient te komen van een laag inkomen in de gemeente Noordoostpolder op basis van deze definitie.

Tabel 1.1.1 Ontwikkeling aantal en aandeel huishoudens in armoede, bron CBS Statline 6

Jaar	Inkomen tot 101 procent sociaal minimum	Inkomen tot 111 procent sociaal minimum	Inkomen tot 121 procent sociaal minimum	Inkomen tot 131 procent sociaal minimum
2019	1.200 (6,3%)	1.600 (8,6%)	2.100 (11,2%)	2.600 (15,6%)
2020	1.100 (5,8%)	1.600 (8,6%)	2.100 (11,2%)	2.600 (15,6%)
2021	1.000 (5,4%)	1.600 (8,2%)	2.000 (10,4%)	2.500 (15,2%)

De omvang van de doelgroep is de afgelopen jaren in absolute en relatieve zin gedaald. In 2019 moesten 2.100 huishoudens rond komen van een inkomen tot 120 procent van het Wettelijk Sociaal Minimum, in 2021 is dit gedaald naar 2.000 huishoudens. Het aandeel huishoudens dat van een minimuminkomen moet rondkomen ligt in de gemeente Noordoostpolder onder het landelijk gemiddelde⁷.

De ontwikkeling van het aantal kinderen in armoede staat in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 1.1.2 Ontwikkeling aantal en aandeel kinderen in armoede, bron CBS Statline

Jaar	Inkomen tot 101 procent sociaal minimum	Inkomen tot 111 procent sociaal minimum	Inkomen tot 121 procent sociaal minimum	Inkomen tot 131 procent sociaal minimum
2019	800 (7,5%)	800 (7,7%)	1.000 (9,4%)	1.100 (10,8%)
2020	700 (6,7%)	700 (7,2%)	900 (9,3%)	1.100 (10,9%)
2021	600 (5,7%)	700 (6,7%)	800 (8,3%)	1.000 (9,8%)

⁶ Bron CBS Statline, Inkomen van particuliere huishoudens, tenminste 1 jaar op dat inkomen ongeacht vermogen, [StatLine - Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken, regio \(indeling 2022\) \(cbs.nl\)](#). Het CBS beschikt niet over meer recente cijfers dan 2021.

⁷ Waar staat je gemeente (z.d.). https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive?workspace_guid=ac5a090c-99ce-41a6-89e9-1f15cf8561ed.

Het aantal en aandeel kinderen dat opgroeit in een huishouden met een laag inkomen is sinds 2019 gedaald. Het totaal aantal kinderen in de gemeente Noordoostpolder is in deze periode licht gedaald van 10.727 naar 10.532.

Schulden en vermogen

De gemiddelde schuld van huishoudens in de Noordoostpolder is lager en het gemiddelde vermogen is hoger dan het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van huishoudens in de provincie Flevoland.

In de gemeente Noordoostpolder zijn er in 2020 1.350 huishoudens met problematische schulden in beeld. Dit is 7 procent van alle huishoudens. Het aandeel huishoudens met problematische schulden ligt in Noordoostpolder onder het landelijk gemiddelde van 7,9 procent⁸.

Signaleringen rond de ontwikkeling in de doelgroep vanuit de interviews

In de interviews is ten aanzien van de ontwikkelingen in de doelgroep een aantal (niet-geverifieerde) signaleringen gedaan.

Ketenpartners signaleren dat inwoners die zich bij hen melden, hogere schulden hebben dan voorheen. Ook ziet men een verschuiving in de doelgroep; men ziet in verhouding minder inwoners met een bijstandsuitkering en juist meer werkenden.

Ketenpartners zien dat de individualisering in Noordoostpolder doorzet. In de dorpen is de sociale basis⁹ weliswaar sterker dan in Emmeloord zelf, de basis is echter minder sterk dan voorheen. Binnen Emmeloord zijn er verschillen in de sociale basis tussen de wijken. Een aantal meer kwetsbare wijken kennen een minder sterke sociale basis en krijgen ook meer aandacht van de gemeente. De dorpen krijgen geen specifieke extra aandacht.

De gemeente heeft in de gesprekken aangegeven dat met de verstrekking van de energietoeslag een nieuwe doelgroep in beeld is gekomen. Vanuit de interviews komt de waarneming dat deze groep al een laag inkomen had, maar door de energiecrisis en inflatie moeilijker kan rondkomen. Daarbij signaleren zowel de medewerkers van de gemeente als de ketenpartners dat een deel van deze doelgroep wel in staat is om naar de omstandigheden juist te handelen en dat dit bij een deel niet lukt. Deze laatste groep is kwetsbaar.

1.2. Beleidsvisie en doelstellingen armoedebeleid

Verschillende documenten geven informatie over het actuele armoedebeleid in Noordoostpolder¹⁰.

1.2.1. Voorgaande beleidsperiode en beleidsontwikkelingen

In het onderstaande schema staat een overzicht van de verschillende beleidsplannen in de afgelopen jaren.

⁸ Waar staat je gemeente (z.d.). https://www.waarstaatjegemeente.nl/iive?workspace_guid=5095a348-f74b-4fed-a889-7ca27e407bec..Het CBS baseert het aantal huishoudens met problematische schulden op registraties over betalingsachterstanden bij de Belastingdienst, de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), bij BKR geregistreerde betalingsachterstanden en schuldregelingen, wanbetalers van de zorgverzekering, de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) en het Centraal Curatele en Bewind Register (CCBR).

⁹ De sociale basis bestaat uit alle inwoners, organisaties en netwerken die zich inzetten voor een veilige, gezonde en fijne plek om met elkaar samen te leven.

¹⁰ Als basis zijn voor dit hoofdstuk het beleidsplan voor het sociaal domein 'Krachtig Noordoostpolder 2.0' voor de visie en leidende principes en het Deelplan Minima 'Iedereen doet mee' voor de doelstellingen gebruikt. Het huidige beleidsplan voor het minimale beleid in Noordoostpolder geldt voor de periode 2021-2024.

1. Schematische weergave ontwikkelingen in beleidsplannen

Beleidsmatig is het armoedebeleid onderdeel van het bredere beleid rond het sociaal domein. Opvallend is dat er in de tussenperiode 2019 geen actueel beleidsplan sociaal domein was. Het eerdere beleidsplan was op dat moment nog actueel. Er was echter geen vigerend beleidsplan. Sinds 2021 geldt het 'beleidsplan sociaal domein 'Krachtig Noordoostpolder 2.0' 2021' als overkoepelend beleidsplan. Het huidige beleidsplan voor het sociaal domein is gebaseerd op het voorgaande beleidsplan sociaal domein 2015-2018 en de leidende principes zijn grotendeels hetzelfde. Aan de hand van de financiële evaluatie in de Perspectiefnota 2021-2024 is gewerkt aan strakkere kaders voor met name de onderdelen Jeugdzorg en Wmo.

Voorafgaand aan het Deelplan Minima 2021-2024, was het 'Deelplan Minimabeleid, Beleidsplan sociaal domein 2015-2018' leidend. In de periode tussen deze deelplannen zijn doorontwikkelingen van het gemeentelijke minimabeleid gebaseerd op de ontwikkelagenda "Krachtig tegen armoede". Deze agenda is in de loop van 2017 opgesteld.

Evaluatie van de ontwikkelagenda 'Krachtig tegen armoede'

In 2019 is de ontwikkelagenda 'Krachtig tegen armoede' geëvalueerd¹¹. Inzichten uit deze evaluatie zijn meegenomen in het huidige Deelplan Minima. De ontwikkelagenda is opgezet vanwege de toenmalige stijging van het aantal mensen dat in armoede leeft. Ook liep het Deelplan Minimabeleid (2015-2018) ten einde. Dat deelplan is niet apart geëvalueerd.

De agenda is in samenwerking met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en inwoners opgesteld. In de ontwikkelagenda zijn zeven thema's onderscheiden:

- 1) Preventie
- 2) Meedoen aan de samenleving
- 3) Kinderen in armoede
- 4) Aansluiten op het gedrag van mensen in armoede
- 5) Het bereiken van mensen in armoede
- 6) Overzicht creëren van het bestaande aanbod
- 7) Werkwijze (gemeentelijke) regelingen herzien

Naar aanleiding van de thema's zijn in 2017 tien werktafels geformeerd met betrokken partijen en ervaringsdeskundigen uit de gemeente Noordoostpolder. In 2019 zijn de vastgelegde werktafels niet meer in tact.

In de evaluatie van de ontwikkelagenda constateert de gemeente dat zij een deel van de doelen heeft bereikt. Tegelijkertijd komen de volgende aandachtspunten naar voren:

- Borging van samenwerking met het actief betrokken netwerk van maatschappelijke partners, vrijwilligers en geïnteresseerden op het gebied van armoedebestrijding. Uit de

¹¹ Evaluatie ontwikkelagenda 'Krachtig tegen armoede', 2019

evaluatie kwam naar voren dat de samenwerking actief onderhouden en gestimuleerd diende te worden.

- Toegankelijkheid van het hulpaanbod voor inwoners en hulpverleners. De toegang was bij de gemeente verspreid over verschillende afdelingen en loketten. Het voornemen in de evaluatie was te komen tot een loket, het Sociaal loket.
- Voorkomen van overlap in het aanbod van voorzieningen. Dit gaat zowel om de regelingen als ook in het aanbod van de ketenpartners en de gemeente rond hulp en ondersteuning.
- Verduidelijking/uitleg van bepaalde regelgeving, met name rond de Meerkostenregeling chronisch zieken en gehandicapten omdat daar de grondslag is veranderd in 2019 in combinatie met het Meedoenpakket.
- Het bereik van de doelgroep, met name het bereik onder ouderen. Die laatste groep kon vanaf 2019 voor het eerst namelijk gebruik maken van de Meedoenbon Ouderen.

1.1.2. Visie en leidende principes sociaal domein

De gemeente Noordoostpolder heeft als visie voor het sociaal domein het volgende geformuleerd: *“Sociaal en vitaal, op eigen kracht. Want een sociaal en vitaal Noordoostpolder is een toekomstbestendig Noordoostpolder.”*

Het beleid voor het sociaal domein (2021) is gebaseerd op vier leidende principes:

- **Iedereen doet mee.** Inwoners doen, zelfstandig of met hulp, mee aan de samenleving en aan de arbeidsmarkt.
- **Voorkomen staat voorop.** Er is een preventieve infrastructuur van vrijwilligers, mantelzorgers, initiatieven en andere oplossingen aanwezig.
- **Passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft.** De ondersteuning is afgestemd op de vraag van inwoners en gaat uit van wat zij wél kunnen. De ondersteuning kan bestaan uit een zelfstandige oplossing van de inwoner, hulp uit de sociale omgeving en/of de inzet van een algemene- en/of een maatwerkvoorziening
- **Financieel houdbaar stelsel.** Inwoners worden zo goed mogelijk ondersteund, zonder dat hier financiële problemen mee gepaard gaan voor de gemeente.

1.1.3. Kaders Deelplan Minima 2021-2024 (iedereen doet mee)

De leidende principes vanuit de visie sociaal domein zijn in het Deelplan Minima vertaald naar een vijftal kaders. Ook gaat de gemeente in het deelplan in op de definitie van het armoedebeleid.

Definitie armoedebeleid

De gemeente geeft niet expliciet aan in het Deelplan Minima welke definitie ze hanteert voor het armoedebeleid. Voor de vergelijking met andere gemeenten vindt de gemeente de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de lage inkomensgrens, het meest passend. De gemeente Noordoostpolder geeft in het Deelplan Minima ook aan dat de gemeente in de praktijk er tegen aan loopt dat de daadwerkelijke inkomenshoogte en opbouw vaak wat afwijken van deze definitie.

Kaders Deelplan Minima

De leidende principes van het sociaal domein zijn in het Deelplan Minima 2021-2024 omgezet naar een vijftal kaders.

1. *Versterken van de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners.* De gemeente spreekt in eerste instantie de eigen kracht en het zelf organiserend vermogen van inwoners met geldzorgen aan. Lukt dit niet, dan ondersteunt de gemeente de inwoner om voldoende zelfredzaam te worden.
2. *De gemeentelijke regie versterken.* De gemeente wil gebruik maken van de mogelijkheden die zij krijgt vanuit het Rijk om inwoners te ondersteunen. De gemeente stelt regels op en kijkt of er bij aanvragen voorliggende voorzieningen beschikbaar zijn en wijst de inwoner op bestaande (aanvullende) mogelijkheden.
3. *Naar een overzichtelijk zorglandschap.* Er zijn diverse regelingen beschikbaar voor inwoners met een laag inkomen, zowel bij de gemeente als bij maatschappelijke partners. Om inwoners

met geldzorgen zo snel mogelijk te ondersteunen, zet de gemeente in op een eenvoudige, centrale toegang, een overzichtelijk hulpaanbod, heldere communicatie en een goede samenwerking met partners. Hiermee wil de gemeente overzicht bieden aan inwoners in de mogelijkheden voor landelijke, gemeentelijke en algemene voorzieningen.

4. *Resultaatgericht werken.* De gemeente wil inwoners zo snel mogelijk helpen. De gemeente brengt samen met de inwoners de hulpvraag zo vroeg mogelijk in kaart en kijkt samen met de inwoner naar de ondersteuningsmogelijkheden en past wanneer nodig maatwerk toe.
5. *Werken binnen de beschikbare budgetten.* Dit wil de gemeente doen door de beschikbaar gestelde middelen effectief en efficiënt in te zetten. De gemeente gebruikt de budgetten alleen voor de doelgroep waarvoor deze bedoeld zijn en niet voor voorzieningen waar voorliggende regels gelden.

Op basis van deze kaders heeft de gemeente vijf beoogde resultaten geformuleerd.

1. Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam.
2. Minimaregelingen zijn activerend en gericht op meedoen.
3. Meedoen- en inkomensondersteunende regelingen zijn vindbaar en de doelgroep wordt beter bereikt.
4. De toegang tot gemeentelijke minimaregelingen is laagdrempelig en gericht op de doelgroep.
5. Het minimabeleid past binnen de financiële kaders.

Deze beoogde resultaten worden in hoofdstuk 2 nader toegelicht.

1.3. Uitvoering armoedebeleid op hoofdlijnen

1.3.1. Werkwijze gemeentelijke toegang

Via één centraal telefoonnummer en emailadres worden inwoners door het Sociaal Loket op weg geholpen met vragen over werk, inkomen, bijstand, wonen, zorg en ondersteuning, werk, onderwijs, financiën, vervoer, regelingen en toelichting op de Wmo en de Jeugdwet.

Het Sociaal Loket is beschikbaar voor vragen en advies en wijst inwoners op de mogelijkheden van onafhankelijke cliëntondersteuning. Waar nodig wijst het loket door naar algemene voorzieningen van de partners, naar het Team procesbegeleiders voor het organiseren van een planbijeenkomst, naar het Team maatwerk (Uitvoering Sociaal Domein) voor een maatwerkvoorziening of naar het Financieel Loket voor financiële vragen en schulddienstverlening¹².

De klantmanagers bijzondere bijstand en minimaregelingen voeren de regelingen in het kader van het minimabeleid uit. De aanvragen gaan altijd met een aanvraagformulier en komen met name via het Sociaal Loket bij de klantmanagers binnen. Soms komen inwoners ook via een bewindvoerder bij de gemeente.

1.3.2. Regelingen armoedebeleid

De gemeente kent verschillende regelingen voor mensen met een laag inkomen. In tabel 1.3.1 staan de regelingen weergegeven met de bijbehorende inkomensgrens en doelgroep.

¹² Beleidsplan sociaal domein, 2021

Tabel 1.3.1 Minimaregelingen binnen kader armoedebeleid gemeente Noordoostpolder

Gemeentelijke regeling	Inkomensgrens / criteria	Doelgroep
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	Inkomensgrens maximaal 100% bijstandsnorm. Daarnaast wordt gekeken naar vermogen dat meer waard is dan € 3.350,00 ¹³ .	Alle inwoners, geen leeftijdsgrens
Individuele inkomens toeslag	Drie jaar of langer 100% Wettelijk sociaal minimum. Er is ruimte voor marginale overschrijding zodat niet per direct aanspraak verloren gaat bij kortdurend werk met weinig inkomen.	Vanaf 21 jaar tot de AOW-leeftijd die langdurig moeten rondkomen van een minimuminkomen.
Studietoeslag	100% Wettelijk sociaal minimum	Studenten die niet in staat zijn om het minimumloon te verdienen naast hun studie, als gevolg van een beperking of handicap.
Bijzondere bijstand	Geen harde inkomensgrens: Tot 110% van de bijstandsnorm is er geen sprake van draagkracht. Van het inkomen daarboven wordt 35% tot de draagkracht gerekend.	Alle inwoners, geen leeftijdsgrens
Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	110% Wettelijk sociaal minimum (geen vermogensgrens)	De inwoner die als rechtstreeks gevolg van een beperking meerkosten heeft. Er is pas sprake van meerkosten als de kosten die uit de beperking voortvloeien op jaarbasis minimaal € 385,00 zijn. De persoon die een arbeidsongeschiktheidsuitkering vanuit het UWV krijgt, kan pas later in het jaar aanvragen omdat diegene vanuit het UWV ook een tegemoetkoming kan krijgen. Die tegemoetkoming vanuit het UWV wordt met de tegemoetkoming CZG verrekend. Dit leidt dus tot een lager bedrag tegemoetkoming CZG voor die doelgroep.
Meedoenpakket ouderen	110% Wettelijk sociaal minimum (geen vermogensgrens) of schuldhelpverleningstraject	Inwoners vanaf de AOW-leeftijd.

¹³ Voor kwijtschelding geldt een inkomensgrens en een vermogensgrens. Er wordt echter ook rekening gehouden met een normhuur en zorgkosten. Met een hoger inkomen is daardoor soms toch recht op kwijtschelding

Gemeentelijke regeling	Inkomensgrens / criteria	Doelgroep
Meedoenpakket kinderen	120% Wettelijk sociaal minimum (geen vermogensgrens) of schuldhulpverleningstraject	<i>Meedoen aan activiteiten:</i> kind vanaf 4 tot en met 17 jaar. <i>Fiets:</i> kind vanaf 6 tot en met 17 jaar. Onder voorwaarden kan tweemaal 'omruil' plaatsvinden. <i>Zwemdiploma A:</i> kind vanaf 5 tot en met 17 jaar. Ook een vergoeding voor de zwemkleding. <i>Laptop / tablet:</i> kind dat overstapt van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs, als een school een laptop verplicht stelt.
Energietoeslag	130% Wettelijk sociaal minimum (geen vermogensgrens)	Tijdelijke regeling, vervallen in 2024. Het huishouden dat in de gemeente Noordoostpolder woonde, een laag inkomen heeft en zelf energiekosten maakt.
Maatwerkbudget	Incidenteel een eenmalig in te zetten voorziening als er geen andere passende voorziening of regeling is. Voorwaarde voor het inzetten van het maatwerkbudget is onder meer dat de vergoeding binnen een plan past dat de uitvoerder (zoals klantmanager, procesbegeleider, adviseur financieel loket) opstelt. De uitvoerder gaat in overleg met de kwaliteitsmanager om het inzetten van het budget goed te keuren.	Het maatwerkbudget wordt toegepast bij de afwezigheid van een passende voorziening of regeling of om tijd te winnen in situaties waarin het inzetten van een regeling op dat moment niet helpend of snel genoeg is. De inzet is incidenteel en eenmalig. Het wordt ingezet als overbrugging naar een structurele oplossing. Ook staat de financiële ondersteuning niet op zichzelf. Het draagt bij aan het stabiliseren of verbeteren van de situatie van de inwoner en neemt financiële belemmeringen weg die een goede oplossing in de weg staan.
Niet-gemeentelijk aanbod		
Stichting Leergeld	Kinderen van 4 tot 18 jaar, uit gezinnen met een besteedbaar inkomen van 120% van het Wettelijk Sociaal Minimum. Sinds 1/1/2022 is de inkomensgrens tijdelijk 150% van het Wettelijk Sociaal Minimum.	Men kan vergoedingen aanvragen voor activiteiten op het gebied van school, sport, cultuur en welzijn. Leergeld kijkt eerst naar voorliggende landelijke of gemeentelijke (Zwemslag regeling en het Meedoenpakket voor kinderen) voorzieningen.. Leergeld heeft geen subsidierelatie met de gemeente.

De gemeente Noordoostpolder biedt regelingen aan voor minima tot en met 110 procent van het wettelijk sociaal minimum, met uitzondering van het Meedoenpakket kinderen (120 procent wettelijk sociaal minimum) en de eenmalige energietoeslag (130 procent van het wettelijk sociaal minimum).

Maatwerkbudget

De concrete werking van het maatwerkbudget is in de interviews nader toegelicht. Het maatwerkbudget kent als doelen het vergroten van de eigen regie en participatie van inwoners en het voorkomen van maatschappelijke kosten. Het maatwerkbudget wordt in de praktijk ingezet voor onder andere sport voor volwassenen, wanneer het in verband staat met re-integratie naar het werk, hoge zorgkosten en voor inwoners die net buiten de grenzen vallen van de inkomensregelingen. Formeel kan het maatwerkbudget echter enkel worden ingezet als er een participatiedoeleinde aan verbonden zit.

In de werkinstructie van het maatwerkbudget is beschreven dat de kwaliteitsmedewerker zorg draagt voor de evaluatie van de toekenning. Daarbij is ten minste ook de uitvoerende aanwezig die het maatwerkbudget heeft ingezet. Als achteraf blijkt dat de ondersteuning binnen een (voorliggende) voorziening of regeling past dan wordt hier alsnog een beroep op gedaan. Knelpunten waardoor de inzet van de voorziening of regeling niet direct werd ingezet, worden onder leiding van de kwaliteitsmedewerker onderzocht. Het doel daarvan is om knelpunten waar mogelijk weg te nemen voor de toekomst en/ of het beleid aan te passen. Dit is bijvoorbeeld gebeurd voor de laptopregeling. Die is verruimd op basis van signalen uit het maatwerkbudget dat deze criteria te krap waren.

De evaluatie van de toekenning wordt als volgt vormgegeven:

- De kwaliteitsmedewerker plant één maand na inzet een evaluatie met de uitvoerende.
- De bevindingen van deze evaluatie worden ingevuld in het tweede blok van het onderzoekformulier 'evaluatie maatwerkbudget' in WIZ-portaal.
- Jaarlijks wordt de evaluatie afgestemd met de beleidsadviseur BO. De gegevens voor de evaluatie worden gegenereerd uit WIZ-portaal.
- Op basis van de uitkomsten van de evaluatie worden de afspraken voor het komend jaar al dan niet bijgesteld.

1.1.3.Samenwerking met maatschappelijke partners en landelijke initiatieven

De gemeente wil samen met maatschappelijke partners de zelfredzaamheid en het participeren van inwoners in de samenleving stimuleren. De samenwerking met partners wil de gemeente daarbij integraal oppakken. Externe partners als Carrefour, Zorggroep ZONL, Mercatus, Humanitas, Voedselbank, stichting Present, Onderwijs en Vluchtelingenwerk en Stichting Leergeld ziet de gemeente als essentieel in de integrale aanpak.

De gemeente Noordoostpolder geeft in het beleid aan voornemens te zijn aansluiting te zoeken met enkele landelijke initiatieven:

- 'Bereken uw recht', dit is een initiatief van het NIBUD¹⁴. Een inwoner kan op de site berekenen op welke tegemoetkomingen van de overheid hij aanspraak maakt. De gemeente wil de doelgroep hierop wijzen in communicatie. Uit de interviews komt naar voren dat inwoners hier niet op worden gewezen door (alle) medewerkers van de gemeente. Wel staat de site gelinkt op de website van de gemeente onder het onderwerp 'geld besparen'¹⁵.
- Het Jeugdeducatiefonds, zij komen in beeld als er geen voorliggende voorzieningen zijn. Aanvragen lopen via basisscholen. De gemeenteraad heeft in 2022 het amendement aangenomen om middelen te reserveren voor een cofinanciering van het Jeugdeducatiefonds in de Programmabegroting van 2023-2026¹⁶.
- Sam&, de Stichting Samen voor alle kinderen (Sam&) is een samenwerkingsverband van Nationaal Fonds Kinderhulp, Stichting Jarige Job, het Jeugdfonds Sport & Cultuur en Stichting Leergeld. Zij bieden hulp als andere instanties niet (meer) kunnen helpen. Noordoostpolder is momenteel nog niet aangesloten bij Sam& voor alle kinderen.

¹⁴ .Richting inwoners communiceren wij De Voorzieningenwijzer/datgeldtvoormij

¹⁵ Geld besparen (z.d.) <https://www.noordoostpolder.nl/geld-besparen>

¹⁶ Amendement 2022-11-6a, *Programmabegroting 2023-2026 – Jeugdeducatiefonds* (2022)

Lokaal onderhoudt de gemeente actief de relatie met de lokale aanbieders die betrokken zijn bij de uitvoering van de Meedoenregeling. Stichting Leergeld Noordoostpolder ziet de gemeente als een belangrijke maatschappelijke partner. Stichting Leergeld fungeert als vangnet voor zaken waar andere instanties niet in voorzien, zoals schoolreisjes en schoolbenodigdheden. Daarbij wijst Stichting Leergeld op voorliggende voorzieningen van de gemeente. Stichting Leergeld ontvangt bewust geen subsidie van de gemeente. Ze wil hiermee een onafhankelijke organisatie blijven. De gemeente en Stichting Leergeld overleggen periodiek.

De samenwerking met maatschappelijke partners is opgenomen in het overkoepelende plan "Krachtig Noordoostpolder 2.0". De bedoeling is dat hiermee een gemeentelijke zorginfrastructuur wordt gerealiseerd, zodat de problematiek integraal wordt behandeld en dus ook de armoede. Dit geldt zowel intern bij de gemeente als samen met de externe partners.

Manifest 2022 – 2040 Een bloeiende polder, nu en in de toekomst

Bestuurders van maatschappelijke partners in Noordoostpolder hebben in 2021 een Manifest opgesteld voor de periode 2022-2040. Hierin staan zes ambities geformuleerd voor 2040.

1. Verbonden en betrokken samenleving: in Noordoostpolder kijken inwoners naar elkaar om.
2. Iedereen doet mee: in Noordoostpolder leeft niemand in armoede. Iedereen heeft een basis om op te staan en kan voorzien in de eigen levensbehoeften.
3. Vitaal en leefbaar: in de gemeente is ruimte om op te groeien, brengt onderwijs en scholing kansen dichtbij voor iedereen, is uitstekende zorg dichtbij en gezonde voeding beschikbaar voor iedereen.
4. Woongeluk in de polder: inwoners vinden direct een huis.
5. Werken vanuit onze gedeelde waarden: wat we nu kunnen oplossen, stellen we niet uit tot later. Noordoostpolder schuift geen rekeningen door, maar deelt zorg én verantwoordelijkheid samen.
6. Samen werken aan welzijn: Noordoostpolder is de gezondste gemeente en werkt iedere dag samen om welzijn te verbeteren.

De gemeente wil met de hervorming van het voorveld, dus de maatschappelijke organisaties die actief zijn in de gemeente Noordoostpolder rond zorg en samenleving, een overzichtelijk en toegankelijk zorglandschap realiseren met meer sturing op inhoud en resultaten. De input is afkomstig van de betrokken partners Carrefour, ZONL, Youth for Christ, GGD, Humanitas en Triade Vitree en er is informatie verzameld bij betrokkenen zonder subsidierelatie middels vragenlijsten. Ook hebben verschillende afdelingen van de gemeente en de participatieraad inbreng gehad. In de nieuwe aanpak werken de partners volgens de 'Partnerschap onder gemeentelijke regie'. Dit houdt in dat elke organisatie eigen verantwoordelijkheid draagt en de gemeente de regierol heeft. Dat betekent dat de gemeente partijen ondersteunt, zich inzet om partijen samen te brengen, samenwerking stimuleert en partijen aanspreekt op hun (maatschappelijke) verantwoordelijkheid.

Op het gebied van een integrale samenwerking is een aantal afspraken gemaakt:

- De gemeente neemt in 2023 en 2024 het voortouw in het stimuleren en ontwikkelen van integrale samenwerking waarbij van de partners wordt verwacht dat zij niet alleen participeren maar vooral ook mee-organiseren.
- Een door-ontwikkelopdracht voor de toegang. Doel is de toegang voor inwoners te verbeteren door betere samenwerking tussen de afzonderlijke onderdelen waaruit de toegang bestaat.
- Faciliteren van het fysiek samenwerken in een vorm van huisvesting die de toegang en samenwerking in het voorveld, het maatwerk beter ondersteunt en tegelijk zorgt voor een besparing van € 100.000, -.

De bedoeling is om in een uitvoeringsplan de maatregelen verder uit te werken. In deze uitwerking worden de partners betrokken. Dit plan is momenteel nog niet opgesteld.

2. Resultaten Deelplan Minima

In hoofdstuk 1.2.3. zijn de kaders van het “deelplan minima 2021-2024 (iedereen doet mee)” nader toegelicht. Daar werd aangegeven dat de gemeente op basis van die kaders vijf beoogde resultaten heeft geformuleerd:

Op basis van deze kaders heeft de gemeente vijf beoogde resultaten geformuleerd.

1. Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam.
2. Minimaregelingen zijn activerend en gericht op meedoen.
3. Meedoen- en inkomensondersteunende regelingen zijn vindbaar en de doelgroep wordt beter bereikt.
4. De toegang tot gemeentelijke minimaregelingen is laagdrempelig en gericht op de doelgroep.
5. Het minimabeleid past binnen de financiële kaders.

In dit hoofdstuk wordt de realisatie van deze beoogde resultaten toegelicht.

2.1. Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam

2.1.1. Doelen, acties en monitoring

Doelen

De gemeente wil de zelfredzaamheid van de inwoners vergroten. De gemeente signaleert een aantal sociaaleconomische risicogroepen (bijstandsgerechtigden, werkende armen en ZZP'ers, inwoners bij wie ingrijpende levensgebeurtenissen plaatsvinden en laagopgeleiden) en demografische risicogroepen (eenoudergezinnen, alleenstaanden onder de AOW-leeftijd en vluchtelinghuishoudens) die het risico lopen op een (langdurig) laag inkomen. De gemeente wil deze groep tijdig in beeld hebben. De gemeente spreekt aan op hun eigen kracht en wil het zelfvertrouwen van mensen vergroten.

Hiervoor heeft de gemeente de volgende doelen zijn opgesteld:

- meer inwoners zijn voldoende zelfredzaam;
- inwoners met (dreigend) armoederisico weten de weg naar ondersteuning;

Voorgenomen acties

De gemeente wil deze doelen bereiken met het subsidiëren van laagdrempelige ondersteuning en het aansluiten bij activiteiten die gericht zijn op de versterking van zelfregie en het sociale netwerk (bijvoorbeeld opvoedondersteuning of beweegcoaches). Daarbij financiert de gemeente algemene voorzieningen die gericht zijn op het voorkomen van financiële problemen. De gemeente zet in op preventie door samenwerking met en/of subsidiëring van diverse organisaties in het voorliggend veld, onder andere de formuliereninloop, hulp bij thuisadministratie, vroegsignalering door de jeugdverpleegkundigen en budgetcursussen. Deze organisaties dragen bij aan preventie van armoede en schulden, doordat zij contact hebben met inwoners en problemen (vroegtijdig) signaleren.

Op het gebied van preventie zijn verschillende organisatie betrokken als maatschappelijk werk en de Kredietbank Nederland. Zij organiseren trainingen over budgetteren en doen voorlichting op scholen. Verder zijn tal van organisaties¹⁷ actief in de gemeente. Ook werkt de gemeente met gebiedsregisseurs in de gemeente Noordoostpolder. Ook de welzijnsorganisatie Carrefour werkt gebiedsgericht met buurtwerk en gaat de wijk in voor werk- en leervragen.

Ketenpartners geven aan dat het opbouwwerk in de omliggende dorpen wordt gemist. Zij brachten verbinding aan in de buurt door gesprekken te voeren bij inwoners thuis. De gemeente denkt dat de inzet van de gebiedsregisseur en het gebiedsgericht werken van Carrefour voldoende is. In 2022 zijn er resultaatafspraken gemaakt met Carrefour over de rol van het buurtwerk op basis van verwijzingen door en naar het Sociaal Loket en de afbouw vanuit maatwerkvoorzieningen. Hier zijn nog geen resultaten van bekend.

¹⁷ Humanitas, thuisadministratie, vrijwilligers, het sociaal loket, het zelfstandigen loket, formuliereninloop, voorzieningenwijzer, baanbegeleider, consultatiebureau, Stichting Leergeld en intern begeleiders op scholen

In sommige gevallen is de ondersteuning afgestemd op doelgroepen in specifieke woongebieden. Zo worden trainingen door maatschappelijke partners in een bepaalde wijk aangeboden, omdat bekend is dat daar sprake is van een bepaalde soort problematiek. Ook wordt er op scholen in specifieke wijken in Emmeloord extra personeel ingezet om tegemoet te komen aan de grotere ondersteuningsvraag van kwetsbare inwoners. De interventies die specifiek worden ingezet op bepaalde locaties zijn niet grootschalig.

De communicatie over levensgebeurtenissen wordt in de communicatiekalender opgenomen en tot slot organiseert de gemeente één toegang voor vragen en ondersteuning: het Sociaal Loket.

Voorgenomen monitoring

De gemeente wil jaarlijks de bereikte resultaten gaan verantwoorden aan de hand van de jaarverslaggeving van maatschappelijke partners. Ook wil de gemeente jaarlijks de uitvoering van de communicatiekalender monitoren en de aandachtspunten van de medewerkers van het Sociaal Loket gaan verzamelen.

2.1.2. Resultaten

De resultaten van deze doelstelling worden niet verantwoord aan de hand van de voorgenomen acties voor wat betreft de monitoring van de communicatiekalender en het verzamelen van de aandachtspunten Sociaal Loket. De effecten van de interventies en de inzet rond preventie worden niet gemeten en in kaart gebracht door de gemeente. Daardoor is niet vast te stellen of de acties zijn uitgevoerd en welke resultaten daarmee zijn behaald. De jaarverslagen van maatschappelijke partners worden niet doorgestuurd naar de gemeenteraad.

Resultaten uit enquête over participatie en meedoen

In de enquête onder de doelgroep is gevraagd naar de participatie van de inwoners. Van de respondenten geeft 80 procent aan (soms) actief mee te kunnen doen in de samenleving en driekwart van de respondenten voelt zich actief betrokken in de samenleving. De grootste belemmering voor inwoners om te participeren is een slechte gezondheid (37 procent). Ook weinig geld (28 procent) en weinig sociale contacten (19 procent) zijn belemmeringen voor inwoners om mee te doen.

2.2. Minimaregelingen zijn activerend en gericht op meedoen

2.2.1. Doelen, acties en monitoring

Doelen

De gemeente heeft de mogelijkheid om inwoners met een minimuminkomen te ondersteunen. Wanneer het nodig is, kijkt de gemeente bij een hulpvraag naar maatregelen die gericht zijn op financiële ondersteuning en het voorkomen van sociale uitsluiting (voornamelijk bij kinderen).

De bijbehorende doelen zijn:

- inwoners hebben meer sociale contacten;
- meer inwoners, met name kinderen, doen mee in de samenleving.

Voorgenomen acties

De gemeente wil dit bereiken door aan te sluiten bij activerende maatregelen die uitgevoerd worden binnen het bredere sociale domein. Voorbeelden hiervan zijn vaardigheidstrainingen en scholing in het kader van de Participatiewet, plekken in de wijk of het dorp waar inwoners elkaar ontmoeten en beweeginitiatieven. Ook zet de gemeente gemeentelijke regelingen voor minima in.

Voorgenomen monitoring

De gemeente wil de voortgang meten door het aantal huishoudens dat gebruikmaakt van inkomensondersteunende voorzieningen per jaar en het aantal kinderen en ouderen die gebruikmaken van de Meedoenregeling(en)¹⁸ te gaan monitoren.

1.1.2.Resultaten

De gemeente rapporteert over het gebruik (het aantal verstrekte voorzieningen), maar niet over het bereik van de regelingen (het percentage van de doelgroep dat gebruik maakt van een regeling). De gemeente monitort ook niet actief op de kerngegevens rond armoede en de ontwikkelingen in de doelgroepen. De gemeente heeft verder geen zicht op de ontwikkelingen in de kerngegevens voor Emmeloord en de dorpen. De gemeente is zich bewust van het verschil dat er is tussen Emmeloord en de dorpen, maar maakt beleidsmatig geen onderscheid tussen de gebieden. Wel is er in specifieke wijken contact met scholen, maar verder is er geen sprake van gebiedsgericht werken in het minimabeleid en dus ook niet in de verantwoording van het beleid.

Gebruik en bereik van de regelingen

Het gebruik en bereik over 2021 en 2022 is weergegeven in tabel 2.2.1. De cijfers van het bereik zijn berekend op basis van de doelgroepen zoals berekend in het eerste hoofdstuk.

Tabel 2.2.1 Gebruik en bereik van de regelingen in 2021 en 2022. Cijfers gebruik afkomstig van de gemeente, berekening bereik bewerking door KWIZ.

Regeling	2021		2022	
	Gebruik	Bereik	Gebruik	Bereik
Bijzondere bijstand Kwijtschelding	644 personen/ huishoudens	40%	630 personen/ huishoudens	39%
Individuele inkomens toeslag	1.045 huishoudens	105%	950 huishoudens	95%
Chronisch zieken en gehandicapten	662 huishoudens	66% ¹⁹	649 huishoudens	65%
Meedoenpakket ouderen	312 personen	Onbekend	268 personen	Onbekend
Meedoenpakket jongeren	8 personen	1%	18 personen	1%
Studietoelage	244 personen	31%	363 personen	45%
Energietoelage	19 personen	n.v.t.	19 personen	n.v.t.
	n.v.t.	n.v.t.	2.439 huishoudens	98%

Leeswijzer: de doelgroep voor de bijzondere bijstand bestaat uit 1.600 huishoudens (tabel 1.1.1). In 2021 hebben 644 huishoudens gebruik gemaakt van deze regeling, het bereik komt daarmee op $644/1600 = 40$ procent.

Het bereik van de regelingen in 2022 in de gemeente Noordoostpolder²⁰ is over het algemeen hoger dan in gemeenten met een vergelijkbaar inwoneraantal (tot 50.000).

- het gemiddelde bereik van de bijzondere bijstand is 20 tot 25 procent, het bereik van Noordoostpolder ligt daar boven (39 procent)²¹;

¹⁸ Binnen de visie Sociaal Domein heeft de gemeente rond Meedoen ook enkele andere indicatoren geformuleerd, die relevant zijn voor het activerend minimabeleid. Het gaat meedoen door te werken (al dan niet betaald) of het volgen van onderwijs, uitgesplitst naar het aandeel van de 15 tot 74-jarige met betaald werk, aandeel van de 4-23 jarigen dat onderwijs volgt en het aandeel van de inwoners dat mantelzorg dan wel vrijwilligerswerk doet. Deze zijn niet opgenomen in het Deelplan Minima.

¹⁹ Het bereik van de Individuele Inkomens toeslag is berekend op basis van de doelgroep langjarige minima.

²⁰ Het gemiddelde van het bereik voor gemeenten tot 50.000 inwoners is afkomstig uit data van KWIZ.

²¹ Daarbij past de kanttekening dat hier is uitgegaan van verstrekkingen aan huishoudens en niet aan personen. Indien het wel verstrekkingen aan personen betreft is het bereik circa 25 procent.

- ook het bereik van de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen ligt met 95 procent boven het gemiddelde bereik van 70 tot 75 procent;
- gemiddeld maakt 45 tot 50 procent gebruik van de individuele inkomensvoorslag. In de gemeente Noordoostpolder is dit aandeel 65 procent;
- in gemeenten met vergelijkbare grootte kent een participatieregeling voor kinderen gemiddelde een bereik van 50 tot 55 procent. In Noordoostpolder is het bereik van het Meedoenpakket voor jongeren lager, namelijk 45 procent;
- Het bereik van het Meedoenpakket ouderen is erg laag.

Aanbod gemeentelijke minimaregelingen in perspectief

Voor kinderen is er op twee plekken ondersteuning aan te vragen: zowel bij de gemeente als bij Stichting Leergeld. Inhoudelijk is er geen sprake van overlap tussen de regelingen van beide organisaties. Beide organisaties onderzoeken daarbij bij wie de aanvrager terecht kan als voorliggende voorziening. Stichting Leergeld hanteert een aanzienlijk hogere inkomensgrens van 150 procent Wsm. Deze grens lag op 120 procent Wsm maar Stichting Leergeld heeft zelfstandig besloten de inkomensgrens in 2022 te verhogen vanwege de bijzondere omstandigheden rond de inflatie en de gestegen energiekosten.

Er is een Meedoenpakket voor kinderen tot en met 17 jaar en voor inwoners vanaf de AOW-leeftijd. Het Meedoenpakket voor ouderen wordt weinig gebruikt. Vanuit de uitvoering wijt men dit aan de aanvraagprocedure: ouderen krijgen een code op de mail en een QR-code op hun telefoon. Dit is voor een groep ouderen soms te ingewikkeld. Ook heeft niet iedereen een mailadres of telefoon.

De gemeente heeft geen participatieregeling voor volwassenen onder de AOW-leeftijd. Dit terwijl de gemeente wel de risicogroepen werkende armen, ZZP'ers en alleenstaanden onder de AOW-leeftijd onderkent en een dergelijke regeling goed op deze risicogroepen zou aansluiten. Uit de interviews met ketenpartners, de klantmanagers bijzondere bijstand en minimaregelingen en ook uit de behoeftepeiling onder de doelgroep blijkt dat een dergelijke regeling wordt gemist.

De gemeente biedt een tegemoetkoming voor chronische zieken en inwoners met een beperking aan, maar biedt geen collectieve zorgverzekering voor minima aan²². Een collectieve zorgverzekering heeft een uitgebreide dekking, vaak inclusief een optie om het eigen risico af te dekken. Uit de enquête onder de doelgroep blijkt dat een dergelijke collectieve zorgverzekering ook niet wordt gemist. Ketenpartners signaleren een leemte in de vergoeding van zorgkosten voor inwoners met een laag inkomen. Zorgkosten die niet via de basisverzekering noodzakelijk worden geacht, worden namelijk niet gedekt via de bijzondere bijstand. Vanuit de uitvoering missen de klantmanagers met name een vergoeding voor brillen. Deze kosten kunnen niet altijd worden vergoed indien het geen noodzakelijke kosten betreft. Ook vergoedingen voor tandartskosten in het algemeen mist men in de uitvoering. Ook ketenpartners benoemen dat de gemeente meer kan doen rond de vergoeding van zorgkosten door het aanbieden van een collectieve zorgverzekering of een beter ontwikkeld vergoedingenbeleid.

Financieel effect regelingen

Het financieel effect van de regelingen is in kaart gebracht aan de hand van het onderzoek naar de armoedeval²³. Uit dit onderzoek naar de armoedeval blijkt dat het bedrag dat minima vanuit

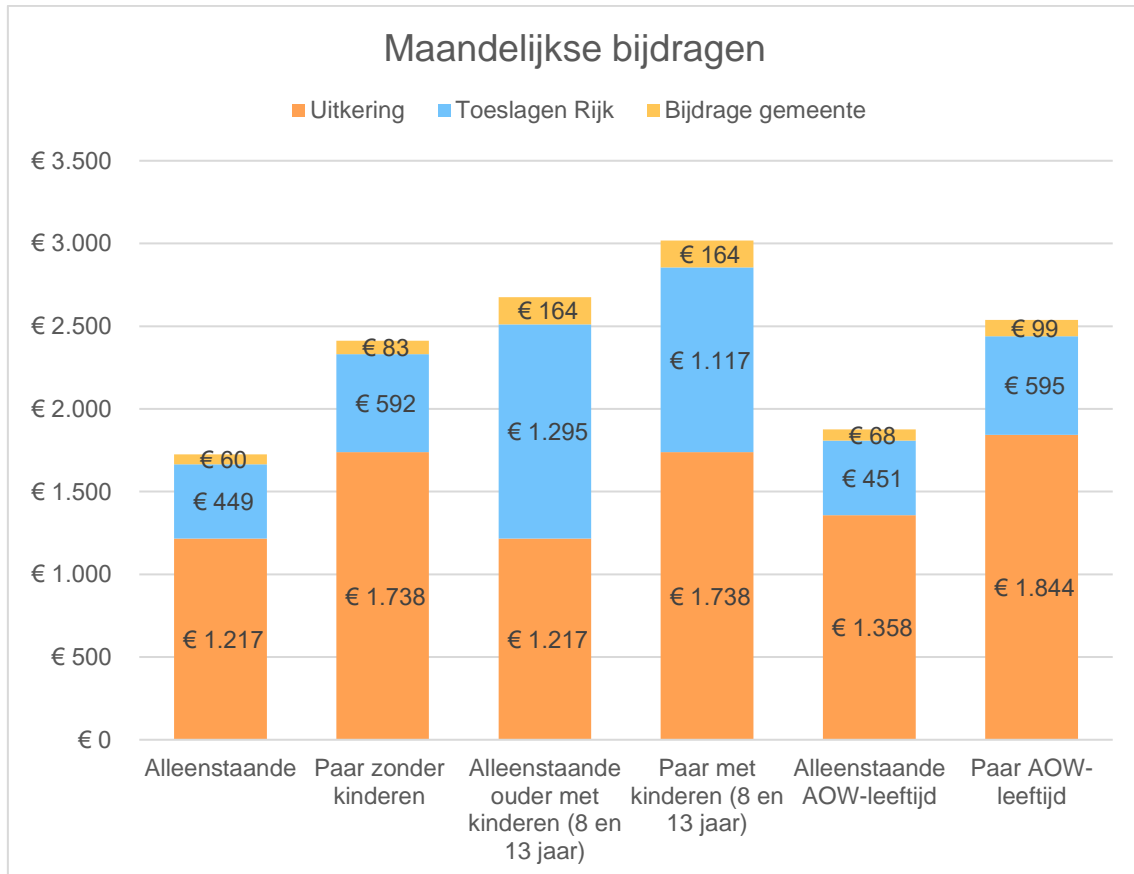
²² In de interviews hebben de gemeentelijke beleidsmedewerkers een aantal argumenten genoemd om geen collectieve zorgverzekering aan te bieden:

- De eigen bijdrage van de zorgverzekering wordt vergoed via de bijzondere bijstand. Een collectieve zorgverzekering is daarom overbodig.
- Bij een collectieve zorgverzekering moet verplicht een aanvullende verzekering worden afgesloten. De beleidsmedewerkers vragen zich daarom af of de collectieve verzekering wel voor alle inwoners voordelig is.
- Voor inwoners met een laag inkomen zijn voornamelijk de aanvullende ziektekosten hoog, deze worden meestal slechts deels vergoed bij een collectieve zorgverzekering. De collectieve zorgverzekering is volgens de beleidsmedewerkers daarom ontoereikend.

²³ In bijlage 8 staat het gehele onderzoek naar de armoedeval weergegeven. Hier worden de belangrijkste bevindingen uit dit onderzoek weergegeven.

het Rijk aan toeslagen kunnen ontvangen hoger is dan het bedrag dat ze aan gemeentelijke regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente dan ook kleiner dan de invloed van het Rijk. Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt voor de meeste huishoudens geleidelijk af bij een hoger inkomen.

Figuur 2.2.1. Overzicht bijdragen per maand vanuit landelijke en lokale regelingen van de gemeente Noordoostpolder

Effect van gemeentelijke regelingen op vrij besteedbaar budget

In de berekeningen in het onderzoek van de armoedeval wordt uitgegaan van een aantal uitgangspunten rond uitgaven. Deze staan meer in detail beschreven in bijlage 8.

- Waar mogelijk wordt uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen.
- De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoverzicht in de bijlage. De normbedragen betreft uitgaven rond vaste lasten, reserveringsuitgaven, huishoudelijke uitgaven en werk gerelateerde uitgaven. We benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen.
- Het budget dat na aftrek van de uitgaven overblijft is het zogenaamde vrij besteedbaar budget. Dit kan worden uitgegeven aan sociale en recreatieve activiteiten, in die zin is dit het bedrag waarvan mensen kunnen meedoen. Denk aan bijvoorbeeld een krant, abonnement, dagje uit, op bezoek gaan et cetera. Voor deze vrije bestedingen is eveneens uitgegaan van het normbedrag dat het Nibud per huishoudtype hanteert. Een paar met twee kinderen heeft volgens het Nibud bijvoorbeeld € 309 per maand nodig voor minimale sociale participatie.

Uit het onderzoek naar de effecten van de regelingen van de gemeente op het inkomen blijkt dat de gemeentelijke regelingen ervoor zorgen dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van de vrije bestedingen²⁴. Er zijn verschillen tussen de verschillende huishoudtypes:

- Paren zonder kinderen en paren met kinderen op bijstandsniveau²⁵ hebben de gemeentelijke regelingen nodig: zonder de gemeentelijke regelingen houden zij onvoldoende vrij besteedbaar budget over om te kunnen participeren conform de normbedragen die hiervoor in Nederland worden gehanteerd.
- Alleenstaande ouders zijn gemiddeld minder afhankelijk van de gemeentelijke bijdragen om genoeg te kunnen besteden aan sociale participatie dan (ouder)paren. Zij hebben langer recht hebben op landelijke toeslagen.

Echter, zoals blijkt uit tabel 2.2.1 maken huishoudens niet of gedeeltelijk gebruik van de regelingen die worden aangeboden door de gemeente²⁶. In werkelijkheid zal het vrij besteedbaar budget daarom lager uitvallen, dan weergegeven in deze rapportage. Paren met en zonder kinderen hebben zonder gemeentelijke regelingen minder te besteden aan vrije bestedingen dan de norm die er voor staat.

Armoedeval: werken loont voor sommige huishoudens meer dan voor andere

Een ander onderdeel van het onderzoek naar de effecten van regelingen op het inkomen is het thema armoedeval. In dit onderzoek hanteren we hiervoor de definitie dat er sprake is van een armoedeval als werkaanvaarding leidt tot een terugval in het totale inkomen tot onder het inkomen in de basispositie.

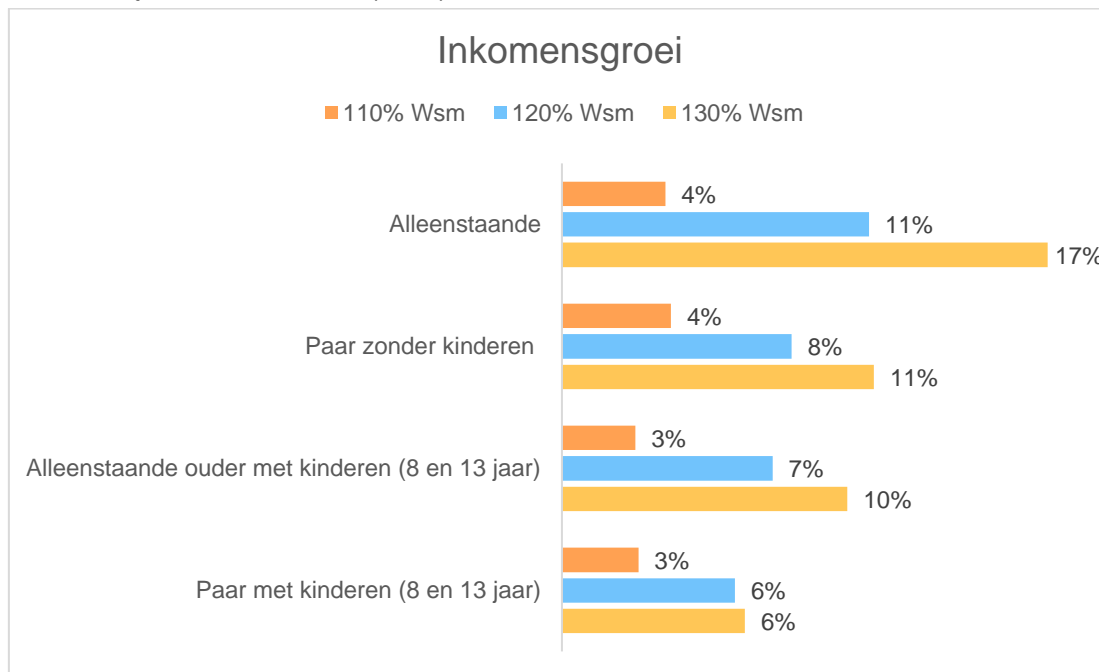
Uit figuur 2.2.2. blijkt dat wanneer huishoudens in de gemeente Noordoostpolder vanuit de bijstand gaan werken, zij er in totaal inkomen altijd op vooruit gaan ten opzichte van de bijstandssituatie. Het totaal inkomen bestaat uit het netto-inkomen (inclusief vakantietoeslag), landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Er is echter niet altijd sprake van méér inkomensgroei. Landelijke toeslagen lopen namelijk terug en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt.

²⁴ In bijlage 8.5 staan de details per huishoudtype nader uitgewerkt.

²⁵ Voor paren met kinderen geldt dit bovendien ook nog bij een inkomensniveau van 110 procent Wsm. Zij zijn pas vanaf 120 procent Wsm niet meer (volledig) afhankelijk van de gemeentelijke regelingen om voldoende budget te hebben voor vrije bestedingen.

²⁶ Gegevens over het (niet-)gebruik van de landelijke regelingen als de huur- en zorgtoeslag zijn niet beschikbaar.

Figuur 2.2.2. Ontwikkeling inkomensgroei ten opzichte van een inkomen van 100 procent Wettelijk sociaal minimum (Wsm)

Alle (voorbeeld)huishoudens kunnen inkomensvoortgang tegemoet zien wanneer hun loon stijgt naar 110, 120 of 130 procent Wsm. Dit betekent dat we kunnen concluderen dat er feitelijk gezien geen sprake is van een armoedeval in de gemeente Noordoostpolder. Het nettoloon stijgt wel duidelijk minder dan de inkomensvoortgang²⁷. Bij een inkomensstijging vanuit de bijstandsnorm naar 130 procent van de bijstandsnorm houdt een paar met kinderen 6 procent netto inkomensstijging over.

Toch ervaren niet alle huishoudtypen dezelfde sterkte van procentuele inkomensgroei. Relatief gezien gaan alleenstaanden er het meest op vooruit bij ieder hoger loon, meer dan huishoudens met kinderen. Zij krijgen namelijk sneller en méér dan de andere huishoudtypen te maken met een daling van de toeslagen van het Rijk; de groei van het inkomen wordt hierdoor gedempt. Wel hebben zij op ieder inkomensniveau tussen 100 en 130 procent Wsm meer totaal inkomen dan in de bijstand en gaan zij er op ieder hoger inkomensniveau meer op vooruit.

Het vrij besteedbaar budget neemt, voor bijna alle voorbeeldhuishoudens, toe wanneer zij gaan werken tegen een hoger. De loonstijging kan in de meeste gevallen de dalende toeslagen vanuit het Rijk compenseren.

Tabel 2.2.2 Overzicht vrij besteedbaar budget na inkomensstijging

Huishoudtype	100% Wsm	110 % Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Alleenstaande				
Budget inclusief regelingen gemeente	170	162	284	390
Vrije bestedingen	110	110	110	110
Restant	60	52	174	280
Paar zonder kinderen				

²⁷ De effecten op pensioenopbouw en opbouw WW-rechten zijn niet meegenomen in deze inkomensberekeningen. Zie ook <https://www.movisie.nl/publicatie/wat-werkt-sociaal-gezond>.

Budget inclusief regelingen gemeente	200	221	322	391
Vrije bestedingen	176	176	176	176
Restant	24	45	146	215
Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)				
Budget inclusief regelingen gemeente	491	451	578	628
Vrije bestedingen	227	227	227	227
Restant	264	224	351	401
Paar, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)				
Budget inclusief regelingen gemeente	362	372	473	484
Vrije bestedingen	293	293	293	293
Restant	69	79	180	191

Alleen voor alleenstaanden en alleenstaande ouders daalt het vrij besteedbaar budget als hun inkomen stijgt tot 110 procent van het Wettelijk sociaal minimum. Deze huishoudtypen hebben namelijk hogere werk gerelateerde kosten en opvangkosten voor hun kinderen, terwijl zij geen aanspraak meer kunnen maken op de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en er geen andere (participatieregelingen) voor volwassenen worden aangeboden.

Oordeel doelgroep over de regelingen en het beleid

In de enquête is gevraagd naar de mening van de doelgroep over het beleid en de bekendheid en het gebruik van de beschikbare regelingen. Bijna alle respondenten kennen (96 procent) en gebruiken (91 procent) de energietoeslag. Een derde van de respondenten gebruikt verder de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen en 82 procent kent deze regeling. Driekwart van de respondenten kent de bijzondere bijstand, een kwart maakt hier daadwerkelijk gebruik van. De individuele inkomenstoeslag is minder bekend (56 procent), toch gebruikt 28 procent van de respondenten de regeling. Het gebruik van de Meedoenpakketten ligt lager dan bij de eerder genoemde regelingen. Het Meedoenpakket voor jongeren is bij 54 procent van de respondenten bekend en wordt gebruikt door 12 procent van de respondenten. Het pakket voor ouderen wordt gebruikt door 7 procent, en is bekend bij 45 procent van de respondenten.

Een derde van de respondenten kan door de regelingen meedoen. Bij 55 procent van de respondenten kunnen de kinderen meedoen door de regelingen. Bijna vier op de tien respondenten kan door de regelingen maandelijks rondkomen en ongeveer de helft heeft door de regelingen minder zorgen over geld.

Inwoners geven aan de ze niet altijd voldoende budget hebben om leuke dingen te doen (34 procent), noodzakelijke spullen te kopen (21 procent) of mee te doen aan sportieve of culturele activiteiten (18 procent). Respondenten met kinderen hebben niet altijd voldoende budget voor het betalen van leuke activiteiten voor hun kinderen (63 procent), schoolse activiteiten (48 procent) of noodzakelijke spullen voor kinderen (46 procent).

In onderstaande tabel staan de cijfers die respondenten geven aan een aantal onderdelen van het minimabeleid.

Tabel 2.2.3 Rapportcijfers minimabeleid

Onderdeel	Rapportcijfer
De kwaliteit van de huidige regelingen	7,0
Het aanbod aan minimaregelingen	6,5
De kwaliteit en duidelijkheid van de informatie over regelingen	6,1
De kwaliteit van de hulp van de gemeente	6,7
De invloed van regelingen op het rondkomen	6,7

2.3. Meedoen- en inkomensondersteunende regelingen zijn vindbaar en de doelgroep wordt beter bereikt

2.3.1. Doelen, acties en monitoring

Doelen

De gemeente wil de doelgroep beter bereiken. Hierin ziet de gemeente een rol voor zichzelf: de informatieverstrekking laten aansluiten op de doelgroep. Ook vindt de gemeente het belangrijk dat minimapartners en medewerkers goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden.

De gemeente heeft hiervoor de volgende doelen geformuleerd:

- Inwoners met een (dreigend) armoederisico zijn vroegtijdig in beeld. De gemeente onderscheidt sociaaleconomische risicogroepen (bijstandsgerechtigden, werkende armen en ZZP'ers, inwoners bij wie ingrijpende levensgebeurtenissen plaatsvinden en laagopgeleiden) en demografische risicogroepen (eenoudergezinnen, alleenstaanden onder de AOW-leeftijd en vluchtelinghuishoudens).
- Inwoners met een minimuminkomen maken doelmatig gebruik van de bestaande regelingen. Dit betekent dat de gemeente wil dat het beschikbaar gestelde bedrag ook gebruikt wordt door de inwoner voor het doel waarvoor de regeling bedoeld is.

Om deze doelen te bereiken, wil de gemeente de regelingen via verschillende kanalen als de website, de lokale krant, folders en sociale media bekendmaken. Ook worden communicatiemomenten vastgelegd in de communicatiekalender. Het aanbod en de wijzigingen hierin worden mondeling en via de nieuwsbrief gecommuniceerd naar medewerkers van het Sociaal Loket en bij maatschappelijke partners. Daarnaast zet de gemeente de samenwerking met Mercatus en de Voorzieningswijzer voort²⁸. De kosten van de voorzieningswijzer worden bij de gemeente gefinancierd uit de bijzondere bijstand.

Voorgenomen monitoring

De voortgang wil de gemeente jaarlijks gaan monitoren via de communicatiekalender. Ook wil de gemeente het aantal gezinnen meten dat is bereikt met de Voorzieningswijzer en het gemiddeld voordeel per gezin dat wordt behaald met de Voorzieningswijzer. In 2023 wordt vervolgens de effectiviteit van de aanpak met de Voorzieningswijzer geëvalueerd.

2.3.2. Resultaten

Monitoring algemeen

De gemeente Noordoostpolder monitort en rapporteert niet over het doel inwoners met een (dreigend) armoederisico zijn vroegtijdig in beeld". Er vindt geen verantwoording plaats op de uitvoering van de communicatiekalender. Ook over de aanpak van de Voorzieningswijzer wordt in de jaarrekening geen verantwoording afgelegd.

Over de Voorzieningswijzer ontvangt de gemeente jaarlijks een cijfermatig overzicht van de resultaten.

Tabel 2.3.1 Overzicht resultaten voorzieningswijzer

Cijfers voorzieningswijzer	Bezochte huishoudens	Gemiddeld bedrag per huishouden	Te behalen voordeel
2021	34	€ 534,66	€ 18.239
2022	43	€ 285,77	€ 12.288

In 2022 zijn er meer huishoudens bezocht dan in 2021. Het gemiddeld bedrag dat het opleverde voor een huishouden was in 2022 lager dan in 2021. Dit komt met name door de stijgende

²⁸ Dit houdt in dat een bespaarexpert van de Voorzieningswijzer samen met mensen thuis kijkt hoe een inwoner kan besparen. Aan de hand van dat gesprek wordt de applicatie ingevuld. Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken of er misschien recht is op bepaalde toeslagen, of dat er kan worden overgestapt naar een goedkopere verzekering of energieleverancier.

energieprijzen, waardoor overstappen naar een andere leverancier niet voordelig was en later zelfs niet meer kon.

In het voorjaar van 2023 is de Voorzieningenwijzer mondeling geëvalueerd. Uit deze mondelinge evaluatie kwam als belangrijkste verbeterpunt dat het bereik nog te laag is. Dit komt onder meer omdat De Voorzieningenwijzer nog onvoldoende bekend is, bij inwoners maar ook bij ketenpartners en hulpverleners. Corona heeft hierin ook een rol gespeeld.

De gemeente heeft besloten om in ieder geval nog een jaar door te gaan met de Voorzieningenwijzer, omdat de gemeente het op zich een goed instrument vindt dat bijdraagt aan het terugdringen van armoede. De gemeente wil wel het komende jaar een groter bereik hebben. De gemeente gaat daarbij inzetten op meer bekendheid.

Doelgroepen die minder worden bereikt

In de interviews zijn doelgroepen genoemd die de gemeente lastig of niet bereikt. Dit zijn groepen die mogelijk tot de minimadoelgroep behoren. Er is een groep werkende armen die de gemeente niet in beeld heeft. Mogelijk zijn dit huishoudens die vanwege hoge vaste lasten, een laag vrij besteedbaar inkomen hebben. Ook geven zowel de ketenpartners als de gemeente aan dat zelfstandige ondernemers met een minimuminkomen lastig zijn te bereiken, aangezien zij een wisselend inkomen hebben en minder zicht op hun daadwerkelijke inkomen. Verder zijn zorgmijders, ouderen, agrariërs, migranten en ggz-groepen minder goed in beeld bij de gemeente. Zoals eerder aangegeven, heeft de gemeente door het verstrekken van de energietoeslag wel zicht gekregen op nieuwe doelgroepen. De gemeente is aan het bekijken hoe zij dit betere zicht kunnen toepassen in het beleid en de uitvoering.

In de gesprekken met de gemeente en de ketenpartners wordt bevestigd dat er niet voor alle risicogroepen een regeling is, door het ontbreken van een participatieregeling voor volwassenen. Vanuit de gemeente stelt men dat de bijzondere bijstand voor iedereen toegankelijk is, net als het maatwerkbudget indien van toepassing.

Vanuit de uitvoering wordt gepleit voor een actualisatie van het bijzondere bijstandsbeleid: het huidige beleid bijzondere bijstand is nog van 2015 en sluit niet goed meer aan op de huidige wensen.

Ervaringen vanuit de doelgroep

Uit de behoeftepeiling onder de doelgroep blijkt dat de meerderheid, 70 procent, van de respondenten vindt dat de gemeente niet voldoende doet voor inwoners met geldzorgen. Inwoners lichten toe dat ze voornamelijk meer ondersteuning nodig hebben of beter geïnformeerd willen worden over het beschikbare aanbod van regelingen. De voornaamste reden voor het niet gebruik maken van de gemeentelijke minimaregelingen, is namelijk dat inwoners de regelingen niet kennen.

Naast de behoefte aan extra financiële ondersteuning komt in de behoeftepeiling onder de doelgroep naar voren dat inwoners graag ondersteuning willen bij het invullen van (digitale) formulieren en bij het vinden van werk.

Aansluiting op en ervaringen vanuit inwoners (burgerpanel)

Uit het burgerpanel blijkt dat een tiende van de respondenten enige of grote moeite heeft met rondkomen. Daarnaast geeft 30 procent aan dat zij geen moeite hebben met rondkomen, maar wel moeten letten op hun uitgaven. De overige respondenten (58 procent) hebben geen moeite met maandelijks rondkomen.

De meerderheid van de respondenten heeft voldoende budget om uitgaven voor zichzelf te bekostigen. Leuke dingen ondernemen (22 procent), gezond eten en drinken kopen (18 procent) en noodzakelijke spullen aanschaffen (17 procent) is niet altijd mogelijk voor respondenten omdat het te duur is. Respondenten geven ook aan dat het voor hun kinderen niet altijd mogelijk is om leuke dingen te doen (24 procent), noodzakelijke spullen te kopen (22 procent) of mee te doen aan sport en cultuur (17 procent).

Aangezien het burgerpanel een dwarsdoorsnede van de bevolking bevroegt, hebben respondenten een uiteenlopend netto-inkomen. Inwoners met een inkomen tot € 2.000 per maand hebben vaker moeite om bovengenoemde kosten (leuke dingen ondernemen, boodschappen, noodzakelijke spullen, meedoen aan sport en cultuur) te bekostigen dan inwoners met een hoger netto-inkomen. Wanneer inwoners voldoen aan de inkomens- en vermogenscriteria kunnen zij gebruikmaken van de gemeentelijke regelingen op het gebied van participatie. Echter, voor de aanschaf van noodzakelijke spullen en boodschappen is op dit moment geen regeling beschikbaar (hoewel het maatwerkbudget mogelijk uitkomst kan bieden). Toch kan het zijn dat niet alle inwoners die moeite hebben met het betalen van sommige kostenposten, in aanmerking komen voor de gemeentelijke regelingen of hier daadwerkelijk gebruik van maken.

2.4. De toegang tot gemeentelijke minimaregelingen is laagdrempelig en gericht op de doelgroep

2.4.1. Doelen, acties en monitoring

Doelen

De minimaregelingen moeten toegankelijk zijn voor inwoners. De toegankelijkheid gaat over alle facetten van het proces: zowel de fysieke toegang in het gemeentehuis als het taalgebruik op papier en op de website. Als doelen zijn opgesteld:

- inwoners vinden gemakkelijk de weg naar gemeentelijke minimavoorzieningen;
- onze dienstverlening sluit aan bij de belevingswereld van de doelgroep

Voorgenomen acties

De gemeente wil de doelen bereiken door helder te communiceren en onderzoeken of het (digitaal) aanvragen van voorzieningen efficiënter kan. De gemeente wil ook dat de medewerkers van het Sociaal Loket en de ketenpartners een stress-sensitieve aanpak²⁹ in de dienstverlening hanteren. Verder beoogt de gemeente het maatwerkbudget te gebruiken. Dit regelarme budget kan zonder formele aanvraag worden ingezet. In de evaluatie van de toekenning wordt achteraf nog bekeken of financiering vanuit een andere (formele) regeling mogelijk is, anders komt het ten laste van het maatwerkbudget. Ook zet de gemeente in op de digitalisering van de Meedoenbonnen, dit wordt gefinancierd uit het budget voor ontwikkeling van de Meedoenregeling.

Voorgenomen monitoring

De gemeente wil de voortgang van de gestelde doelen gaan monitoren door periodiek de tevredenheid over de toegang te evalueren. Ook wordt de inzet van het maatwerkbudget geëvalueerd en wordt het percentage gebruik en niet-gebruik van de Meedoenregelingen gemonitord.

2.4.2. Resultaten

Monitoring algemeen

De gemeente rapporteert in haar verantwoordingsrapportage niet op het percentage gebruik en niet-gebruik van de Meedoenregelingen.

Er is geen tevredenheidsmeting geweest van de toegang sinds de start van het Sociaal Loket. In 2023 is gewerkt aan het inrichten van de meting, maar door de gekozen procesgang was er onvoldoende deelname. De gemeente vroeg vooraf of de inwoner bereid was om mee te doen en of de gemeente daarvoor de contactgegevens mocht hebben. De inwoner vergat echter helaas vaak de toestemming te geven. Sinds september is de procedure omgedraaid, de gemeente vraagt nu standaard om de contactgegevens en wanneer men hier bezwaar tegen heeft, ontvangt de inwoner geen enquête. De verwachting van de gemeente is dat de respons gaat toenemen.

²⁹ Dit is dienstverlening die aansluit op de ontregelende werking van aanhoudende stress en die mensen in die context in staat stelt om hun doelen vaker en sneller te realiseren.

De rapportage komt in de vorm van een dashboard beschikbaar voor de medewerkers van het Sociaal Loket.

Ten aanzien van het maatwerkbudget is er in 2021 een interne tussenevaluatie geweest, over de periode juni 2019 tot maart 2021. Uit deze evaluatie is naar voren gekomen dat het in de betreffende periode 12 keer is ingezet, waarmee een bedrag was gemoeid van € 9.720,-. De reden van de inzet is zeer divers. De gemeente geeft aan (niet geverifieerd) dat in alle gevallen de inzet van het maatwerkbudget de regie en participatie van de inwoners heeft vergroot en dat het maatschappelijke kosten heeft voorkomen. In 2021 is €4.302,- uitgegeven vanuit het Maatwerkbudget en in 2022 is € 2.770,-. Zoals eerder beschreven, heeft de evaluatie van het maatwerkbudget de afgelopen jaren geleid tot een aanpassing van de laptopregeling.

Aanvraagprocedure

Door de digitalisering van de aanvraagprocedure, wil de gemeente meer inwoners bereiken. Wanneer inwoners vragen hebben over de aanvraag, dan kunnen zij contact opnemen met het Sociaal Loket. Dit kan via de mail, telefonisch of door naar het gemeentehuis in Emmeloord te gaan.

In het interview met ketenpartners komt een aantal (niet geverifieerde) kanttekeningen naar voren over deze aanvraagprocedure. Zo kan de digitale aanvraagprocedure drempelverhogend werken voor ouderen of migranten die de taal niet beheersen. Als voorbeeld wordt ook genoemd dat bij de aanvraag voor het Meedoenpakket voor kinderen een apart emailadres moet worden ingevuld per kind. Ook dient de aanvrager zelf een fiets te kopen op marktplaats en de restwaarde van de fiets zelf te verrekenen. Niet alle inwoners zijn zelfredzaam genoeg hiervoor, zo is de mening van de ketenpartners. Daarnaast vinden de ketenpartners dat de aanvraagformulieren voor inwoners te ingewikkeld zijn.

Tevens wordt aangegeven dat inwoners bij vragen over het aanvragen van regelingen bij het Sociaal Loket, worden doorverwezen naar een partnerorganisatie, Humanitas Thuisadministratie. Dit maakt het proces ingewikkelder voor inwoners, omdat Humanitas Thuisadministratie op een andere locatie is gevestigd en men een nieuwe afspraak moet maken. Medewerkers van het Sociaal Loket geven in de interviews aan dat er weinig tot geen tijd is voor het ondersteunen van inwoners bij het invullen van formulieren. Dat is de reden dat het Sociaal Loket verwijst naar Humanitas voor de formuliereninloop. Naar mening van de organisaties zou het logischer zijn als het Sociaal Loket zelf het invullen van de aanvraag ondersteunt.

Uit de behoeftepeiling blijkt dat bijna vier op de tien respondenten bij het aanvragen van regelingen te horen krijgt bij welke andere organisaties ondersteuning wordt geboden. Bijna drie op de tien respondenten wordt hierover niet geïnformeerd. De gemeente probeert dit te verbeteren door meer te sturen op samenwerking en inzet van communicatie en voorlichting.

Ook kan de vindbaarheid van informatie over regelingen worden verbeterd. Deze zijn volgens de organisaties lastig te vinden op de website van de gemeente.

Afhandeling van de aanvraag

De aanvraag wordt afgehandeld door de klantmanagers bijzondere bijstand en minimaregelingen. Zij hebben een behoorlijke autonomie bij deze afhandeling: er vindt geen aansturing plaats op de werkprocessen. Er is geen sprake van collegiale toetsing, alleen bij nieuwe medewerkers vindt toetsing door de kwaliteitsmedewerkers plaats. De klantmanagers geven aan dat er af en toe een Interne controle plaatsvindt.

Samenwerking en uitvoering binnen de gemeente

Binnen de gemeente is er door te weinig bezetting op de beleidsafdeling een periode geen overleg geweest tussen de medewerkers van het beleid en de klantmanagers in de uitvoering van het minimabeleid. De klantmanagers geven aan dit werd gemist, omdat regelingen uitvoeringstechnisch niet goed zijn ingericht. Als voorbeeld wordt de eerder aangehaalde fietsenregeling genoemd. Bij de start zou de gemeente zelf de fietsen regelen, maar er was geen voorraad. Hierdoor hebben inwoners lang moeten wachten. Uiteindelijk is de fietsregeling omgezet naar een geldelijke vergoeding, maar ook deze is nog niet optimaal. De fietsregeling

wordt nu verder aangepast, maar de uitvoering had graag sneller de aanpassingen gezien omdat de regeling dan beter uitvoerbaar is. Met de huidige werkwijze wordt niet gecontroleerd of het geld uit de fietsregeling daadwerkelijk wordt uitgegeven aan fietsen. Weliswaar dient de inwoner de aankoop bon binnen twee weken op te sturen, maar dit wordt vrijwel niet gedaan.

Ook de afstemming tussen de klantmanagers van de minimaregelingen en het Sociaal Loket vindt men vanuit de uitvoering onder de maat. Wel is er regelmatige afstemming tussen de kwaliteitsmedewerkers en klantmanagers. Dit komt mede doordat de klantmanagers sinds kort een nieuwe teamleider hebben. Het contact tussen klantmanagers onderling en met inkomensconsulenten is goed, zij zoeken voornamelijk afstemming bij elkaar op klantniveau.

Ketenpartners zien dat de losse afdelingen en aanspreekpunten binnen de gemeente zorgen voor onduidelijkheid. Medewerkers weten niet altijd bij wie ze waarvoor terecht kunnen, mede door het verloop van collega's. Ook geven medewerkers aan dat afspraken niet overal duidelijk zijn. Het komt wel eens voor dat inwoners van verschillende medewerkers tegenstrijdige informatie krijgen. Ten slotte is de sociale kaart van de gemeente Noordoostpolder niet goed bekend bij alle medewerkers, dit bemoeilijkt het kunnen vinden van de juiste organisatie of afdeling binnen de eigen organisatie³⁰.

Ervaringen samenwerking tussen de gemeente en ketenpartners³¹

Er vinden periodieke overleggen plaats tussen de gemeente en managers en andere medewerkers van de ketenpartners. Ook is er met de partners een manifest afgesproken (zie kader hoofdstuk 1) en betreft de gemeente maatschappelijke partners in de beoordeling van de voortgang. Dit wordt meegenomen in de evaluatie van het beleid.

De ketenpartnerorganisaties geven aan goed onderling contact te onderhouden en korte lijnen te hebben. Er zijn geen brede netwerkoverleggen waarbij alle organisaties aan tafel zitten. Organisaties organiseren zelf overleggen wanneer dit nodig is, bijvoorbeeld op casuïstiekniveau. De ketenpartnerorganisaties hebben daarnaast gesprekken met de gemeente, op zowel management- als op uitvoeringsniveau.

De gemeente wijst gericht door naar de ketenpartners en de ketenpartners verwijzen door naar de gemeente voor voorzieningen. Ketenpartners missen echter een terugkoppeling van de gemeente wanneer een aanvraag wordt afgewezen. De partnerorganisaties hebben het (niet geverifieerde) idee dat zij sneller naar de gemeente doorverwijzen dan dat de gemeente contact met hen opneemt.

De ketenpartners zien verbeterpunten in de samenwerking. Momenteel werken de organisaties niet integraal samen om inwoners te ondersteunen. Dit heeft als gevolg dat elke organisatie een eigen intake heeft met een inwoner. Een ander gesignaleerd verbeterpunt is meer duidelijkheid creëren over wie de verantwoordelijke organisatie is bij problematieken. Zo is het eerste aanspreekpunt voor inwoners het Sociaal Loket, vervolgens helpt een andere organisatie als Humanitas of Carrefour bij het indienen van een aanvraag.

Ervaringen minimadoelgroep

In de behoeftepeiling onder de minimadoelgroep komt naar voren dat de meeste respondenten aan informatie over de minimaregelingen komen via familie, vrienden en kennissen. De tweede grootste informatiebron is de website van de gemeente. Een kwart van de respondenten vindt de informatie in lokale kranten of folders.

Van de respondenten vindt 42 tot 46 procent de aanvraag duidelijk, weet waar ze hulp kan vragen, weet welke regelingen aangevraagd kunnen worden en hoe het vervolg van de aanvraag eruit zou komen te zien. Ongeveer een kwart van de respondenten kan zich daarentegen niet vinden

³⁰ De sociale kaart staat op <https://socialekaartflevoland.nl/ak-organisation/gemeente-noordoostpolder/> en er is een steunwijzer <https://noordoostpolder.steunwijzer.nl/>

³¹ De gemeente beschrijft in het Deelplan Minima hoe de samenwerking met ketenpartners is ingericht, in de interviews wordt dit verder toegelicht. De weergave van hoe ketenpartners de samenwerking beoordelen is afkomstig uit het interview met ketenpartners. De input uit deze bronnen is gebruikt in de huidige paragraaf.

in deze ervaringen. De meerderheid van de respondenten is tevreden over het contact met de medewerkers van de gemeente bij hun aanvraag.

Ook is gevraagd naar redenen voor het niet gebruiken van minimaregelingen. Een vijfde van de respondenten geeft als reden dat het aanvragen te moeilijk is. Het lukt daarbij 15 procent van de respondenten niet om zelfstandig de bewijsstukken te verzamelen voor de aanvraag.

Ervaringen inwoners (burgerpanel)

Vanuit het burgerpanel³² komt naar voren dat acht op de tien inwoners ervan op de hoogte zijn dat de gemeente Noordoostpolder regelingen aanbiedt bij geldzorgen. Driekwart van de respondenten weet bovendien dat ze hiervoor terecht kunnen bij het Sociaal Loket. Zelfs negen op de tien respondenten weten dat maatschappelijke organisaties ondersteuning kunnen geven bij geldzorgen.

Aan inwoners is gevraagd of zij gemeentelijke ondersteuning zouden aanvragen bij de gemeente, als zij te maken krijgen met geldzorgen. De helft van de respondenten geeft aan dat ze geen ondersteuning zouden vragen. Als belangrijkste reden komt naar voren dat respondenten zelfredzaam en onafhankelijk willen blijven en hun situatie zelf willen oplossen, of wanneer nodig een vrijwilligersorganisatie inschakelen. Verder benoemen respondenten dat ze slechte ervaringen hebben (gezien bij anderen) met de gemeente door beperkte bereikbaarheid, wachttijden en ingewikkelde aanvraagprocedures. Ook onwetendheid over de mogelijkheden en schaamte vormen beweegredenen om geen hulp te vragen. Daarnaast geeft 40 procent van de respondenten aan dat ze wél hulp zouden vragen. Beweegredenen zijn met name dat respondenten dankbaar zijn voor de mogelijkheden en willen accepteren dat ze hulp nodig hebben, anderen benoemen dat ze complexere problematiek willen voorkomen door tijdig hulp te vragen.

Wat de toegankelijkheid van informatie betreft, zouden inwoners het liefst via de website van de gemeente of organisatie (69 procent) of via het Sociaal Loket (29 procent) informatie inwinnen over de hulpmogelijkheden. Qua vorm nemen respondenten informatie het liefst tot zich middels een gesprek met een medewerker (52 procent) of via het lezen van een advertentie of tekst (36 procent).

2.5. Het minimabeleid past binnen de financiële kaders

2.5.1. Doelen, acties en monitoring

Doelen

In de uitvoering streeft de gemeente ernaar om binnen de beschikbare budgetten te werken. De volgende doelen zijn opgesteld:

- we besteden de beschikbare budgetten doelmatig en rechtmatig;
- we bereiken in 2024 met het minimabeleid de taakstelling, zoals opgenomen in het uitvoeringsplan 'Grip op het sociaal domein'.

Voorgenomen acties

De doelen wil de gemeente bereiken door budget alleen te gebruiken voor de doelgroep waarvoor deze is bedoeld en niet voor voorzieningen waar voorliggende regels gelden. Verder gaat de gemeente de voorwaarden van de individuele inkomenstoelage en bijzondere bijstand in 2022 evalueren en aanpassen waar nodig. Tot de evaluatie blijven de bedragen voor de individuele inkomenstoelage in 2022 op het niveau van 2021. Ook wil de gemeente meer inzetten op alternatieve besparingsmogelijkheden voor inwoners, zoals de eerder genoemde voorzieningenwijzer.

³² In de gemeente Noordoostpolder is een burgerpanel actief. Inwoners kunnen zich inschrijven voor dit panel. Vanuit het burgerpanel wordt een aantal keer per jaar vragenlijsten verspreid, op deze manier kunnen inwoners hun mening geven over verschillende onderwerpen. De gemeente krijgt zo zicht op wat er in de gemeente leeft.

Voorgenomen monitoring

De gemeente wil het beoogd resultaat gaan monitoren door het beeld van de financiële gevolgen te monitoren bij aanpassingen in het beleid. Verder wordt de reguliere Planning & Control cyclus als basis voor de monitoring aangehouden. Hierin wil de gemeente de uitgewerkte indicator meenemen zoals uitgewerkt in de visie sociaal domein: “We brengen (financieel) afwijkende ontwikkelingen in beeld, zodat we hierop tijdig kunnen anticiperen” en “Rapportages zijn tijdig geleverd”.

Financiën

Per onderdeel van het minimabeleid zijn de beschikbare financiële middelen vastgesteld. In tabel 2.5.1 is de meerjarenbegroting weergegeven.

Voor het sociale domein geldt dat de uitgaven, bij een ongewijzigd beleid, zouden oplopen met € 3,2 miljoen. Er is daarom besloten om structureel € 1,2 miljoen toe te voegen aan het sociaal domein, tegelijkertijd zal ongeveer € 2 miljoen bezuinigd moeten worden.

In het uitvoeringsplan ‘Grip op sociaal domein’ is een set concrete maatregelen uitgewerkt om deze taakstelling te bereiken. Deze maatregelen zijn uitgesplitst naar de domeinen Participatie/Minima, Wmo en Jeugd. De bezuinigingen zijn qua taakstelling niet bij het minimabeleid terechtgekomen.

Tabel 2.5.1 Meerjarenbegroting minimabeleid en sociaal domein³³

	2021	2022	2023	2024
Bijzondere bijstand	€ 745.529	€ 745.529	€ 745.529	€ 745.529
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	€ 546.184	€ 546.184	€ 546.184	€ 546.184
Individuele inkomenstoelage	€ 211.612	€ 211.612	€ 211.612	€ 211.612
Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	€ 107.500	€ 107.500	€ 107.500	€ 107.500
Meedoenregeling	€ 206.601	€ 206.601	€ 206.601	€ 206.601
Individuele studietoelage	€ 10.180	€ 10.180	€ 10.180	€ 10.180
Algemeen (o.a. ontwikkeling, subsidie)	€ 68.058	€ 66.705	€ 66.705	€ 66.705
Grip op het sociaal domein	-	- € 20.000	- € 20.000	- € 20.000
Totaal Minimabeleid	€ 1.896.664	€ 1.875.311	€ 1.875.311	€ 1.875.311
<i>Overige middelen Sociaal Domein</i>	€ 41.713.336	€ 41.284.689	€ 41.240.689	€ 41.076.689
Totaal Sociaal Domein	€ 43.610.000	€ 43.160.000	€ 43.116.000	€ 42.952.000

2.5.2. Resultaten

Monitoring algemeen

De sturing op het minimabeleid vindt plaats middels de reguliere cyclus van begroting en verantwoording. De gemeente rapporteert jaarlijks de voortgang van speerpunten die vallen onder de vier leidende principes van een 'Krachtig Noordoostpolder'³⁴. Rondom minimabeleid staan in de jaarverslagen 2021 en 2022 echter andere speerpunten benoemd dan in het Deelplan Minima. Onderstaande tekst is letterlijk overgenomen uit de jaarverslagen:

1. *Minder mensen in armoede. Wij willen voorkomen dat mensen in armoede terecht komen. Daarom nemen wij maatregelen die gericht zijn op financiële ondersteuning, het voorkomen van sociale uitsluiting onder kinderen en bieden we schuldhulpverlening.*
2. *Een samenleving waarin iedereen meedoet. Meedoen in de samenleving zorgt voor eigenwaarde en zingeving. Dat vergroot het welzijn en helpt om zorgvragen te voorkomen. Dit is opgenomen in de deelplannen Participatie, Wmo en Volksgezondheid.*
3. *Snelle integratie van nieuwe Nederlanders. Het is belangrijk dat nieuwkomers snel meedoen in de samenleving. De kennis van praktische leefgewoonten en het spreken van de taal zijn daarbij voorwaarden. Daarom gaan wij daarmee aan de slag.*

Ten aanzien van doelstelling 1, minder mensen in armoede, wordt in 2022 alleen gerapporteerd over de implementatie van vroegsignalering van schulden en een onderzoek naar de mogelijkheden om bewindvoering anders vorm te geven. Beide onderdelen komen voort uit het beleidsplan schuldhulpverlening en niet uit het Deelplan Minima. In 2021 wordt ten aanzien van deze doelstelling alleen gemeld dat het geactualiseerde Deelplan Minima is vastgesteld in 2021. Er vindt geen inhoudelijke verantwoording plaats op het minimabeleid zelf. De gemeente rapporteert dus niet per opgestelde indicator of doelstelling voor het minimabeleid over de mate van realisatie. Dit geldt zowel voor de eigen inspanningen als de verantwoordingseisen die zijn neergelegd bij de ketenpartners.

Vanuit de interviews wordt aangegeven dat het niet verantwoord is op de vastgelegde doelen onder andere te maken heeft met het verloop onder en het tekort aan personeel. Beleidsadviseurs kijken momenteel inhoudelijk zelf naar de voortgang, maar stellen hier geen verantwoordingsrapportages over op. Daarnaast is de gemeente bezig met de ontwikkeling van een dashboard Jeugd in plaats van een schriftelijk rapportage. Mocht dit goed werken dan is het

³³ De informatie over de financiële middelen zijn afkomstig uit het beleidsplan van het sociaal domein en het uitvoeringsplan 'Grip op sociaal domein'.

³⁴ Jaarrekening 2022, gemeente Noordoostpolder.

de bedoeling ook voor de andere deelgebieden als het minimabeleid een dergelijk dashboard te ontwikkelen. Op welke termijn dit gebeurt, is nog onduidelijk.

Financiële realisatie

Onderstaande tabel geeft inzicht in de begroting en de realisatie over 2021 en 2022 voor de verschillende regelingen.

Tabel 2.5.2 Begroting versus realisatie, kosten inclusief personeelskosten, bron gemeente Noordoostpolder

	2021		2022	
	Begroting na wijzigingen	Realisatie	Begroting na wijzigingen	Realisatie
Programmamakosten regelingen				
Bijzondere bijstand	505.804	282.955	484.626	172.018
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	520.000	466.058	520.000	395.931
Individuele studietoelage	10.180	15.000	23.218	21.306
Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	107.500	90.266	109.220	65.118
Meedoenregeling	166.601	142.807	215.907	144.038
Individuele inkomstenstoeslag	211.612	264.295	194.998	248.692
Totaal	1.521.697	1.261.381	1.547.969	1.047.103

Bij dit financieel overzicht is een aantal opmerkingen geplaatst door de gemeente Noordoostpolder:

- De lagere kosten voor de kwijtschelding gemeentelijke heffingen in 2022 komt door het effect van het invoeren van de diftar³⁵. Een deel van de kwijtschelding komt daardoor pas later, omdat de heffing van het variabele eerst definitief vastgesteld moet worden en dat gebeurt jaarlijks achteraf.
- In de begroting is een taakstelling van 20.000 euro opgenomen voor de individuele inkomstenstoeslag, dit staat in het deelplan GRIP op sociaal domein, dat is opgesteld naar aanleiding van te realiseren bezuinigingen in het sociaal domein. In 2022 is besloten deze taakstelling voorlopig niet door te voeren. De gemeente was voornemens om de IIT te bevriezen en niet meer jaarlijks te indexeren, om daarmee deze taakstelling te behalen. Vanwege de in 2022 plotseling gestegen energielasten en overige inflatie, is besloten af te zien van deze bevroering. De IIT wordt nog steeds geïndexeerd.
- De kosten bijzondere bijstand is inclusief TONK³⁶, zelfstandigen en bijvoorbeeld buiten invorderingstelling.
- Ten aanzien van de Meedoenregeling was het aanvangsbudget 2021 wel 206.601 euro, maar is dat budget in verband met onderbesteding bij einde jaar bijgesteld.

In 2021 zijn de uitgaven voor de regelingen circa 260.000 onder de begroting gebleven, in 2022 was dit 500.000 euro. Per regeling zijn er grote verschillen. De individuele inkomstenstoeslag kost jaarlijks circa 50.000 euro meer dan begroot. De bestedingen voor bijzondere bijstand en de Meedoenregeling blijven behoorlijk achter ten opzichte van de begroting.

Doelmatigheid minimabeleid

In het interview met de gemeente is de doelstelling rond de doelmatigheid van het minimabeleid aan de orde gekomen. Daarmee beoogt de gemeente dat de verstrekte regeling ook daadwerkelijk wordt gebruikt door de inwoner voor het doel van de verstrekking. Bij de verstrekking van de meeste regelingen wordt op voorhand om bewijsstukken gevraagd. Dit geldt

³⁵ Diftar zijn gedifferentieerde tarieven voor de inzameling van afval waarbij per huishouden of rechtspersoon geregistreerd wordt hoeveel en wat voor soort afval wordt aangeboden.

³⁶De regeling Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK) was bedoeld voor huishoudens die door de coronasituatie te maken kregen met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, en die daardoor noodzakelijke kosten niet meer konden voldoen en waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende soelaas boden.

Definitief

voor de kwijtschelding, bijzondere bijstand, regeling chronisch zieken. De Individuele Inkomensvoet is een vrij te besteden bedrag, waarvoor geen verantwoording verschuldigd is. De Meedoenregeling bestaat uit een tegoed, dat alleen te gelde kan worden gemaakt wanneer gebruik gemaakt wordt van aanbod vanuit deelnemende organisaties. Er wordt niet gecontroleerd of inwoners dit budget hier daadwerkelijk aan spenderen. Formeel vragen klantmanagers wel om betalingsbewijzen bij inwoners, maar hier wordt niet actief op gecontroleerd en de klantmanagers ontvangen deze nagenoeg niet.

3. Rol van de gemeenteraad

3.1. Informatie richting gemeenteraad

De gemeente rapporteert middels jaarverslagen de voortgang terug aan de gemeenteraad. Momenteel wordt de voortgang van alle indicatoren uit het Deelplan Minima niet aan de gemeenteraad teruggekoppeld. Indicatoren die in de begroting zijn ingebouwd, gaan wel richting de gemeenteraad. Verslagen die de gemeente terugkrijgt van de ketenpartners, worden niet doorgezet naar de gemeenteraad.

De Participatieraad vertegenwoordigt indirect de doelgroep. Leden van de Participatieraad komen per jaar tien keer bij elkaar. De gemeente vraagt om advies aan de Participatieraad, wanneer er een nota naar de gemeenteraad wordt gestuurd. Dit advies gaat richting de gemeenteraad.

3.2. Controle vanuit de gemeenteraad

Het beleidsplan voor het sociaal domein en het minimabeleid is in samenwerking met de gemeenteraad opgesteld. De voorlopige doelstellingen, normen en indicatoren zijn voorgelegd aan de gemeenteraad en besproken in de commissies. Aan de hand van de evaluatie door de gemeenteraad is het plan definitief vastgelegd.

Het Deelplan Minima is vastgesteld door de gemeenteraad op 13 september 2021. Een amendement om voor een aantal regelingen de inkomensgrens te verhogen naar 120 procent van het Wettelijk sociaal minimum is vanwege te hoge kosten afgewezen. Wel is de toezegging gedaan een onderzoek te doen naar de mogelijkheid van een 'geleidelijke schaal' bij inkomensondersteunende maatregelen met het oog op de armoedeval

Onderwerpen die de gemeenteraad aandraagt, zijn voornamelijk op basis van ontwikkelingen in de samenleving. De onderwerpen die de raad wil bespreken, staan op de strategische raadsagenda. In de periode van het Deelplan Minima heeft de gemeenteraad een enkele keer vragen gesteld over hoe de minima-ondersteuning het beste ingericht kan worden en hoe de doelgroep het beste bereikt kan worden³⁷. In november 2022 heeft de gemeenteraad antwoord gekregen op een toezegging vanuit juli 2022 over de financiële gevolgen van het verhogen van de inkomensgrens armoedebeleid naar 130 procent Wsm. Deze verhoging is niet doorgegaan, omdat de motie is verworpen. In dezelfde maand heeft de gemeenteraad een motie ingediend om de inkomensgrens voor alle minimaregelingen te verhogen naar 120%, vanaf 1 januari 2023 en in de tussenliggende periode de Mee(r)doen-regeling ruimhartiger toe te passen. Ook deze motie is verworpen.

Zoals eerder vermeld, ontvangt de gemeenteraad geen verantwoording over het afgesproken beleid. In de jaarverslagen wordt gerapporteerd over andere doelen dan in het Deelplan Minima staan. De gemeenteraad heeft hier ook niet om gevraagd: er zijn bij de behandeling van het Deelplan Minima geen afspraken gemaakt over de informatievoorziening en de verantwoording. De gemeente werkt aan een integraal dashboard met onderwerp van het sociaal domein om de gemeenteraad te informeren.

³⁷ In bijlage 5 staat een overzicht van de momenten waarop het minimabeleid is besproken door de gemeenteraad.

4. Bijlagen

Bijlage 1. Normenkader

Bijlage 2. Resultaten behoeftepeiling doelgroep

Bijlage 3. Resultaten burgerpanel

Bijlage 4. Overzicht indicatoren vanuit beleidsplan sociaal domein

Bijlage 5. Chronologisch overzicht belangrijkste stukken gemeenteraad

Bijlage 6. Lokale context gemeente Noordoostpolder

Bijlage 7. Wettelijk kader armoedebeleid

Bijlage 8. Inkomenseffectrapportage

Bijlage 1. Normenkader

Onderzoeksvraag	Norm
Beleid en kaders	
1	<p>Wat is de definitie van armoede in de gemeente?;</p> <p>Er is een eenduidige definitie van armoede vastgesteld door de gemeente Noordoostpolder.</p>
2	<p>Wat zijn de doelen?</p> <p>Er is door de gemeenteraad vastgesteld beleid dat geldt voor de onderzoeksperiode.</p> <p>De doelstellingen zijn helder, toetsbaar en in samenhang met elkaar geformuleerd</p>
3	<p>Is deze definitie actueel en afgestemd door samenstelling van de samenleving in de gemeente?</p> <p>De definitie sluit aan bij de actuele situatie en bij de samenstelling van de doelgroep in de gemeente Noordoostpolder, ook naar centrum en de dorpen.</p>
4	<p>Welke minimaregelingen zijn beschikbaar?</p> <p>Er is een duidelijk overzicht van de regelingen die de gemeente Noordoostpolder aanbiedt.</p>
5	<p>Voor welke doelgroepen zijn deze bedoeld?</p> <p>De doelgroep per regeling is duidelijk beschreven,.</p> <p>De doelgroep is op de hoogte van de regelingen.</p> <p>Regelingen sluiten goed aan op elkaar aan; witte vlekken in het beleid zijn bekend.</p>
6	<p>Hoe zijn de financiële middelen begroot?</p>
Uitvoering (van regelingen), demografische en armoedeanalyse van indicatoren	
7	<p>Zijn de doelgroepen voor de diverse regelingen duidelijk geïdentificeerd (eventueel ook uitgesplitst naar centrum en dorpen)?</p> <p>Er zijn kerngegevens over de actuele armoede en doelgroepen voor de diverse regelingen in de gemeente Noordoostpolder (2021 of 2022) beschikbaar.</p> <p>De kerngegevens zijn uitgesplitst naar centrum en dorpen.</p> <p>Er is een eenduidige relatie tussen de beschikbare regelingen en de samenstelling van de doelgroep.</p>
8	<p>Wat is de duiding en verklaring van de scores van de verschillende beleidsindicatoren met betrekking tot armoede in de Noordoostpolder?</p> <p>Er is gespecificeerd hoe gemeten wordt dat de doelstellingen voor beleid rond armoede worden gerealiseerd.</p> <p>De prestaties zijn beoordeeld en verklaard.</p>
9	<p>Wat zijn de ontwikkelingen van de doelgroepen (instroom en uitstroom) en het bereik van de doelgroepen (in centrum en dorpen) van de verschillende instrumenten? Wat zijn de mogelijke oorzaken van de mismatch? Heeft de gemeente zicht op deze ontwikkelingen?</p> <p>Er wordt actief gemonitord op de kerngegevens rond armoede: doelgroepen en bereik van de verschillende instrumenten.</p> <p>De redenen voor het realiseren van de en / of de afwijkingen van de doelstellingen rond bereik zijn bekend.</p>

10	Hoe verloopt de samenwerking met ketenpartners op het gebied van armoede voor de verschillende doelgroepen en inwoners in het centrum en de dorpen?	<p>De belangrijkste partners in de aanpak tegen armoede zijn bekend.</p> <p>Er zijn samenwerkingsafspraken met deze partners.</p> <p>De samenwerkingspartners beoordelen de samenwerking met de gemeente als positief.</p> <p>De doelstellingen en inhoud van het beleid sluiten aan bij de wensen van de externe organisaties c.q. ketenpartners.</p>
Doelbereik		
11	<p>Zijn de beoogde effecten van de genomen maatregelen duidelijk en worden doeltreffendheid en doelmatigheid voldoende geëvalueerd?</p> <p>Wat is er dan op grond van de beschikbare gegevens te zeggen over de doelmatigheid en doeltreffendheid?</p> <p>Welke indicatoren worden gehanteerd?</p>	<p>De wijze van monitoring en het meten van resultaten is beschreven en gedefinieerd.</p> <p>Er is een eenduidige relatie tussen de geformuleerde doelstellingen en de te bereiken resultaten.</p> <p>De meting van de resultaten worden toegepast in een PDCA-cyclus</p> <p>De redenen voor het realiseren van en / of de afwijkingen van de doelstellingen zijn bekend.</p> <p>Afwijkingen van de realisatie worden opgevolgd door verbetervoorstellen en bijsturing.</p>
12	Is het doelbereik voldoende of mist het beleid van de gemeente doelgroepen of instrumenten, gezien vanuit de samenstelling van de inwoners van de gemeente? Zo ja, welke doelgroep(en) of instrumenten zijn dat?	<p>Regelingen sluiten goed aan op elkaar aan en op de samenstelling van de inwoners (centrum en dorpen).</p> <p>Witte vlekken in het beleid zijn bekend.</p>
13	Is er ook ruimte in het gemeentelijk beleid om inwoners buiten de armoedecriteria tegemoet te komen? Zo ja, in welke aantallen gebeurt dat?	<p>De gemeente heeft beleid en instrumenten voor inwoners die buiten het reguliere armoedebeleid vallen.</p> <p>Er is zicht op het aantal inwoners dat hier gebruik van maakt.</p>
14	Hoe is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het beleid en de besteding van de beschikbare financiële middelen?	<p>De gemeenteraad krijgt periodiek de vastgestelde set informatie over het armoedebeleid ten aanzien van de mate van realisatie van de beleidsdoelstellingen en ingezette financiële middelen;</p> <p>De oorzaken van eventuele afwijkingen hiervan.</p>
15	Welke aanvullende beleidsinstrumenten heeft de gemeente om armoede onder haar inwoners te bestrijden? Wat is het mogelijke effect van die aanvullende instrumenten?	<p>Het is duidelijk welke regelingen de gemeente Noordoostpolder nog kan aanbieden.</p> <p>Er is zicht op het mogelijk effect van een dergelijke regeling.</p>

16	Op welke wijze kan de raad (beter) in staat worden gesteld om de uitvoering van het beleid en de besteding van de beschikbare financiële middelen te controleren?	De gemeenteraad is in staat op basis van het bovenstaande de uitvoering van het beleid en de besteding van de beschikbare financiële middelen te controleren.
Armoedeval		
17	In hoeverre veroorzaken landelijke regelingen op het gebied van inkomensondersteuning armoedeval?	Het effect van de landelijke regelingen op het gebied van inkomensondersteuning op de armoedeval is duidelijk.
18	Wat zijn de effecten van het gemeentelijke beleid op het inkomen van minima en in welke situatie(s) is er sprake van armoedeval?	Het effect van de gemeentelijke regelingen van de gemeente Noordoostpolder op de armoedeval is duidelijk.
19	Welke oplossingsrichtingen zijn mogelijk voor de gesignaleerde knelpunten?	De invloed die de gemeente heeft op de armoedeval zijn in beeld.

Bijlage 2. Resultaten behoeftepeiling doelgroep

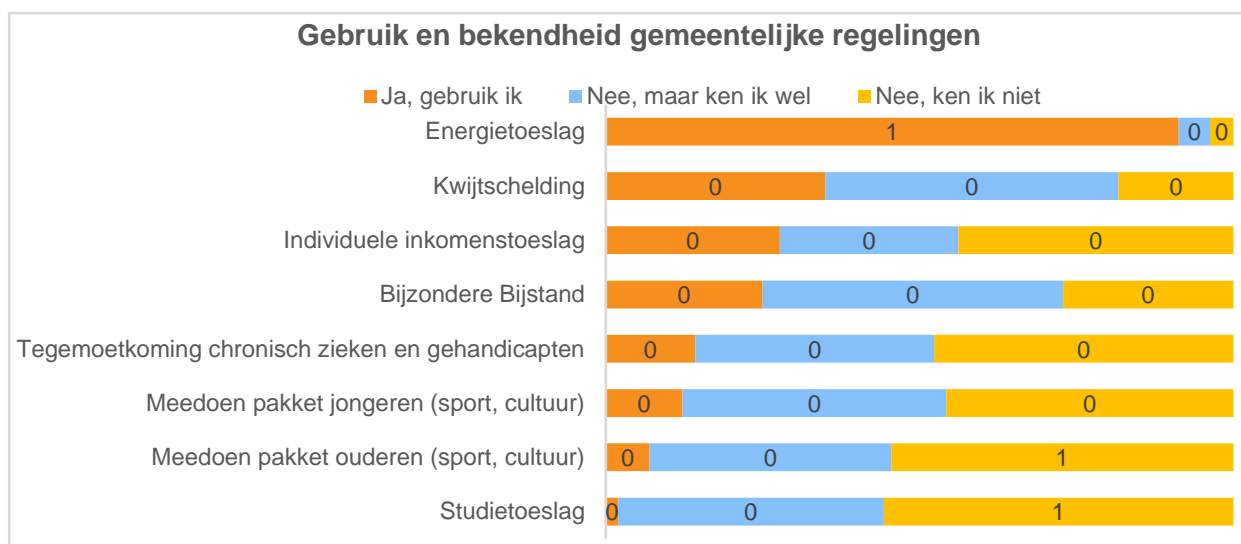
B2.1 Respons

De vragenlijst is verstuurd naar 2.200 inwoners in de gemeente Noordoostpolder. In totaal hebben 389 respondenten de enquête ingevuld (61 online en 328 op papier). Dat brengt de respons op 18 procent. De respons is voldoende om uitspraken te doen over de volledige doelgroep van huishoudens die gebruikmaken van het minimabeleid in de gemeente Noordoostpolder. Om een betrouwbare uitspraak te kunnen doen, zijn er 328 respondenten nodig voor een betrouwbaarheid van 95 procent.

B2.2 Regelingen bij geldzorgen

Figuur B2.2.1 De gemeente heeft verschillende regelingen voor inwoners. Maakt u (of iemand in uw gezin) gebruik van de regelingen? (n=272~377)

Figuur B2.2.2 Als u sommige regelingen niet gebruikt, waarom is dat? (n=389)

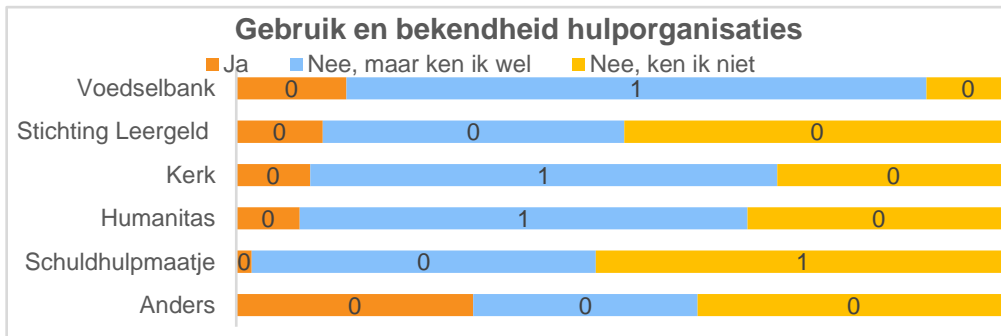

Aanvullingen op de redenen voor het niet gebruiken van regelingen (n=52)

Respondenten noemen bij de antwoordmogelijkheid ‘Anders’, aanvullende redenen voor het niet gebruiken van de regelingen. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan niet in aanmerking te komen voor een regeling door een te hoog inkomen of te veel spaargeld (n= 25). Daarnaast geven respondenten aan dat zij niet weten of zij in aanmerking komen voor een regeling of waar/hoe zijn informatie kunnen vinden (n=11).

Figuur B2.2.3 In de gemeente Noordoostpolder zijn verschillende organisaties die inwoners met geldzorgen helpen. Van welke organisaties heeft u weleens hulp gekregen? (n=62~309)

Gebruik en bekendheid van andere hulporganisaties in de gemeente (n=39)³⁸

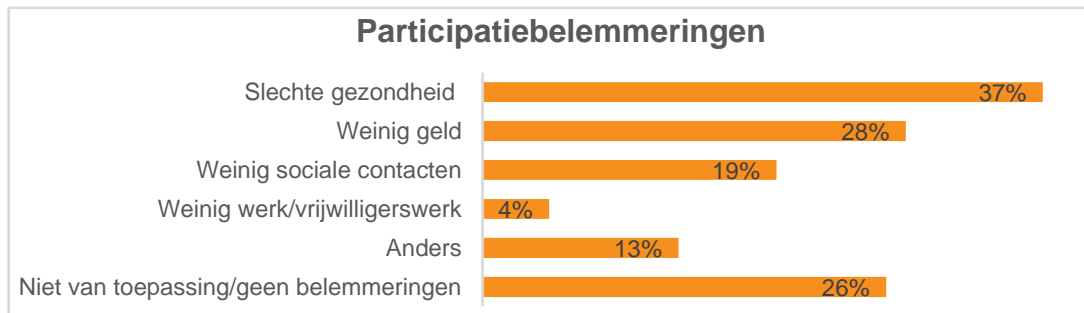
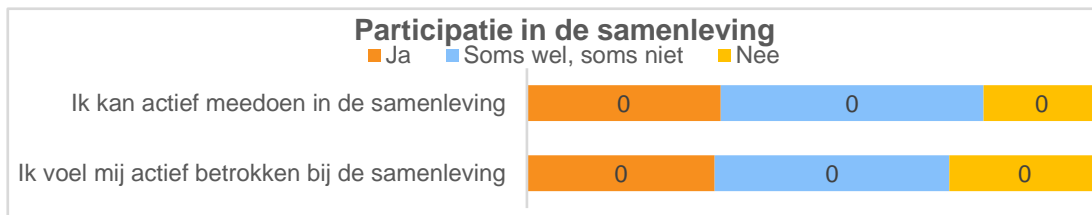

Bij de antwoordcategorie ‘Anders’ noemen respondenten aanvullend organisaties die actief zijn in de gemeente. Voorbeelden van organisaties of hulpverleners zijn (Stichting) Samen zijn we er voor elkaar (n=5), bewindvoerder (2), Carrefour (n=1), Vluchtelingenwerk (n=1) en Lionsclub (n=1).

B2.3 Meedoen

Figuur B2.3.1 Kunt u meedoen in de samenleving? (n=308~340)

Figuur B2.3.2 Zijn er dingen die ervoor zorgen dat u niet volledig mee kunt doen? (n=389)

³⁸ Schuldhulpmaatje is niet actief in de gemeente Noordoostpolder.

Aanvullingen op de participatiebelemmeringen (n=47)

Respondenten noemen bij de antwoordmogelijkheid 'Anders', aanvullende belemmeringen voor participatie. Respondenten zien bijvoorbeeld hun leeftijd (n=8) als belemmering. Ook vervoer (n=5) is meermaals als belemmering voorgedragen. Andere belemmeringen zijn taal (n=3), fysieke en/of mentale gezondheid (n=12)

Figuur B2.3.3 Zijn er dingen die u voor uzelf niet kunt betalen, omdat het te duur is? (n=389)

Aanvullingen op dingen die te duur zijn om te betalen (n=31)

Respondenten noemen bij de antwoordcategorie 'Anders' verschillende dingen die ze niet kunnen doen of kopen. Zo kunnen respondenten niet op vakantie (n=3), hun huis (voldoende) onderhouden (n=2) of vervoerskosten betalen (n=2).

Figuur B2.3.4 Zijn er dingen die u voor uw kinderen niet kunt betalen, omdat het te duur is? Onder ouders met kinderen jonger dan 18 jaar (n=46)³⁹

³⁹ De antwoorden zijn weergegeven over alle respondenten die hebben aangegeven kinderen te hebben die jonger zijn dan 18 jaar en bij de respondent in huis wonen.

Aanvullingen op dingen die te duur zijn om te betalen (n=2)

Respondenten noemen bij de antwoordcategorie 'Anders', dat er nog geen sprake van is vanwege de jonge leeftijd van het kind (n=1) of dat vakantie te duur is om te betalen (n=1).

B2.4 Aanbod miniregelingen en andere hulp

Figuur B2.4.1 Vindt u dat de gemeente voldoende doet voor inwoners met geldzorgen? (n=313)

Toelichting van respondenten waarom de gemeente niet voldoende doet voor inwoners met geldzorgen (n=85)

Respondenten geven onder andere aan dat ze meer (specifieke) hulp nodig hebben (n=19). Bijvoorbeeld een tegemoetkoming voor zorgkosten, hulp voor zorgjongeren of een geldelijke ondersteuning om te sporten. Ook vinden respondenten dat ze te weinig worden geïnformeerd over de ondersteuningsmogelijkheden van de gemeente (n=14). Verder komen respondenten om verschillende redenen niet in aanmerking voor regelingen (n=11).

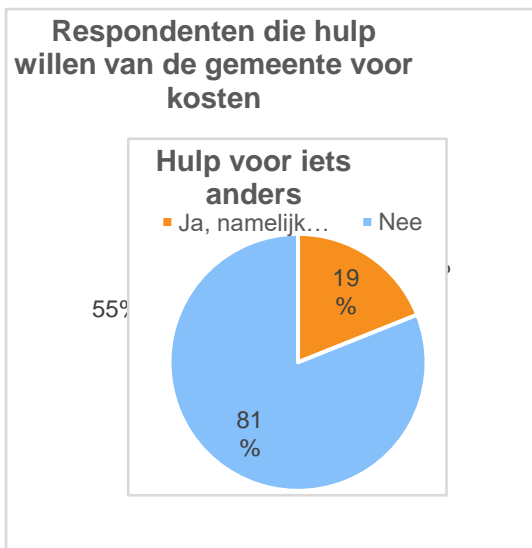
Figuur B2.4.2 Zijn er kosten waarvoor u graag hulp van de gemeente zou willen krijgen? (n=338)

Toelichting van respondenten voor welke kosten zij graag ondersteuning willen (n=144)

De meeste respondenten willen ondersteuning voor energiekosten (n=22). Ook willen respondenten ondersteuning voor participatiekosten (n=20), voornamelijk om te sporten. Verder willen respondenten ondersteuning voor gemeentelijke belastingen (n=18), vervoerskosten, zoals een fiets, rijbewijs of taxipas, (n=18), zorgkosten (n=17) en huishoudelijke apparaten (n=6).

Figuur B2.4.3 Zijn er nog andere dingen waarvoor u graag hulp wilt krijgen? (n=343)

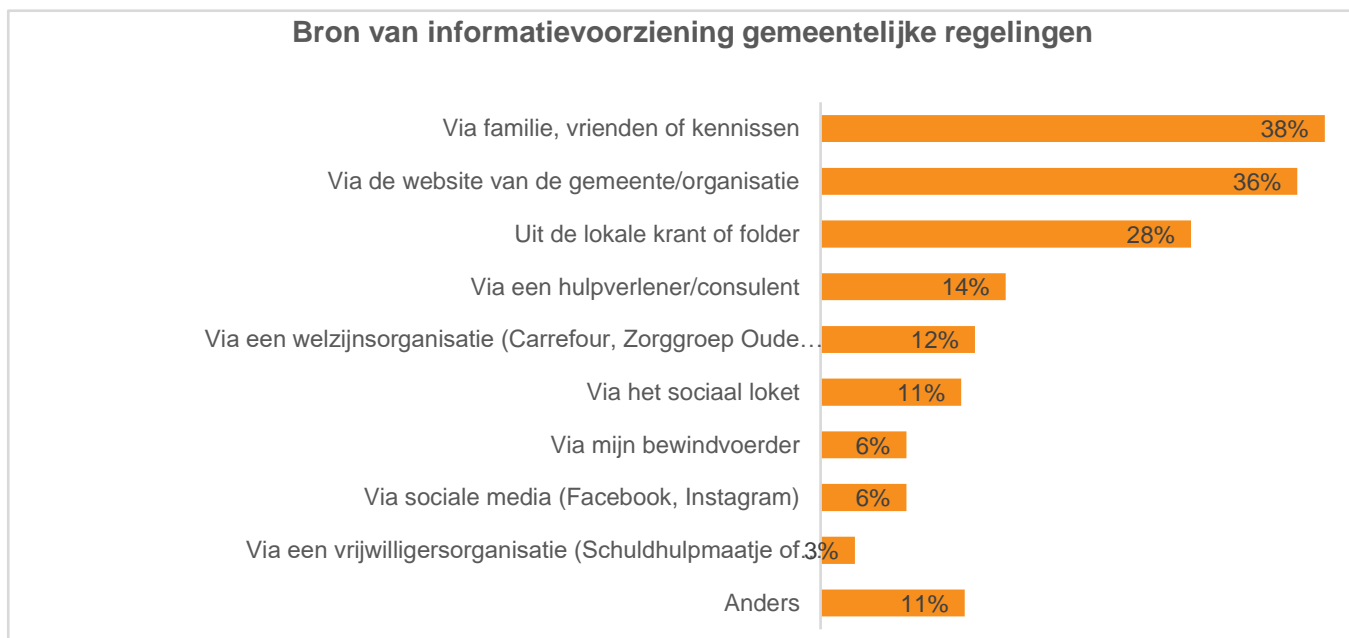
Toelichting van respondenten voor welke andere dingen zij graag hulp willen (n=64)

De meeste respondenten willen graag hulp bij het invullen van formulieren (n=33) voor bijvoorbeeld de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen of andere regelingen. Ook willen respondenten hulp bij het digitaal aanvragen van regelingen. Daarnaast willen respondenten begeleiding bij het opbouwen van sociale contacten (n=8) of voor het vinden van werk en het opstellen van CV (n=3). Verder wordt er door een aantal respondenten begeleiding in het algemeen genoemd of begeleiding gericht op tuinonderhoud, huisonderhoud of omgaan met computers.

B2.5 Aanvragen van regelingen

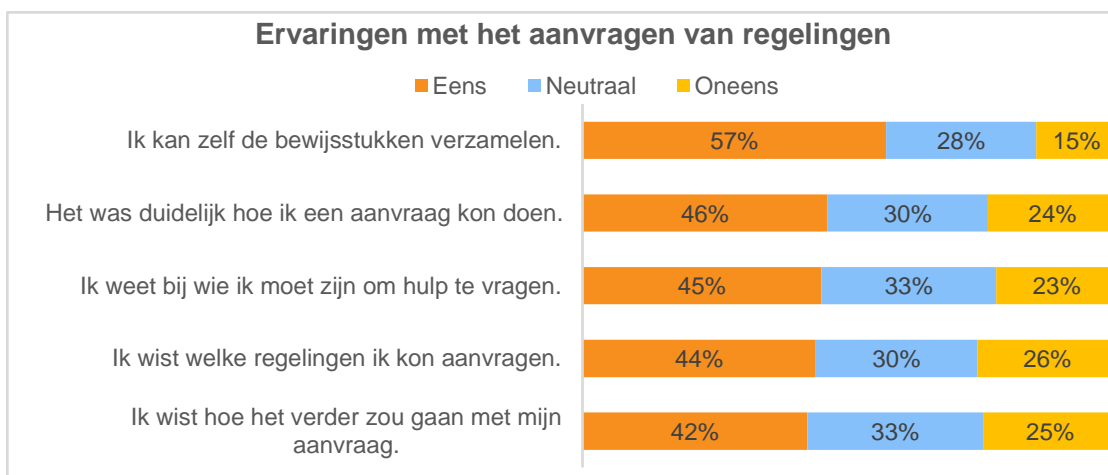
Figuur B2.5.1 Hoe komt u aan informatie over de regelingen (uit vraag 1)? (n=389)

Aanvulling op de manier waarop respondenten aan informatie over de gemeentelijke regelingen komen (n=25)

Respondenten noemen bij de optie 'Anders' hulpverleners of organisaties (n=10) als een ambulante begeleider, doktersassistent, Humanitas, Vluchtelingenwerk of een werkcoach. Andere respondenten komen aan informatie via media kanalen (n=9) zoals een televisie, journaal, Google of een kerkblad.

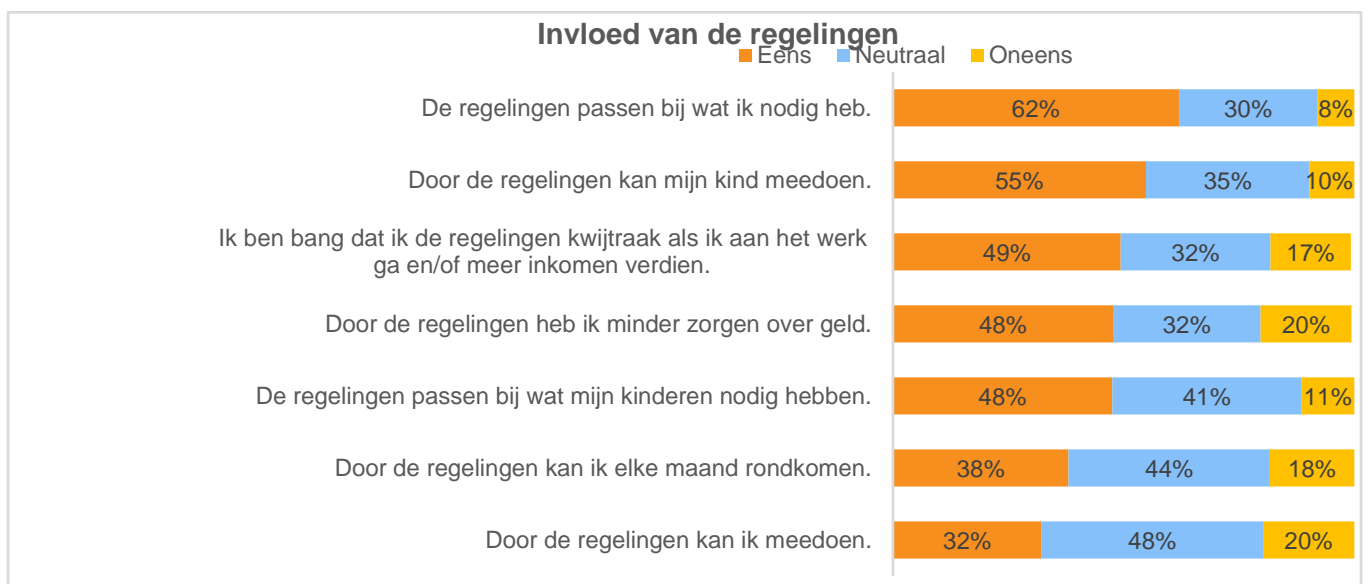
Figuur B2.5.2 Wat vindt u van het aanvragen van regelingen? (n=295~352)

Figuur B2.5.3 Wat vond u van het contact met de medewerker van de gemeente? (n=160~200)

B2.6 Invloed van de regelingen

Figuur B2.6.1 Helpen de regelingen u (en uw gezin) bij het rondkomen?(n=61~52)

B2.7 Rapportcijfers

De respondenten hebben cijfers gegeven aan verschillende onderdelen van het gemeentelijke minimabeleid. De beoordeling is als volgt:

- Een **7,0** als beoordeling van de kwaliteit van de huidige regelingen (n=307);
- Een **6,5** voor het aanbod aan miniregelingen (n=290);
- Een **6,1** als beoordelingen van de kwaliteit en duidelijkheid van de informatie over regelingen (n=301);
- Een **6,7** als beoordeling voor de kwaliteit van de hulp van de gemeente (n=314);
- Een **6,7** voor de invloed van regelingen op het rondkomen (n=305).

4.1. B2.8 Tips voor de gemeente

Respondenten willen meer en beter geïnformeerd worden over de regelingen van de gemeente en het aanvragen ervan (n=28)

'Als er één hulpvraag bij jullie aangekomen is, er gelijk een infopakket naar de inwoner gaat om te laten weten welke voorzieningen er nog meer zijn. Zodat men gelijk kan kijken wat voor hulp er nog meer mogelijk is.'

'Eens in de zoveel tijd een infobrief sturen over de regelingen die er zijn, en hoe eventueel in contact te komen/aanvragen van de regelingen, van vele was deze vragenlijst de eerste keer dat ik er überhaupt van hoorde!'

'maak bv meer reclame hoe mensen dingen kunnen aanvragen.'

'Misschien voor de digibeet (ouderen veelal) een nieuwsbrief met overzicht van regelingen per post sturen.'

Respondenten geven tips over hoe de gemeente de hulp meer op maat en laagdrempelig kan bieden (n=25)

'(...) een groot nadeel is dat je alles digitaal moet aanleveren en daar heb ik grote moeite mee. De hulp die je daar bij kunt krijgen van de gemeente is bijna altijd op kantooruren. Ik moet overdag gewoon werken, dus zou het fijn zijn als dit ook in de avonden kan.'

'Dat er meer aandacht is voor ouderen en mensen die niet met een computer kunnen werken en hebben vanwege ziekte of beperkingen. Altijd aanmelden via online. Bijna nooit een telefoonnummer vermeld.'

'Het gemeentehuis meer uren openstellen voor aanloop, niet uitsluitend 's morgens.'

'De regelingen zijn erg versnipperd waardoor het overzicht krijgen en aanvragen doen enorm veel energie kost. (...)'

'Graag formulieren sturen in eenvoudige, duidelijke taal'

'Meer begeleiding ook voor mensen die de taal niet goed spreken of begrijpen.'

Respondenten hebben behoefte aan een regeling voor participatie (n = 13)

'Kinderen kunnen sporten, de ouder niet, terwijl ik graag mee zou willen doen (...).'

'Meedoenpakket Volwassenen aanbieden. Jullie onderschatten het sociale isolement van een minima als doorslag naar de kinderen. Positieve gezondheid is voor de ouder net zo belangrijk als voor het kind!'

'Meer dingen regelen ook voor de volwassenen en niet alleen de ouderen.'

'Zorg dat de volwassenen tussen de 18-65 ook een (klein) budget voor sport kunnen krijgen. Het kan het 'uitje' van de week zijn die je even uit je situatie haalt, je oppept, energie geeft, frustraties helpt loslaten zodat je de komende week weer aankan..'

Definitief

Respondenten willen ruimere voorwaarden om in aanmerking te komen voor de regelingen (n=11)

“Weekje vakantie op camping aanbieden, dat is in andere gemeentes wel”

“De kwijtscheldingsregeling mag wat minder streng”

“Verhoog de inkomensgrens naar 130% of hoger (140/150%) zodat meer mensen die het echt nodig hebben hulp kunnen krijgen, ook zij die net teveel verdienen nu”

“Meer energie en geld steken in jongeren/jong volwassen met medische indicatie, die slechts een uitkering hebben en niet of deels kunnen werken (met behoud uitkering of slecht betaalde baan), die al 10 jaar wachten op een woning, maar als ze er een toegewezen krijgen, de inrichting niet kunnen betalen maar ook het levensonderhoud niet. Ze mogen ook nog eens niets sparen. Dit is een groep die aan alle kanten gestraft wordt. Heel hard gestraft. Ze leven zonder toekomst.”

Respondenten hebben behoefte aan vergoeding voor noodzakelijke kosten (n=6)

‘Af en toe setje cadeaubonnen/kaarten voor extra boodschappen/een keer naar de kapper/kleding.’

‘Als gemeente zorgen dat mensen genoeg geld hebben om gezond eten te kunnen kopen of even weg kunnen (...)’

‘Extra hulp bij jaarlijkse huishoudelijke aankopen (...)’

Respondenten willen ondersteuning bij het werken of om werk te vinden (n=6)

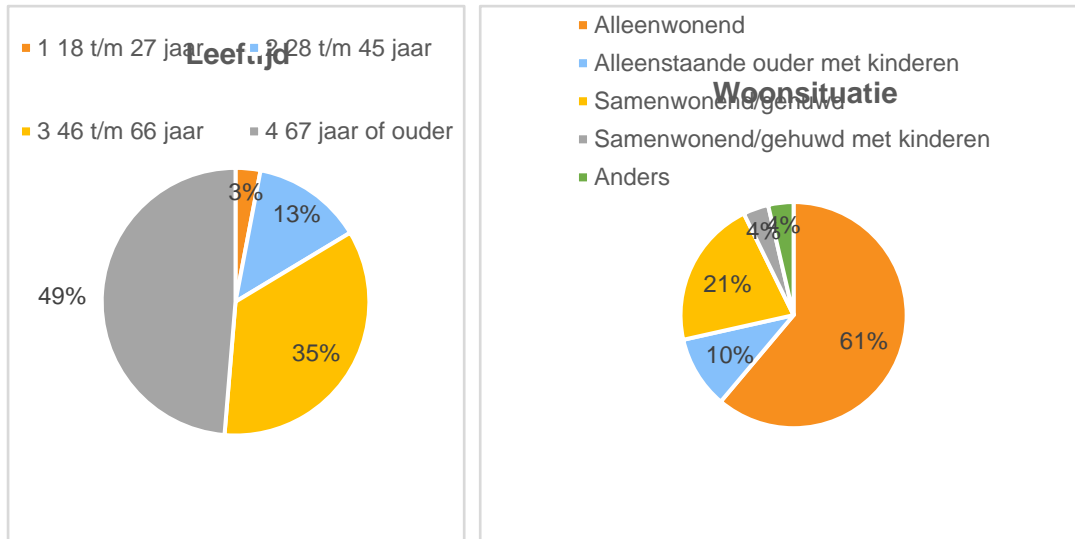
‘Begeleiding en ondersteuning in het zoeken naar een baan.’

‘Het zou fijn zijn dat volwassenen zonder vervoer met vrijwilligerswerk ook een goede fiets kunnen krijgen!’

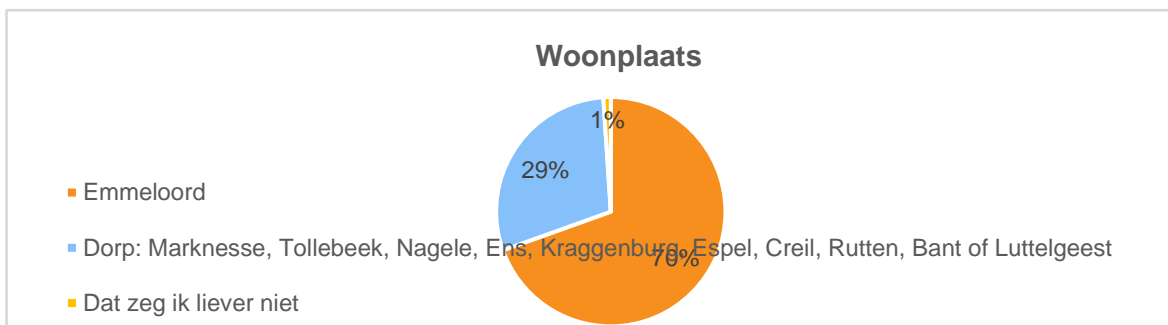
‘Ik wil graag stabiel werk van 32 uur, maar wegens mijn leeftijd krijg ik maar 24 uur contract.’

B2.9 Achtergrondinformatie respondenten

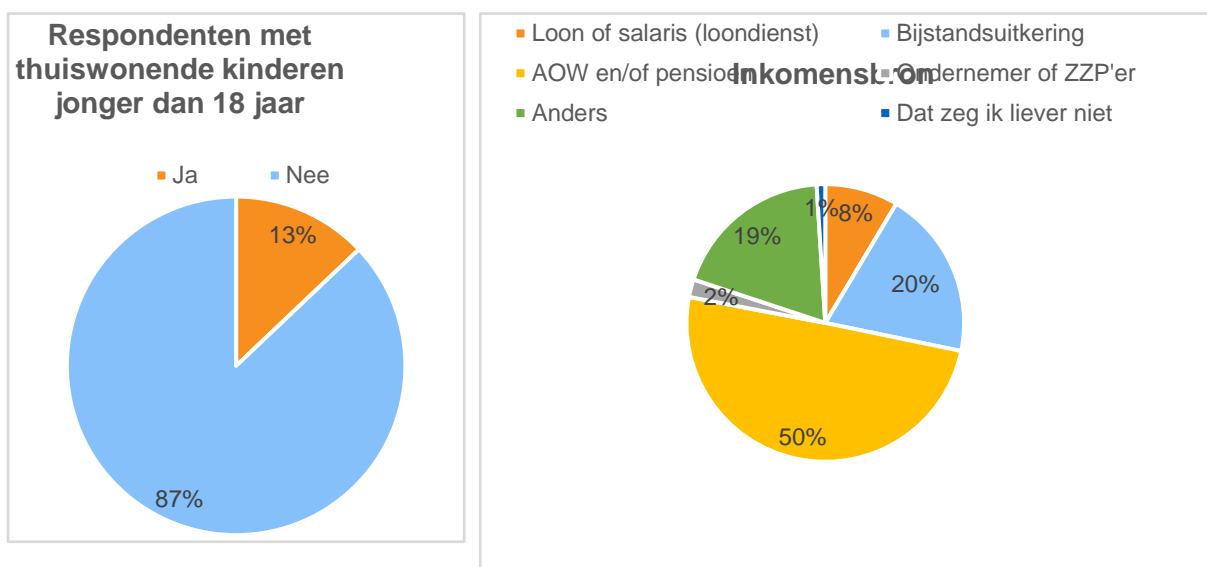
Figuur B2.9.1 Leeftijd (n=364) & Woonsituatie (n=386)

Figuur B2.9.2 Woonplaats (n=384)

Figuur B2.9.3 Thuiswonende kinderen (n=356) & Belangrijkste inkomensbron (n=388)

5. Bijlage 3. Resultaten Burgerpanel

B3.1 Respons

Voor het burgerpanel zijn 1396 mensen aangeschreven. Daarvan hebben 437 mensen de vragenlijst ingevuld (al dan niet volledig). Door de oproep in de krant (De Noordoostpolder) en via sociale media hebben nog 76 mensen de vragenlijst ingevuld. In totaal hebben dus van 513 mensen de enquête ingevuld.

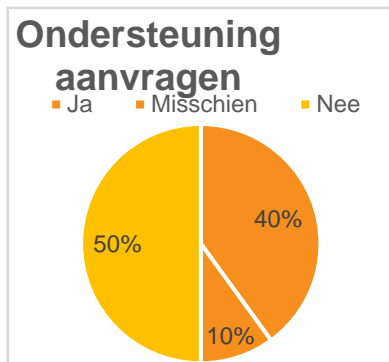
B3.2 Ondersteuning van de gemeente

Figuur B3.2.1 Wat weet u van de ondersteuning die de gemeente biedt voor inwoners met een

laag inkomen? (n = 443)

Figuur B3.2.2 Stel dat u te maken krijgt met geldzorgen, zou u dan ondersteuning vragen bij de gemeente (n = 443)

Gegeven redenen voor het al dan niet aanvragen van ondersteuning

Respondenten konden aangeven waarom zij wel of geen ondersteuning bij geldzorgen zouden aanvragen bij de gemeente, als respondenten hiermee te maken zouden krijgen. In totaal hebben 263 respondenten een toelichting gegeven op hun antwoord.

Wanneer respondenten ondersteuning zouden aanvragen, geven zij hiervoor de volgende redenen:

- **Acceptatie en dankbaarheid voor de mogelijkheden (76 respondenten)**
Een groot deel van de respondenten geeft aan dat ze gemeentelijke ondersteuning zouden aanvragen wanneer het nodig is, omdat alle hulp welkom is als hun eigen mogelijkheden beperkt zijn (geworden). Sommige respondenten beschouwen de gemeente als een eerste aanspreekpunt bij geldzorgen (ook voor eventuele verdere doorverwijzing) en zouden graag gebruikmaken van de beschikbare ondersteuning. Anderen voelen drempels om deze ondersteuning aan te vragen maar zouden de hulp toch aanvragen als ze vinden dat dit nodig is, omdat ze erop rekenen dat ze zelf dan niet

meer voldoende kunnen voorzien (voor hun kinderen) en andere mogelijkheden hebben geprobeerd.

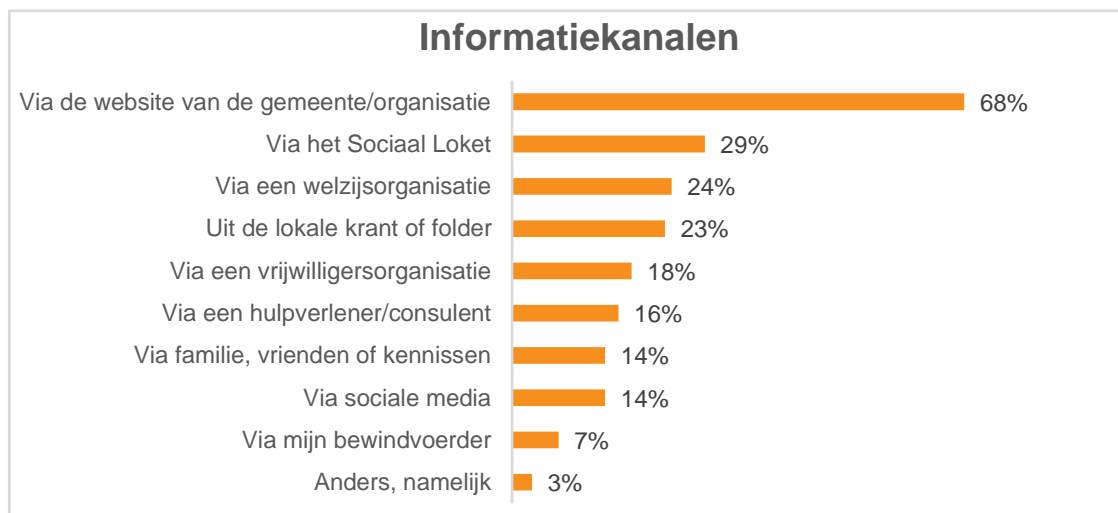
- Complexiteit van problemen waar mogelijk voorkomen (11 respondenten)
Respondenten geven aan dat ze hulp zouden vragen om intensivering van de complexiteit van hun problematiek te voorkomen.

Als respondenten aangeven dat ze geen ondersteuning zouden aanvragen, doen zij dit met de volgende motivaties:

- Zelfredzaamheid (56 respondenten)
Vele respondenten benoemen dat ze zelfredzaamheid belangrijk vinden en 'onafhankelijk' willen blijven. Ze zouden daarom (eerst) hun situatie zelf proberen op te lossen en waar nodig hun sociale netwerk vragen. Daarnaast geven enkele respondenten aan dat ze eerder bij een vrijwilligersorganisatie om hulp zouden vragen, zoals Humanitas of de plaatselijke diaconie.
- Ingewikkeld proces / slechte ervaringen (22 respondenten)
Respondenten geven aan dat ze slechte ervaringen hebben (gezien bij anderen) met het aanvragen van ondersteuning bij de gemeente. Met name beperkte bereikbaarheid, lange wachttijden en ingewikkelde aanvraagprocedures worden als redenen genoemd.
- Onwetendheid over de mogelijkheden (14 respondenten)
Sommige respondenten geven aan dat ze hulp zouden willen vragen bij de gemeente, maar niet weten hoe het hulpaanbod eruitziet of welke maatschappelijke organisaties actief zijn.
- Schaamte (9 respondenten)
Uit schaamte zouden sommige respondenten geen ondersteuning vragen.

5.1. B3.3 Informatie

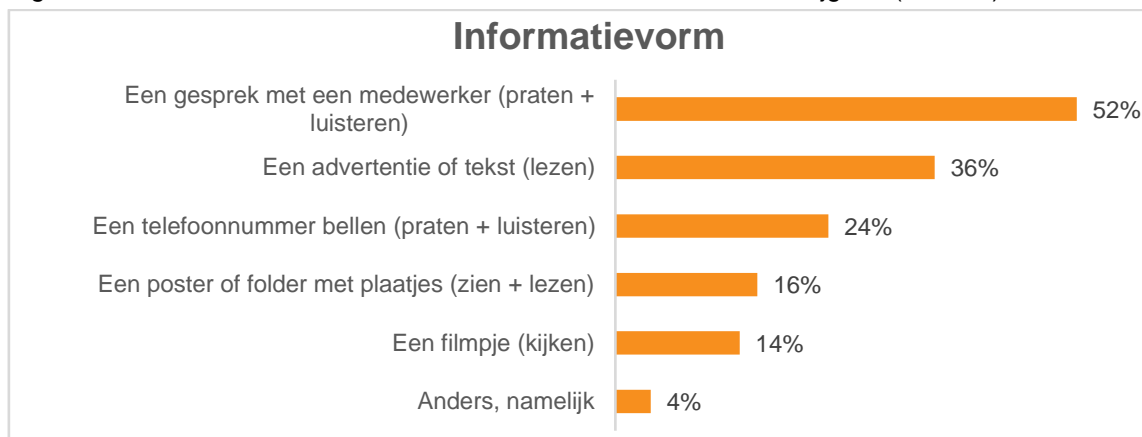
Figuur 5.1.1. Figuur B3.3.1 U kunt op meerdere manieren informatie krijgen of zoeken over ondersteuning bij een laag inkomen. Hoe zou u deze informatie het liefst krijgen of zoeken? (n = 513)

Aanvullingen op gewenste informatiebronnen

Bij de optie 'anders, namelijk' konden respondenten andere informatiebronnen noemen die zij wenselijk zouden vinden. In totaal hebben 15 respondenten van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Zij noemen een mailing als optie, of via maatschappelijke- of zorgorganisaties (vrouwencentrum, huisarts, bank, kerk).

Figuur B3.3.2 Welke vorm werkt voor u het beste om informatie te krijgen? (n = 513)

Aanvullingen op gewenste informatievorm

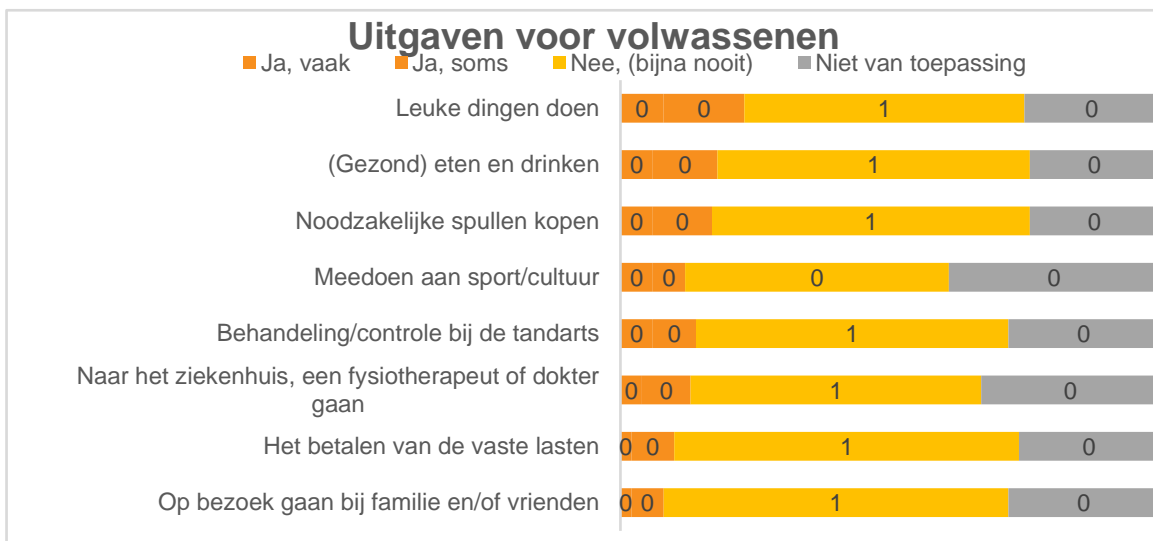
In totaal hebben 20 respondenten een andere optie als gewenste informatievorm genoemd. Veruit de grootste groep benoemt dat zij informatie graag op een website willen lezen (12 respondenten, eventueel aangevuld met een chatfunctie via de website of een applicatie (5 respondenten). Daarnaast benoemen respondenten dat ze zich graag eerst zouden inlezen, zodat ze daarna geïnformeerd het gesprek in kunnen gaan.

B3.4 Financiële situatie

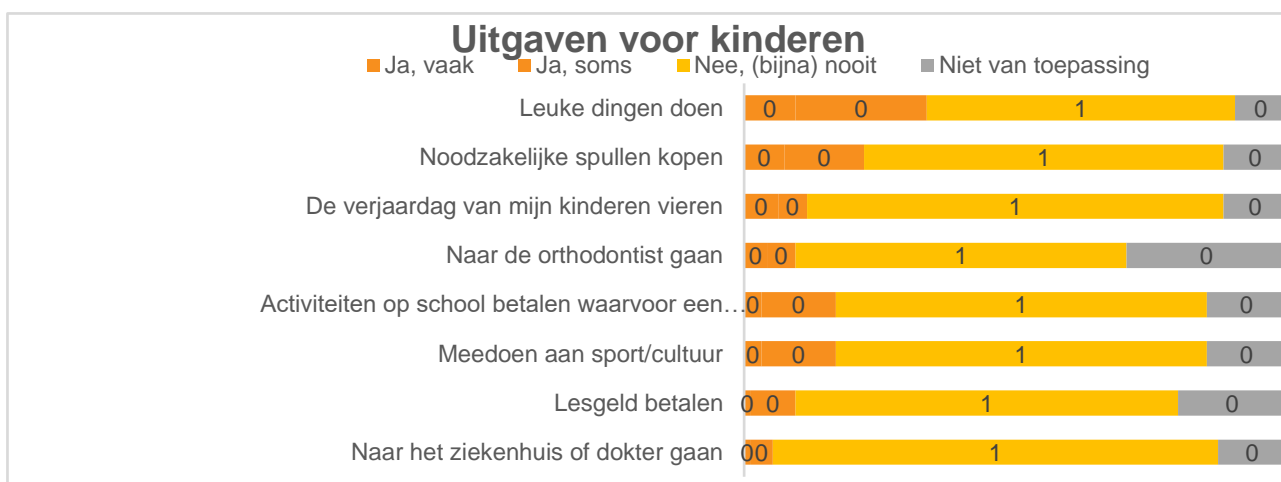
Figuur B3.4.1 Heeft u in de afgelopen 12 maanden moeite gehad om van het inkomen van uw huishouden rond te komen? (n = 435)

Figuur 5.1.2. *Figuur B3.4.2* Zijn er dingen die u voor uzelf niet kunt betalen, omdat het te duur is? (n = 435)

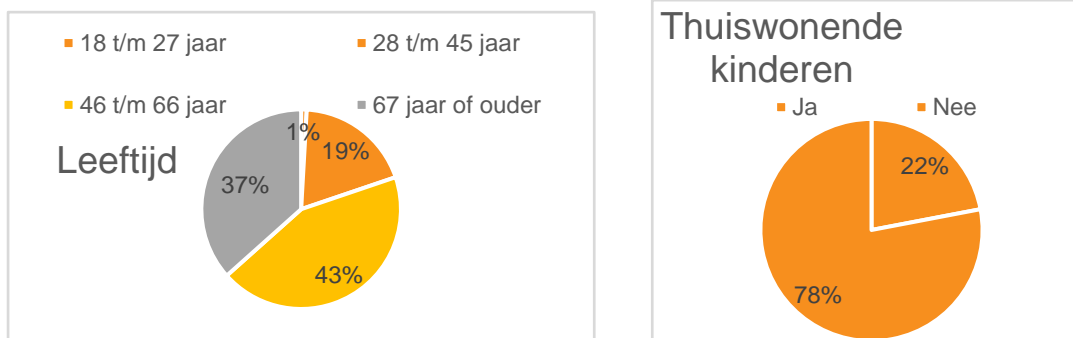
Figuur B3.4.3 Zijn er dingen die u voor uw kinderen niet kunt betalen, omdat het te duur is? (n = 95)⁴⁰

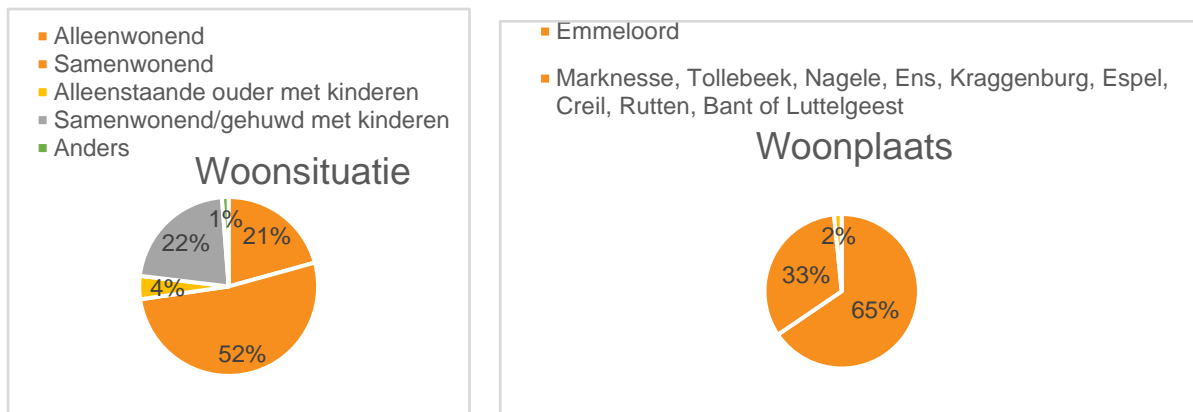
⁴⁰ De resultaten zijn afgezet tegen de groep respondenten die thuiswonende kinderen heeft die jonger zijn dan 18 jaar. Om die reden is de doelgroep kleiner dan in de andere enquêtevragen.

B3.5 Achtergrondinformatie respondenten

Figuur B3.5.1 Leeftijd (n = 429) & Thuiswonende kinderen jonger dan 18 jaar (n = 435)

Figuur B3.5.2 Woonsituatie (n = 429) & Woonplaats (n = 429)

Figuur B3.5.3 Hoe hoog is uw netto gezinsinkomen per maand (zonder toeslagen)? (n = 429)

Bijlage 4. Overzicht indicatoren vanuit beleidsplan sociaal domein

Indicatoren leidend principe: Iedereen doet mee

- Bevorderen van ontmoeting, contact en participatie.
 - Aandeel inwoners dat aangeeft voldoende betekenisvolle contacten te hebben met andere mensen.
 - Aandeel inwoners dat soms of vaak eenzaamheid ervaart
 - Aandeel inwoners dat aangeeft nauwelijks tot geen belemmering ervaren om deel te nemen aan het maatschappelijk leven.
- Meedoen door te integreren in onze samenleving.
 - Aandeel van de 15 tot 74-jarige met betaald werk
 - Aandeel van de 4-23 jarigen dat onderwijs volgt
 - Aandeel van de inwoners dat mantelzorg dan wel vrijwilligerswerk doet
- Meedoen door inkomensondersteuning.
 - Indicatoren worden uitgewerkt in het deelplan Minima
- Meedoen door te werken (al dan niet betaald) of het volgen van onderwijs.
 - Aandeel van de 15 tot 74-jarige met betaald werk
 - Aandeel van de 4-23 jarigen dat onderwijs volgt
 - Aandeel van de inwoners dat mantelzorg dan wel vrijwilligerswerk doet

Indicatoren leidend principe: Voorkomen staat voorop

- Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor hulp.
 - Percentage inwoners met ondersteuningsvragen die wisten waar ze moesten zijn
- Inwoners ervaren de toegang tot ondersteuning als niet belemmerend.
 - Percentage ondersteuningsvragers dat de toegang als niet belemmerend
- Inwoners maken in toenemende mate gebruik van algemene voorzieningen en hun eigen netwerk.
 - Aandeel van de inwoners die vanuit het loket doorverwezen wordt naar een algemene voorziening ten opzichte van doorverwijzingen naar een maatwerkvoorziening
- Inwoners hebben een gezonde leefstijl.
 - Aantal inwoners met een gezonde leefstijl (wordt 4-jaarlijks gemeten door de GGD, in de leefstijl monitor GGD)
 - Aandeel van de inwoners (18+) wat voldoet aan de beweegnorm (kanttekening: dit geeft niet een volledig beeld weer van de hele leefstijl)
- Bij mantelzorgers is de draagkracht en draaglast in balans.
 - Aandeel van de inwoners dat mantelzorg verleent
 - Aandeel van de mantelzorgers dat zich soms/vaak belemmerd voelt in dagelijkse dingen
- Inwoners zoeken tijdig hulp en zijn tijdig in beeld bij beginnende schulden.
 - Aantal inwoners in vroegsignalering/met beginnende schulden
 - Aantal inwoners in actieve vroegsignalering
 - Aantal nieuwe schuldhelpverleningstrajecten

Indicatoren: Het Loket sociaal domein

- De klanttevredenheid van bezoekers aan het loket neemt toe
 - Aandeel bezoekers van het loket sociaal domein dat aangeeft hier (zeer) tevreden mee te zijn
- Meer inwoners weten waar ze moeten zijn met hun (ondersteunings)vraag
- Meer inwoners met een (ondersteunings)vraag worden naar de juiste plek verwezen
 - Aandeel hulpvragen wat wordt doorgegeven van het ene naar het andere proces
- Inwoners hebben meer vertrouwen in het goed afhandelen van de (ondersteunings)vraag

Indicatoren leidend principe: Passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft

- Meer inwoners maken gebruik van het eigen netwerk en algemene voorzieningen.
 - Aantal maatwerktrajecten (exclusief huishoudelijke ondersteuning, woonvoorzieningen en hulpmiddelen)
 - Aantal ondersteuningsvragen die bij de toegang worden beantwoord met een verwijzing naar een algemene voorziening/eigen netwerk
 - Aandeel van de inwoners die mantelzorg verleent
 - Aandeel van de inwoners die kunnen terugvallen op het eigen netwerk
- Meer doen wat werkt, zodat ineffectieve ondersteuning voorkomen wordt.
 - Mate van behalen van individuele resultaatafspraken: uitstroomratio
 - Aandeel cliënten Wmo en jeugd dat aangeeft door de ondersteuning zich beter te redden
- Passende ondersteuning is tijdig beschikbaar.
 - Tijd tussen contact loket en start zorg maatwerktrajecten (ten opzichte van de gestelde norm)
- Passende ondersteuning dicht bij huis, zodat meer inwoners langer (zelfstandig) thuis kunnen wonen en eigen regie kunnen houden over het leven.
 - Aandeel zelfstandig wonende personen 75+-jarigen
 - Aantal jongeren in residentiële zorg (met uitzondering van pleegzorg)
 - Aantal inwoners in beschermd wonen en maatschappelijke opvang
- Passende ondersteuning, zodat meer inwoners adequate ondersteuning ontvangen in onveilige thussituaties.
 - Aantal onderzoeken Veilig Thuis
 - Aantal huishoudelijke huisverboden
 - Aantal Inbewaringstelling (wet zorg en dwang)
 - Aantal Onder Toezicht Stellingen
 - Aantal onderzoeken Veilig Thuis afgezet tegen aantal ingezette maatregelen (huisverboden, inbewaringstelling, Onder Toezicht Stellingen)

Indicatoren: Team procesbegeleiders

- Alle betrokkenen bij het plan weten wat van hen verwacht wordt
 - Aandeel betrokkenen bij een plan dat weet wat van hen wordt verwacht
- Meer betrokkenen hebben vertrouwen in dat het plan goed gaat werken
 - Aandeel betrokkenen bij een plan dat vertrouwen heeft in de werking van het plan
- Er wordt meer samen met de inwoner naar een oplossing gezocht bij het maken van het plan
 - Aandeel betrokkenen bij een plan dat aangeeft dat het plan is gemaakt met alle betrokkenen

Indicatoren: Team maatwerk

- We streven naar een doorlooptijd naar maatwerk die binnen de wettelijk termijn wordt afgehandeld
- Inwoners hebben meer vertrouwen in het goed afhandelen van de ondersteuningsvraag
 - Aantal bezwaren op afgegeven beschikkingen
- Meer inwoners weten wat het resultaat van de ondersteuning moet zijn
- Meer inwoners weten dat ze gebruik kunnen maken van onafhankelijke cliëntondersteuning
- Aandeel cliënten Wmo en Jeugd dat weet dat ze gebruik kunnen maken van onafhankelijke cliëntondersteuning

Bijlage 5. Chronologisch overzicht belangrijkste stukken gemeenteraad

In het onderstaande tabel worden de belangrijkste stukken voor de gemeenteraad in chronologische volgorde benoemd.

Raadsverslagen

Wanneer	Onderwerp	Toelichting
23-1-2017	Uitstel verkoop aandelen Enexis	De gemeente heeft besloten om de aandelen van Enexis pas in 2019 te verlopen. Het plan was om de opbrengst van een miljoen euro te investeren in armoedebestrijding. De meerderheid van de gemeenteraad wil wachten met de verkoop.
16-10-2017	Onjuiste informatie Carrefour	Onjuiste informatie in een folder brengt de 'politieke onafhankelijkheid' van welzijnsorganisatie Carrefour in gevaar. Carrefour spreekt in de uitgave over zestienhonderd kinderen die in de polder in armoede opgroeien. Volgens onderzoek van de gemeente zijn dat er ruim zeshonderd. Carrefour heeft de onjuiste informatie op de website al veranderd. "De organisatie bracht de folder uit op het moment dat de cijfers van de gemeente nog niet bekend waren.
19-2-2018	Zwemtas voor kinderen uit arme gezinnen	Kinderen van 5 tot 18 jaar uit gezinnen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm kunnen nu op zwemles.
1-10-2018	Gemeenteraad unaniem akkoord met 'meedoenpakket'	De gemeenteraad omarmde unaniem het meedoenpakket. Kinderen uit armere gezinnen kunnen daarmee meedoen aan sport en cultuur. Ook maakt het pakket de aanschaf van een fiets (vanaf 6 jaar) en een computer voor brugklassers mogelijk. Het meedoenpakket is een van de voorstellen van de werktafels 'Krachtig tegen armoede' en vervangt de 'meedoenregeling'. In dit pakket wordt de bijdrage verhoogd van 150 naar 350 euro. Bovendien komen meer kinderen in aanmerking voor de regeling: de inkomensgrens is 120 procent van de bijstandsnorm, waar dat tot dusver 110 procent was.
3-6-2019	Duurzaamheid en inkomensverschillen	'Duurzaamheid' mag inkomensverschillen niet vergroten Duurzame maatregelen en de energietransitie gaan de inkomensverschillen in de Noordoostpolder niet vergroten. Het college beschrijft de duurzame maatregelen van dit jaar in het 'Uitwerkingsprogramma duurzaamheid 2019' Een gemeentelijke zonneweide maakte daarvan geen onderdeel uit. Volgens het college is er geen goede en financieel haalbare locatie beschikbaar. Wel komt er een onderzoek naar andere de mogelijkheden zoals waterstof.

Definitief

16-12-2019	Besluit subsidie auto Samen Zijn We Er Voor Elkaar	Gemeente Noordoostpolder draagt definitief niet bij aan een nieuwe auto voor de Stichting Samen Zijn We Er Voor Elkaar
27-1-2020	Scenario's sociaal domein	<p>Toekomst sociaal domein leidt tot discussie. De Wethouder moet vier scenario's uitwerken over de toekomst van het sociaal domein. Dat dwong de gemeenteraad af. Noordoostpolder stevent net zoals veel gemeenten af op een miljoen tekort op bijvoorbeeld Jeugdzorg en Wmo.</p> <p>Sinds de landelijke overheid de verantwoordelijkheid daarvoor bij de gemeenten neerlegde, kampen die met oplopende tekorten. In de Noordoostpolder kan dat bedrag oplopen tot meer dan drie miljoen euro. Bovendien is onduidelijk hoeveel het Rijk de komende jaren bijdraagt. Volgens de Wethouder is daarom een discussie nodig over de toekomst. "Zes jaar geleden kwam één op de twintig kinderen in aanraking met Jeugdzorg, dat is nu één op de negen. We moeten ons afvragen wat onder Jeugdzorg, onderwijs of opvoeding hoort."</p>
19-10-2020	Mondkapjes voor minima	Gemeente Noordoostpolder zorgt dat voedselbanken voldoende mondkapjes op voorraad hebben voor minima.
11-9-2021	Deelplan minimabeleid	De gemeenteraad stemde in met het Deelplan minimabeleid. Daarmee wil gemeente Noordoostpolder voorkomen dat inwoner in langdurige armoedebeleid belanden, daarnaast willen zij eventuele armoede gevallen voorkomen door meer regelingen open te stellen voor mensen met een inkomen tot 120 procent van de bijstand norm. Dit was echter niet financieel haalbaar.
14-11-2022	Inkomensgrens minimaregeling niet omhoog	Motie van ChristenUnie-SGP en GroenLinks voor de verhoging inkomensgrens minimaregelingen naar 130 procent van het Wettelijk sociaal minimum is niet aangenomen. Ook niet toen ze een nieuwe motie voor 120 procent van het minimumloon indienden.

Amendementen

Wanneer	Onderwerp	Toelichting
19-2-2018	Deelname zwemtasregeling naar 120 % bijstandsnorm- Aangenomen	Zwemtas regeling voor kinderen van 5 tot 18 jaar voor kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm
19-2-2018	Deelname zwemtasregeling naar 130 % bijstandsnorm- Verworpen	Zwemtas regeling voor kinderen van 5 tot 18 jaar voor kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm

12-11-2018	Programmabegroting – Een beter welzijn voor ouderen- Verworpen	De (meerjaren-)programmabegroting 2019-2022 als volgt gewijzigd vast te stellen: de activiteit onder speerpunt 02 aan te passen (pag. 76): Met de vergrijzing neemt ook de eenzaamheid toe. Daarom willen wij ontmoeting, contacten en meedoen onder ouderen vergroten, door: <ul style="list-style-type: none"> • het aanbod van specifieke vervoersoplossingen te vergroten • maatschappelijke activiteiten bereikbaarder te maken • het intensiveren van dagbestedingen; met als doel het percentage eenzaamheid voor 2020 te halveren.
11-11-2019	Minder mensen in armoede- Ingetrokken	Speerpunt 1.1 Minder mensen in armoede (pagina 87) aan te vullen me: We onderzoeken de mogelijkheid ter aanvulling en ondersteuning van de burger en keten tot het aanstellen van sociale raadsliden in de Gemeente Noordoostpolder in 2020.
27-1-2020	Financiële grip in het sociaal domein: 'Wat mag het sociaal domein kosten?'- Verworpen	Kennis te nemen van de notitie financiële grip in het sociaal domein: 'wat mag het sociaal domein kosten?' Scenario 1 (voorzieningenniveau handhaven) en scenario 2 (stabiliseren) scenario 3 (minimaliseren) verder uit te laten werken.
9-11-2020	Kwijtschelding algehele schulden- Ingetrokken	Aandacht voor de mogelijkheid tot algehele kwijtschelding van schulden.
13-9-2021	Deelplan minima– 120% regeling- Verworpen	bijzondere bijstand: 120% individuele inkomenstoeslag: tekst blijft gelijk individuele studietoelage: 100% meerkostenregeling chronisch zieken en gehandicapten: 120% Meedoenpakket kinderen: tekst blijft gelijk Meedoenbon van ouderen: 120% of schuldhelpverleningstraject
4-7-2022	Jaarstukken 2021 – energietarieven- Aangenomen	Besluit punten: Hierbij het positieve resultaat van € 7.532.963 over 2021 als volgt te bestemmen: Een bedrag van € 500.000 wordt toegevoegd aan het reserve beleidsplan - oormerk risicoreserve onzekerheden sociaal domein; Een bedrag van € 200.000 wordt toegevoegd aan het reserve beleidsplan - oormerk risicoreservering energietoelage, vanwege de verhoging van de inkomensgrens naar 130% in te zetten wanneer de beschikbaar gestelde rijksbijdrage onvoldoende blijkt; dit oormerk vervalt zodra blijkt dat de risicoreservering niet is benodigd.
14-11-2022	Programmabegroting 2023-2026 Jeugdeducatiefonds- Aangenomen	Besluit: Door samenwerking met JEC via scholen kinderen bereiken die in armoede verkeren. €20.000 per jaar reserveren voor cofinanciering Jeugdeducatiefonds.

8-5-2023	Startnotitie onderzoek armoedeval- Aangenomen	Besluit: de Startnotitie 'Onderzoek naar armoedeval' vast te stellen, maar als volgt aan te passen: Toevoegen van deelvraag 6 op pagina 3: Onderzoeken in hoeverre het invoeren van een geleidelijke staffel voor de gemeentelijke minimaregelingen een oplossing voor het verkleinen van de armoedeval is.
10-7-2023	Reservering sociaal domein/krachtig Noordoostpolder- Verworpen	Besluit punten: Hierbij het positieve rekeningresultaat Over 2022 ad €10.395.252 als volgt te bestemmen: Toevoeging aan de reserve beleidsplan, oormerk energietoeslag 2023 €1.054.389 Toevoeging aan de reserve beleidsplan, oormerk Wet inburgering 2021 €136.000 Toevoeging aan de reserve beleidsplan, oormerk sociaal domein/Krachtig Noordoostpolder €4.390.000 Het oormerk risicoreserve onzekerheden sociaal domein in het reserve beleidsplan € 500.000 te laten vervallen en toe te voegen aan het reserve beleidsplan, sociaal domein/krachtig Noordoostpolder.

Moties

Wanneer	Onderwerp	Toelichting
4-7-2016	Perspectiefnota 2017-2020 minimabeleid- Aangenomen	Draag het college op: Bij de evaluatie van het minimabeleid uitdrukkelijk het streven te benoemen om de 110% te evalueren in relatie tot een op 120% gebaseerd minimabeleid
10-7-2017	Perspectiefnota, armoede- en minimabeleid- Ingetrokken	Draagt het college op: vooruitlopend op de evaluatie in de begroting minimaal € 100.000 extra wordt opgenomen voor toekomstig aanvullend armoede- en minimabeleid
13-11-2017	Oormerken extra budget minimabeleid 2018-Aangenomen	Verzoekt het college: Het restant van het budget van het minimabeleid geormerkt over te hevelen naar het nieuwe jaar en dat zichtbaar te maken in de decemberrapportage
13-11-2017	Donatie st. Leergeld- Verworpen	Verzoekt het college: Een donatie van € 2.500 over te maken aan st. Leergeld en dit te bekostigen uit het extra bedrag van € 367.000
18-12-2017	Verordening participatiewet- Verworpen	Verzoekt het college: Het kortingspercentage van 5% op de uitkering van Wajongers met arbeidsvermogen te compenseren en deze 5% toch beschikbaar te stellen. Dit tot de vaststelling van het nieuwe minimabeleid van de gemeente in 2018. De benodigde middelen te onttrekken aan de reserves sociaal domein

1-10-2018	Armoedebeleid / Meedoenregeling-Verworpen	Draagt het college op: De nog in ontwikkeling zijnde beleidsmaatregelen Krachtig tegen Armoede integraal aan te bieden aan de raad; Bij het nog te ontwikkelen beleid Krachtig tegen Armoede nadrukkelijk in te zetten op preventieve maatregelen; De monitoring van de effectiviteit van de afzonderlijke maatregelen en het pakket van maatregelen in haar geheel op te nemen bij de nog in ontwikkeling zijnde beleid binnen Krachtig tegen Armoede
8-7-2019	Krachtig tegen Armoede-Ingetrokken	Draagt het college op: Te komen met een evaluatie van de eerste ontwikkelagenda Krachtig tegen Armoede Op basis hiervan een van (integrale) kadernotitie Krachtig tegen Armoede met een uitvoeringsagenda op te stellen
16-12-2019	Subsidie aan Stichting Samen Zijn We Er Voor Elkaar-Verworpen	Verzoekt het college: Haar standpunt te wijzigen omtrent het verlenen van de subsidie en alsnog over te gaan tot ondersteuning van de SZWEVE
29-6-2020	Armoedeval en flexwerkers-Ingetrokken	Verzoekt het college met een raadsvoorstel te komen met voorstellen c.q. maatregelen naar de raad om de armoedeval voor ZZP-ers en flexwerkers te voorkomen en/of deze groep te helpen in het hanteren van minder inkomen
13-9-2021	Minimabeleid en armoedeval-Ingetrokken	Draagt het college op: De mogelijkheden tot het invoeren van een geleidelijke schaal bij inkomensondersteunende maatregelen uit het minimabeleid te onderzoeken; De raad over de uitkomsten daarvan nog in deze raadsperiode te informeren
14-7-2022	Inkomensgrens armoedebeleid naar 130%-Ingetrokken	verzoekt het college: De inkomensgrens verhogen van 120% naar 130%, voor 1 januari 2023; In de tussen liggende periode de Mee(r)doen-regeling ruimhartiger toe te passen, zodat kinderen niet de dupe worden van de huidige crisis; Dit in te passen in Ambitie 4 Meedoen in de samenleving (Zoeken naar oplossingen voor de armoedeval); In de Programmabegroting 2023 - 2026 voldoende budget op te nemen om hier uitvoering aan te kunnen geven
19-9-2022	Energietoeslagnorm naar 130%-Aangenomen	De energietoeslagnorm per direct te verhogen van 120% naar 130%; Een aanvullende risicoreservering van € 300.000 te oormerken uit het reserve beleidsplan; De communicatie breed uit te zetten, dus naast de website ook via de krant en sociale media onder de aandacht te brengen

19-9-2022	Armoede rijst de pan uit, alle hens aan dek!-Aangenomen	Verzoekt het college: De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening uit te voeren voor de vroeg signalering van schulden en hierbij bijgaande tijdelijke uitgangspunten te hanteren; Een definitief beleidskader in het eerste kwartaal van 2023 aan de raad voor te leggen; De raad in januari 2023 te rapporteren, inclusief cijfers, over de ontvangen signalen over 2022 en wijze van opvolging hiervan en een vooruitblik naar 2023
14-11-2022	Inkomensgrens naar 130%-Verworpen	Verzoekt het college: Om de inkomensgrens voor alle minimaregelingen verhogen 130%, voor 1 januari 2023, Om het opgegeven bedrag van € 1.780.000 uit te splitsen per regeling en deze te verzenden aan de commissie SLZ voor het eind van het jaar 2022, Dat de gemeenteraad dit als keuzedocument krijgt voorgelegd in Q1 2023, zodat wij een goede afweging kunnen maken voor welke regelingen de verhoging gaat gelden bij de perspectiefnota van 2024-2027; 4. in de tussenliggende periode de Mee(r)doen-regeling ruimhartiger toe te passen, zodat kinderen/volwassenen niet de dupe worden van de huidige crisis; Dit in te passen in Ambitie; Meedoen in de samenleving (zoeken naar oplossingen voor de armoedeval); Een begrotingswijziging te maken voor de financiering voor het jaar 2023 en te dekken uit het jaarresultaat 2022 (ingeschat op 2,95 miljoen) en het als structureel bedrag op te nemen voor de volgende jaren
14-11-2022	Inkomensgrens alle minimaregelingen 120%-Verworpen	Verzoekt het college: De inkomensgrens voor alle minimaregelingen te verhogen naar 120%, vanaf 1 januari 2023; In de tussenliggende periode de Mee(r)doen-regeling ruimhartiger toe te passen, zodat kinderen/volwassenen niet de dupe worden van de huidige crisis; Dit in te passen in Ambitie 4 Meedoen in de samenleving en de effecten van de verschillende minimaregelingen bespreken in het gesprek in de commissie SLZ rondom de armoedeval; Een begrotingswijziging te maken voor de financiering in het jaar 2023 en te dekken uit het jaarresultaat 2022 (ingeschat op 2,95 miljoen) en het als structureel bedrag op te nemen in de Perspectiefnota 2024-2027
12-12-2022	Eenmalige subsidie voor Stichting Samen Zijn We Er Voor Elkaar (SZWEVE)	Verzoekt het college: Een eenmalige subsidie te verstrekken ter grootte van € 5.200 als tegemoetkoming in de (distributie)kosten van SZWEVE; Het benodigde bedrag aan de raad voor te leggen middels de eerste clusterkwartaalbegrotingswijziging van 2023.

10-7-2023	Verruiming Bijzondere bijstand-Aangenomen	<p>Verzoekt het college: et volgende in de begroting op te nemen: Naast het onderzoek naar de armoedeval, onderzoek te doen naar verruimen van maatwerk binnen de Bijzondere bijstand; Met een plan voor verruiming maatwerk bijzondere bijstand te komen in Q1 2024</p>
10-7-2023	Tegengaan van niet-gebruik inkomensregelingen-Verworpen	<p>Verzoekt het college: Te zorgen voor voldoende kennis en capaciteit bij uitvoerende professionals, zodat zij signalen van niet-gebruik vroeg kunnen herkennen; Mensen in de bijstand actief te benaderen met een vaste contactpersoon; Uitleg te geven waarom aanvrager wel/niet voldoet aan de voorwaarden, mondeling en schriftelijk. Aanvragen te vereenvoudigen en extra hulp te bieden bij het invullen van formulieren, met zowel digitale als fysieke mogelijkheden voor ondersteuning; De (gemeentelijke) hulpverlening verder te ontwikkelen door structureel over regelingen te communiceren in begrijpelijke taal (en in meerdere talen)</p>

Bijlage 6 Lokale context gemeente Noordoostpolder

De gemeente Noordoostpolder bestaat uit twaalf plaatsen. De plaats Emmeloord heeft veruit de meeste inwoners. In deze bijlage staat een overzicht van enkele kerncijfers rond armoede en schulden van de inwoners van de gemeente Noordoostpolder.

Ontwikkeling in aantal en aandeel huishoudens in armoede

De gemeente heeft in het Deelplan Minima aangegeven dat zij voor het vergelijken met andere gemeenten de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) als basis gebruikt. Het CBS hanteert de definitie van de lage inkomensgrens voor het afbakenen van het risico op armoede. Deze grens staat voor een vast koopkrachtbedrag en wordt jaarlijks alleen gecorrigeerd voor prijsontwikkeling⁴¹. Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van het aantal huishoudens dat rond dient te komen van een laag inkomen in de gemeente Noordoostpolder op basis van deze definitie.

Tabel B6.1 Ontwikkeling aantal en aandeel huishoudens in armoede, bron CBS Statline ⁴²

Jaar	Lage inkomensgrens	Inkomen tot 110 procent sociaal minimum	Inkomen tot 120 procent sociaal minimum	Inkomen tot 130 procent sociaal minimum
2019	1.200 (6,3%)	1.600 (8,6%)	2.100 (11,2%)	2.600 (15,6%)
2020	1.100 (5,8%)	1.600 (8,6%)	2.100 (11,2%)	2.600 (15,6%)
2021	1.000 (5,4%)	1.600 (8,2%)	2.000 (10,4%)	2.500 (15,2%)

De omvang van de doelgroep is de afgelopen jaren in absolute en relatieve zin gedaald. In 2019 moesten 2.100 huishoudens rond komen van een inkomen tot 120 procent van het Wettelijk Sociaal Minimum, in 2021 is dit gedaald naar 2.000 huishoudens. Het aandeel huishoudens dat rond dient te komen van een laag inkomen is ook gedaald. Het aandeel huishoudens dat van een minimuminkomen moet rondkomen ligt in de gemeente Noordoostpolder onder het landelijk gemiddelde⁴³.

Het aantal bijstandsuitkeringen per 10.000 inwoners in gemeente Noordoostpolder (314) komt overeen met het aantal huishoudens dat een bijstandskering ontvangt in de provincie Flevoland (314). Het aantal bijstandsuitkering is echter hoger in vergelijking met vergelijkbare gemeentes in termen van inwoneraantal (245) en mate van stedelijkheid (221)⁴⁴.

⁴¹ De normbedragen per maand per 1 juli 2023 zijn als volgt voor personen van 21 jaar tot de AOW leeftijd
Alleenstaanden/eenpersoonshuishoudens: €1.216,62

Alleenstaande ouders / Eenpersoonshuishoudens: €1.216,62

Partners / gehuwden en samenwonenden: €1.738,02

Als er sprake is van kostendelers, wordt daar op gecorrigeerd.

⁴² Bron CBS Statline, Inkomen van particuliere huishoudens, tenminste 1 jaar op dat inkomen ongeacht vermogen, [StatLine - Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken, regio \(indeling 2022\)](https://www.cbs.nl/StatLine) (cbs.nl). Het CBS beschikt niet over meer recente cijfers dan 2021.

⁴³ Waar staat je gemeente (z.d.). https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive?workspace_guid=ac5a090c-99ce-41a6-89e9-1f15cf8561ed.

⁴⁴ Waar staat je gemeente (z.d.) [Bijstandsuitkering per 1.000 inwoners \(2021\)](https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive?workspace_guid=ac5a090c-99ce-41a6-89e9-1f15cf8561ed)

Ontwikkeling in aantal en aandeel kinderen in armoede

De ontwikkeling van het aantal kinderen in armoede staat in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel B6.2 Ontwikkeling aantal en aandeel kinderen in armoede, bron CBS Statline

Jaar	Lage inkomensgrens	Inkomen tot 110 procent sociaal minimum	Inkomen tot 120 procent sociaal minimum	Inkomen tot 130 procent sociaal minimum
2019	800 (7,5%)	800 (7,7%)	1.000 (9,4%)	1.100 (10,8%)
2020	700 (6,7%)	700 (7,2%)	900 (9,3%)	1.100 (10,9%)
2021	600 (5,7%)	700 (6,7%)	800 (8,3%)	1.000 (9,8%)

Het aantal en aandeel kinderen dat opgroeit in een huishouden met een laag inkomen is sinds 2019 gedaald. Het totaal aantal kinderen in de gemeente Noordoostpolder is in deze periode licht gedaald van 10.727 naar 10.532.

Schulden en vermogen

De gemiddelde schuld van huishoudens in de Noordoostpolder lag in 2019 op ruim 101.000 euro⁴⁵. Dat is lager dan het landelijk gemiddelde en de gemiddelde schuld van huishoudens in de provincie Flevoland.

In de gemeente Noordoostpolder zijn er in 2020 1.350 huishoudens met problematische schulden in beeld. Dit is 7 procent van alle huishoudens. Het aandeel huishoudens met problematische schulden ligt in Noordoostpolder onder het landelijk gemiddelde van 7,9 procent⁴⁶.

Het gemiddelde vermogen per particulier huishouden in de gemeente Noordoostpolder is 289.000 euro en is daarmee hoger dan het gemiddelde van Nederland (260.700 euro) en Flevoland (193.300 euro). Het vermogen wordt gedefinieerd als het saldo van alle bezittingen en schulden⁴⁷. Het mediaan vermogen voor inwoners van de Noordoostpolder is 67.100 euro⁴⁸. Dat is iets meer dan het landelijke mediane vermogen. Ook ten opzichte van Flevoland als provincie ligt het mediaan vermogen in Noordoostpolder hoger. Dit kan te maken hebben met de relatief grote agrarische sector in de gemeente Noordoostpolder.

⁴⁵ Monitor Brede Welvaart gemeente Noordoostpolder 2020, CBS

⁴⁶ Waar staat je gemeente (z.d.). https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive?workspace_guid=5095a348-f74b-4fed-a889-7ca27e407bec.

⁴⁷ Bron CBS statline, Vermogen, totaal, gemiddeld mediaan: [StatLine – Vermogen van huishoudens; huishoudenskenmerken, regio \(indeling 2022\)](#)

⁴⁸ Dit betekent dat de helft van alle huishoudens in Noordoostpolder meer dan 67.100 euro aan vermogen heeft, de andere helft minder, bron Monitor Brede Welvaart gemeente Noordoostpolder 2020, CBS.

Bijlage 7 Wettelijk kader armoedebeleid

In deze bijlage staat het landelijk beleidskader weergegeven voor het armoedebeleid.

Gemeenten hebben een zorgplicht voor hun inwoners op het gebied van welzijn en sociale zaken. De Participatiewet (2015) biedt gemeenten een wettelijk kader voor maatregelen die zijn gericht op de inkomenssituatie van burgers. Daarbij vullen nationale en lokale regelingen elkaar aan. Geldzorgen hebben een negatief effect op het welzijn van burgers, bijvoorbeeld doordat ze deelname aan de samenleving belemmeren en tot stress leiden. Met armoedebeleid, werktoeleiding (Participatiewet), door ondersteuning op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en met correcte uitvoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kunnen gemeenten hun zorgplicht invullen.

De Participatiewet draagt gemeenten op te voorzien in een bijstandsuitkering, waarvan het Rijk de hoogte en de criteria bepaalt. Gemeenten krijgen hiervoor deels financiële compensatie. Het Rijk verwacht van gemeenten dat ze maatwerk bieden bij de bestrijding van armoede en de arbeidsactivatie. Met de Participatiewet hebben ze daarvoor meer beleidsruimte gekregen dan ervoor:

- De regeling voor individuele bijzondere bijstand voor daadwerkelijk gemaakte kosten is verruimd: bijzondere bijstand wordt niet meer categoriaal verstrekt maar wordt nu verstrekt op basis van de te maken noodzakelijke kosten;
- Er is extra aandacht voor gezinnen met kinderen, werkenden met een laag inkomen en ouderen met een klein pensioen. Dit houdt in: meer ruimte voor een aanvullende zorgverzekering of een pas voor culturele en maatschappelijke voorzieningen en sport;
- Mensen die langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen (zonder zicht op verbetering), krijgen een jaarlijkse toeslag op individuele basis: de individuele inkomensvoet.

In de Participatiewet is vastgelegd dat de gemeente een aantal miniregelingen moet aanbieden. Hieronder vallen de (algemene) bijstand, de Individuele inkomensvoet, de Individuele studietoelage, loonkostensubsidie en bijzondere bijstand. In het uitvoeren van deze regelingen heeft de gemeente weinig bewegingsruimte, maar heeft wel als taak om bepaalde lokale maatwerkvoorzieningen te treffen. Voorbeelden hiervan zijn het beoordelen van de noodzaak van kosten voor de bijzondere bijstand en het vaststellen van de hoogte en doelgroep van de Individuele inkomensvoet.

Daarnaast heeft de gemeente als plicht verordeningen vast te stellen met daarin regels voor een tegenprestatie van de bijstand, voor het niet nakomen van verplichtingen, voor de manier van arbeidsinschakeling en wie hier ondersteuning bij krijgt, en voor het aanbieden van beschermd werk. Hierbij heeft de gemeente enige bevoegdheid om deze regels zelf vast te stellen.

Elke gemeente in Nederland maakt aanspraak op een extra bedrag vanuit het Rijk om armoede onder kinderen te bestrijden. Dit bedrag dient uitsluitend in te worden gezet ten behoeve van kinderen, en de waarde daarvan dient in natura te worden verstrekt. Daarnaast is er vanaf 2022 extra geld beschikbaar gekomen voor financiële educatie in het onderwijs en voor maatschappelijke organisaties die kinderarmoede bestrijden.

Bijlage 8. Inkomenseffectrapportage

In deze bijlage geven we inzicht in de effecten van het landelijke en gemeentelijke beleid op de inkomenssituatie van minimahuishoudens.

B8.1 Introductie

Op verzoek van de gemeente Noordoostpolder is er een aanvullend onderzoek gedaan naar de situaties waarin de armoedeval optreedt⁴⁹. De hoofdvraag voor dit onderzoek luidt: *In hoeverre en in welke situaties komt armoedeval, bij (meer) loon door werk, voor als we kijken naar de gemeentelijke regelingen en welke oplossingsrichtingen zijn er voor de gesignaleerde knelpunten?*

Om deze vragen te beantwoorden is de bijlage als volgt opgebouwd. De volgende paragraaf geeft inzicht in de onderzoeksmethodiek van de inkomenseffectrapportage (paragraaf B8.2). We geven hierbij een overzicht van de verschillende inkomsten en uitgaven die worden onderscheiden, evenals de aannames die worden gedaan. Vervolgens komen de inkomenseffecten aan bod. In paragraaf B8.3 wordt de verhouding geschetst tussen de uitkering, landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen per huishoudtype per maand. In paragraaf B8.4 wordt de gemeentelijke bijdrage uitgesplitst naar de verschillende minimaregelingen. Daarna wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van het vrij besteedbaar budget (paragraaf B8.5) en de ontwikkeling van het totale inkomen (B8.6). Tot slot schetsten we de invloed van de energietoeslag op de inkomenssituatie van minimahuishoudens (B8.7).

Daarna volgen enkele paragrafen die achtergrondinformatie of een verdiepend inzicht geven. Paragraaf B8.8 geeft een overzicht van de beschikbare minimaregelingen. Vervolgens geven we inzicht in de opbouw van het totale inkomen (B8.9) en de financiële maandoverzichten per huishoudtype (B8.10).

Definities

Onderzoek naar de invloed van het landelijke en gemeentelijke beleid op de inkomenspositie van minimahuishoudens gaat gepaard met een aantal veelgebruikte termen. Hieronder worden deze toegelicht:

- **Armoedeval:** in voorliggend onderzoek definiëren we een armoedeval als een terugval in het totale inkomen tot onder het uitgangsinkomen. Dus wanneer huishoudens een inkomensstijging doormaken, en door het wegvallen van landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen uitkomen op een totaal inkomen dat onder het uitgangsinkomen ligt.
- **Totaal inkomen:** verwijst naar de optelsom van een uitkering, landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen.
- **Vrij besteedbaar budget:** het bedrag dat overblijft wanneer de uitgaven van de inkomsten worden afgetrokken. Het vrij besteedbaar budget wordt afgezet tegen het normbedrag voor sociale participatie (Nibud); op basis hiervan wordt duidelijk of huishoudens voldoende financiële ruimte hebben om te participeren.

B8.2 Onderzoeksmethodiek

Huishoudens en inkomensgrenzen

We berekenen de inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2023 voor zes generieke voorbeeldhuishoudtypen die in de samenleving voorkomen. Het gaat om de volgende huishoudtypen:

⁴⁹ Gelijktijdig met het rekenkameronderzoek heeft het College van B&W besloten een onderzoek uit te gaan voeren naar de effecten op het inkomen na werkaanvaarding, de zogenoemde armoedeval. Gezien de samenloop van deze onderzoeken heeft de Rekenkamer Noordoostpolder in overleg met het College besloten het onderzoek naar de armoedeval op te nemen in de evaluatie van het armoedebeleid.

Definitief

Niet AOW-gerechtigden:

- alleenstaande;
- paar zonder kinderen;
- alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar);
- paar (twee volwassenen) met twee kinderen (8 en 13 jaar).

AOW-gerechtigden:

- alleenstaande;
- paar (twee volwassenen).

We brengen de inkomenseffecten in beeld voor huishoudens met inkomens van 100, 110, 120 en 130 procent Wsm.

Inkomensbronnen

Het totaal inkomen van de minimahuishoudens is opgebouwd uit het netto-inkomen, de gemeentelijke regelingen en diverse toeslagen van het Rijk. Specifiek gaat het om de volgende categorieën:

- netto-inkomen inclusief vakantietoeslag;
- bijdrage Rijk:
 - huurtoeslag;
 - zorgtoeslag
 - kinderbijslag;
 - kindgebonden budget;
 - combinatiekorting.
- gemeentelijke minimaregelingen.

Gemeentelijke minimaregelingen

In de onderstaande tabel volgt een overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen in 2023. In bijlage 10 worden deze regelingen verder toegelicht.

Tabel B8.2.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Noordoostpolder

Regelingen opgenomen in begrotingen ⁵⁰	Inkomensgrens
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	100% Wsm
Individuele inkomensvoet (3 jaar of langer)	100% Wsm
Meedoenpakket (kinderen 4 – 18 jaar)	120% Wsm
Meedoenpakket (AOW-gerechtigde ouderen)	110% Wsm
Stichting Leergeld	150% Wsm ⁵¹

Regelingen niet meegenomen in begrotingen ⁵² :	
Bijzondere bijstand	110% Wsm
Studietoeslag	Situatieafhankelijk
Meerkostenregeling chronisch zieken	110% Wsm
Maatwerkbudget	Situatieafhankelijk
Energietoeslag	130% Wsm

Niet meegenomen regelingen

Een aantal regelingen wordt niet meegenomen in de berekeningen en begrotingen. In de meeste gevallen gaat het om een regeling die incidenteel wordt verstrekt of een beperkte doelgroep heeft. Hieronder staat beschreven wat de precieze reden is dat de regeling niet is meegenomen.

⁵⁰ Regelingen waarvan het bedrag één keer per jaar wordt verstrekt, zijn omgezet naar een maandbedrag om zo tot een maandelijks financieel overzicht te kunnen komen. Deze jaarbedragen zijn gedeeld door 12 maanden.

⁵¹ Stichting Leergeld heeft per 1 december 2022 haar inkomensgrens tijdelijk verruimd naar 150 procent Wsm.

⁵² Regelingen waarvan het bedrag één keer per jaar wordt verstrekt, zijn omgezet naar een maandbedrag om zo tot een maandelijks financieel overzicht te kunnen komen. Deze jaarbedragen zijn gedeeld door 12 maanden.

- De bijzondere bijstand is niet meegenomen in de berekeningen omdat deze vorm van bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven en dit niet maandelijks bij iedereen voorkomt.
- De studietoelage is eveneens niet doorgerekend in de financiële overzichten. Deze regeling kent een specifieke doelgroep; studenten met een lichamelijke of psychische beperking, die niet in staat zijn naast hun studie te werken. In deze inkomenseffectrapportage is geen huishouden opgenomen waarbij deze regeling van toepassing is.
- De meerkostenregeling voor chronisch zieken is niet meegenomen in de berekeningen, omdat in de inkomenseffectrapportage geen huishoudtypen met een zorgvraag zijn opgenomen.
- Het maatwerkbudget wordt verstrekt bij incidentele, noodzakelijke kosten die buiten de andere minimaregelingen vallen. Hiervan is niet bij alle inwoners in de minimadoelgroep sprake, daarom blijft deze regeling buiten beschouwing.
- De energietoelage wordt in 2022 en 2023 verstrekt naar aanleiding van sterk gestegen energielasten voor gas en elektriciteit. Wegens de tijdelijke aard van deze regeling, is het bedrag niet opgenomen in de begrotingen. Gezien de omvang van het beschikbare budget per huishouden (€ 1.300 per huishouden) geven we een overzicht van het effect van de energietoelage in paragraaf B8.7.

Uitgaven

De uitgaven zijn gecategoriseerd naar:

- vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Voorbeelden zijn huur, energiekosten⁵³ en verzekeringen;
- reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet regelmatig voorkomen en waarvan de hoogte vooraf niet bekend is. Er moet in principe een bedrag voor gereserveerd worden. Voorbeelden zijn kosten voor inventaris, kleding en het eigen risico voor de zorgverzekering;
- huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke;
- werkgerelateerde uitgaven. Dit zijn uitgaven die gemaakt worden als een persoon werkt. Voorbeelden zijn de kosten van woon-werkverkeer en werkkleding.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoorzicht in de bijlage. We benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven. Individuele situaties kunnen daarom afwijken van de begrotingen zoals opgenomen in deze rapportage.

Vrije bestedingen

Het budget dat na aftrek van de uitgaven (zie voorgaande paragraaf) overblijft is het zogenaamde vrij besteedbaar budget. Dit kan worden uitgegeven aan sociale en recreatieve activiteiten, in die zin is dit het bedrag waarvan mensen kunnen meedoen. Voor deze vrije bestedingen is eveneens uitgegaan van het normbedrag dat het Nibud per huishoudtype hanteert. Dit is terug te vinden in de begrotingen aan het eind van deze bijlage.

Aannames

Voor de inkomsten en uitgaven doen we de volgende aannames:

- De huishoudens maken van alle beschikbare regelingen gebruik en ontvangen daarvoor het maximale bedrag. De ervaring uit de praktijk is echter vaak dat huishoudens van een

⁵³ Kosten gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Vattenfall (Nederlandse groene stroom en aardgas variabel), de kosten voor water op de tarieven van Vitens. Heffingskortingen zijn in de maandprijzen verrekend. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Nibud (water en gas) en Essent (electriciteit).

(uiteenlopend) aantal regelingen, en niet alle regelingen, gebruikmaken. In werkelijkheid valt het vrij besteedbare budget waarschijnlijk vaak lager uit, dan weergegeven in deze rapportage. Daarnaast doen we de aanname dat huishoudens geen schulden hebben.

- Bij de inkomenseffecten wordt uitgegaan van gemiddelden. Dit betekent ook dat een ongunstige situatie, bijvoorbeeld een hogere huurprijs of een slecht geïsoleerd huis, direct gevolgen kan hebben voor de inkomenseffecten zoals in dit rapport zijn weergegeven.
- Iedereen woont in een huurwoning. We gaan uit van € 559 kale huur per maand voor een alleenstaande en € 607 kale huur per maand voor een meerpersoonshuishouden. Deze bedragen zijn gebaseerd op huurtoeslaggegevens van de Rijksoverheid over de gemeente Noordoostpolder.
- alleenstaande ouders met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm werken niet of zitten in een traject waarbij de kinderopvang wordt vergoed. We gaan ervan uit dat alleenstaande ouders met inkomens tegen 110 en 120 procent Wsm gebruikmaken van twee dagdelen van 4 uur BSO per week. Alleenstaande ouders met een inkomen van 130 procent Wsm maken gebruik van drie dagdelen BSO per week. Dit alles tegen een tarief van € 8,73 (gemiddelde uurprijs in 2023).
- Bij een paar met twee kinderen en een inkomen hoger dan 100 procent Wsm werkt slechts één van beide partners. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom gaan we er vanuit dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen. Dit is eveneens waarom een paar met kinderen geen combinatiekorting krijgt bij werkaanvaarding.
- Huishoudens in de bijstand werken niet, en hebben daarom geen werkgerelateerde kosten. Bij een inkomen vanaf 110 procent Wsm werkt één persoon in het huishouden, en is er wel sprake van deze kosten.
- Huishoudens maken een eigen keuze uit verschillende zorgverzekeraars; de gemeente Noordoostpolder biedt namelijk geen collectieve zorgverzekering aan. Hiervoor is een gemiddelde prijs⁵⁴ berekend van € 154 per polis.
- Vanwege het verwachte verschil in zorgkosten geldt de aanname dat AOW-gerechtigde huishoudens gebruikmaken van een uitgebreider zorgverzekeringspakket. Hiervoor is een gemiddelde prijs⁵⁵ berekend van € 193 per polis.
- Kinderen tot 18 jaar en AOW-gerechtigden kunnen aanspraak maken op een Meedoenpakket. Volwassenen tot de AOW-gerechtigde leeftijd hebben hier geen recht op.
- Stichting Leergeld ondersteunt kinderen gemiddeld met een bedrag van € 70 per kind in 2021⁵⁶ en dat bedrag wordt meegenomen in de begrotingen.
- Gemeente Noordoostpolder is aangesloten bij waterschap Zuiderzeeland. Kwijtschelding is mogelijk voor zuiveringsheffing en watersysteemheffing. Vanuit de gemeente is volledige kwijtschelding mogelijk van de afvalstoffenheffing (vast en variabel deel) en de rioolheffing.

⁵⁴ Een basisverzekering met een aanvullende verzekering waarbij 9 fysiotherapie behandelingen worden verzekerd en een tandartsverzekering.

⁵⁵ Een basisverzekering met een extra aanvullende verzekering waarbij een laag eigen risico geldt, vrije ziekenhuiskeuze en een uitgebreide tandverzekering.

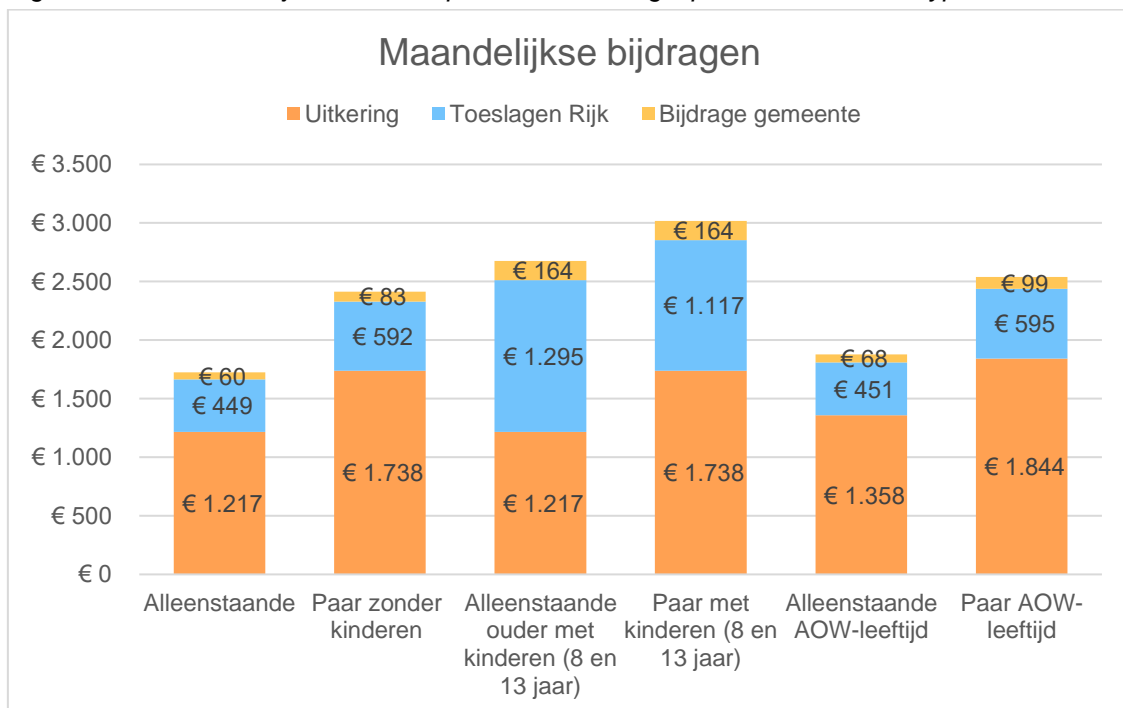
⁵⁶ Bron: Jaarverslag Stichting Leergeld Noordoostpolder 2021. Stichting Leergeld heeft aangegeven dat het gemiddelde verstrekte bedrag per kind in eerdere jaren veelal hoger lag. De daling heeft onder meer te maken met de invoering van het gemeentelijke Meedoenpakket, de coronaperiode (geen schoolreizen e.d.) en de invoering van de wettelijke regeling betreffende schoolreizen en ouderbijdrage (waardoor Stichting Leergeld deze vaak niet meer vergoed). Landelijk ziet Stichting Leergeld echter een toename van het aantal aanvragen.

B8.3 Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid

In figuur B8.3.1 is de opbouw van het maandelijks totaal inkomen bij een inkomen van 100 procent Wsm per huishoudtype weergegeven. Hier is te zien dat het totale dat huishoudens van het Rijk kunnen ontvangen (zoals bijstandsuitkering, huurtoeslag, zorgtoeslag en de kinderbijslag) hoger is dan de totale gemeentelijke bijdrage, die men kan ontvangen als men gebruikmaakt van alle regelingen. In de praktijk is dit bedrag lager omdat niet alle huishoudens daadwerkelijk gebruikmaken van de beschikbare regelingen. Omdat de aanname is gedaan dat de huishoudens kortdurend minima zijn, is de individuele inkomensvoet niet meegenomen in de gemeentelijke bijdragen. Huishoudens met kinderen kunnen een hoger bedrag aan toeslagen vanuit het Rijk en gemeentelijke bijdragen ontvangen dan huishoudens zonder kinderen. Dit komt omdat er regelingen beschikbaar zijn voor specifiek gezinnen dan wel kinderen.

Als voorbeeld: een alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar) ontvangt maandelijks € 1.217 aan bijstandsuitkering (inclusief vakantietoeslag). Als hij gebruikmaakt van alle landelijke toeslagen, ontvangt hij daar maandelijks € 1.295 voor. Daarnaast kan hij maximaal € 106 aan gemeentelijke regelingen ontvangen als hij gebruikmaakt van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen, het Meedoenpakket (kinderen) en de bijdrage vanuit Stichting Leergeld.

Figuur B8.3.1 Maandelijks inkomen op 100% Wsm, uitgesplitst naar huishoudtype

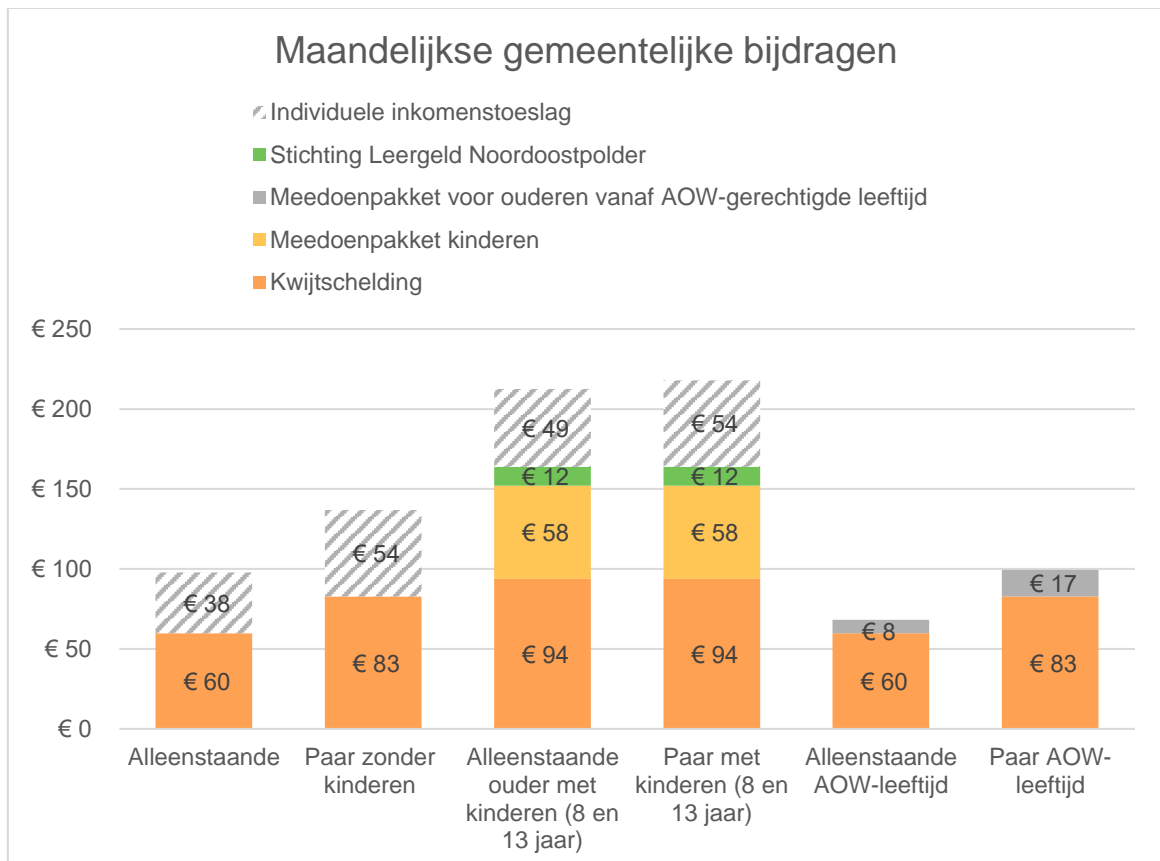

B8.4 Opbouw maandelijkse gemeentelijke bijdrage op 100% Wsm

Uit de vorige paragraaf blijkt dat de (maximale) maandelijkse gemeentelijke bijdrage verschilt per huishoudtype. In figuur B8.4.1 is de opbouw van het totale bedrag aan gemeentelijke regelingen per huishoudtype weergegeven voor minima met een inkomen van 100 procent Wsm. Bij de opbouw van de maandelijkse gemeentelijke bijdrage geven we ook de individuele inkomensvoetstukken weer waar minima die drie jaar of langer van een minimuminkomen tot 100 procent Wsm moeten rondkomen, recht op hebben.

Als voorbeeld: een alleenstaande ouder ontvangt maandelijks (maximaal) € 94 voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, € 58 vanuit het Meedoenpakket (kinderen) vanuit de gemeente. Vanuit Stichting Leergeld kan hij aanspraak maken op een bijdrage van € 12. In totaal ontvangt hij dan € 164 per maand vanuit de gemeentelijke regelingen. Als hij al drie jaar of langer een inkomen op bijstandsniveau heeft, krijgt hij daar bovenop € 49 voor de individuele inkomensvoetstukken. Bij een langdurig minimuminkomen ontvangt hij € 213 als gemeentelijke bijdrage.

Figuur B8.4.1 Maandelijks bedrag per regeling op 100% Wsm, per huishoudtype

B8.5 Het maandelijks vrij te besteden budget verschilt per huishoudtype

Alle minimahuishoudens houden door de gemeentelijke regelingen (meer) geld over voor het doen van vrije bestedingen (bedoeld voor sociale participatie, zie kader). Het Nibud hanteert per huishoudtype een normbedrag dat nodig wordt geacht voor sociale participatie. Deze staan ook in de figuur. Uiteraard zal iemand die nauwelijks geld meer over heeft, dat niet per definitie daaraan besteden.

Duiding vrij besteedbaar budget

Het vrij besteedbaar budget is bedoeld voor sociale participatie (een krant, abonnement, dagje uit, op bezoek gaan et cetera). Dat huishoudens in de plus staan betekent niet direct dat huishoudens ook op een minimaal niveau sociaal kunnen participeren. Een paar met twee kinderen heeft volgens het Nibud € 309 nodig voor minimale sociale participatie). In figuur B8.5.2 is te zien dat er op bijstandsniveau zonder de gemeentelijke bijdragen niet voldoende budget is voor vrije bestedingen, een paar met twee kinderen heeft dan namelijk een budget van € 198. Indien het paar met kinderen gebruik maakt van alle gemeentelijke regelingen is er (€ 198 + € 164 =) € 362 beschikbaar voor vrije bestedingen. Een paar met kinderen heeft dan voldoende budget voor sociale participatie.

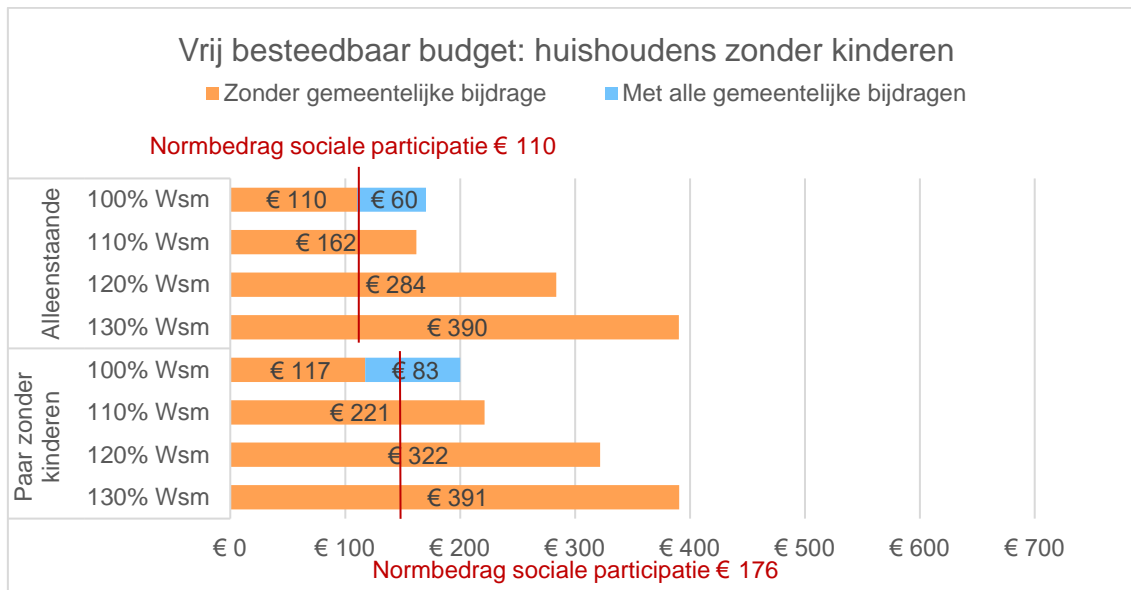
In de volgende figuren staat per huishoudtype het budget dat zij overhouden voor vrije bestedingen weergegeven, opgesplitst in wat zij zonder de gemeentelijke regelingen zouden overhouden en wat de gemeentelijke regelingen toevoegen aan het vrij besteedbaar budget. De meeste huishoudtypen houden bij ieder hoger inkomen ook telkens een groter bedrag over voor het doen van vrije bestedingen.

B8.5.1 Minimahuishoudens zonder kinderen

Alleenstaanden hebben bij ieder inkomen voldoende budget voor het doen van vrije bestedingen als zij maximaal gebruikmaken van alle gemeentelijke regelingen. Echter, op bijstandsniveau (100 procent Wsm) hebben alleenstaanden net voldoende voor de norm van minimale sociale participatie (€ 110), maar weinig ruimte voor onvoorziene situaties.

Paren zonder kinderen hebben zonder gemeentelijke bijdragen bij een inkomen van 100 procent Wsm onvoldoende budget voor het doen van vrije bestedingen; ze houden weliswaar geld over per maand op bijstandsniveau (€ 117) maar dit is minder dan het normbedrag voor vrije bestedingen (€ 176). Vanaf een inkomen van 110 procent Wsm zijn zij niet meer afhankelijk van de gemeentelijke regelingen; zij kunnen hier boven de inkomensgrens van 100 procent Wsm overigens ook geen gebruik meer van maken.

Figuur B8.5.1 Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens zonder kinderen, niet-AOW

B8.5.2 Minimahuishoudens met kinderen

Alleenstaande ouders hebben op ieder inkomensniveau meer budget voor vrije bestedingen dan paren met kinderen. Alleenstaande ouders hebben namelijk langer recht op hetzelfde bedrag aan landelijke toeslagen en ontvangen een hoger bedrag voor het kindgebonden budget. Voor paren nemen de landelijke toeslagen sneller af.

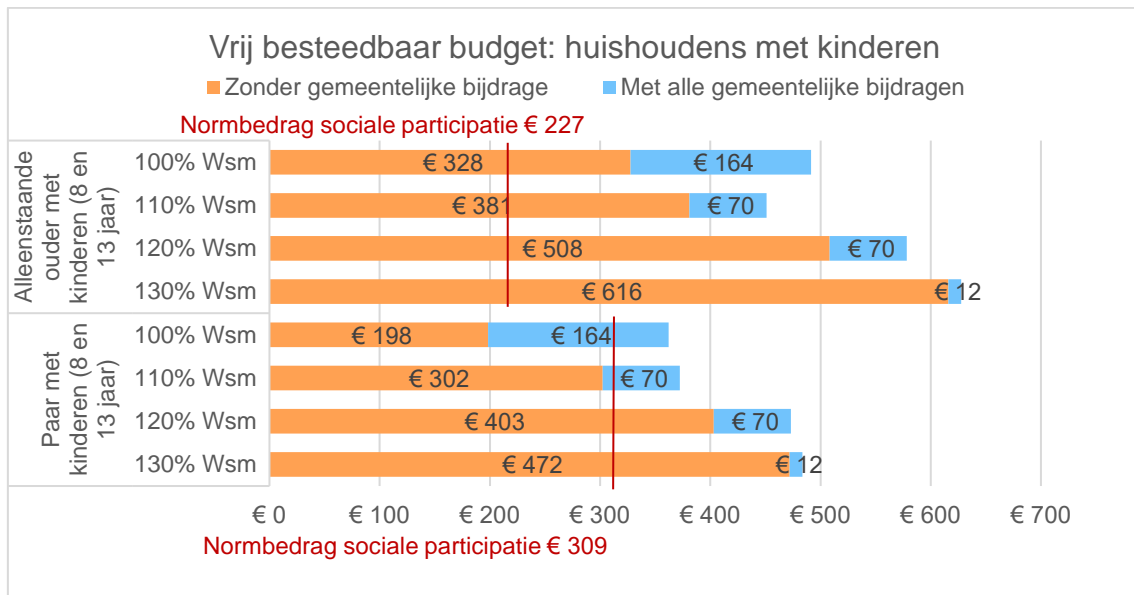
Alleenstaande ouders met kinderen hebben op alle inkomensniveaus voldoende budget voor sociale participatie (conform de Nibud norm) en zijn hiervoor niet afhankelijk van gemeentelijke regelingen. Heet bedrag dat alleenstaande ouders met kinderen overhouden bij 110 procent Wsm ligt wel iets lager dan bij 100 procent Wsm. Dit is – naast het wegvallen van het recht op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen - te verklaren door werkgerelateerde kosten⁵⁷ en uitgaven aan kinderopvang.

Paren met kinderen zijn daarentegen bij inkomens tegen 100 en 110 procent Wsm afhankelijk van de gemeentelijke bijdragen voor voldoende sociaal participatiebudget, zij houden weliswaar budget over voor vrije bestedingen, maar dat is minder dan de norm die hiervoor staat. Paren met kinderen ervaren geen teruggang in hun vrij besteedbare budget. Hoewel landelijke toeslagen teruglopen kunnen zij deze daling compenseren met de inkomensstijging, vooral omdat zij het recht op de gemeentelijke regelingen voor kinderen behouden tot 120 procent Wsm (Meedoenpakket) en 130 procent Wsm (Stichting Leergeld⁵⁸).

⁵⁷ Tussen 100 en 110 procent Wsm aanvaardt de alleenstaande ouder werk. Daarom worden werkgerelateerde kosten doorgerekend in de inkomenseffecten.

⁵⁸ Stichting Leergeld vergoedt kosten tot een inkomensniveau van 150 procent Wsm, maar dit inkomensniveau is niet weergegeven in de inkomenseffecten.

Figuur B8.5.2 Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens met kinderen, niet-AOW

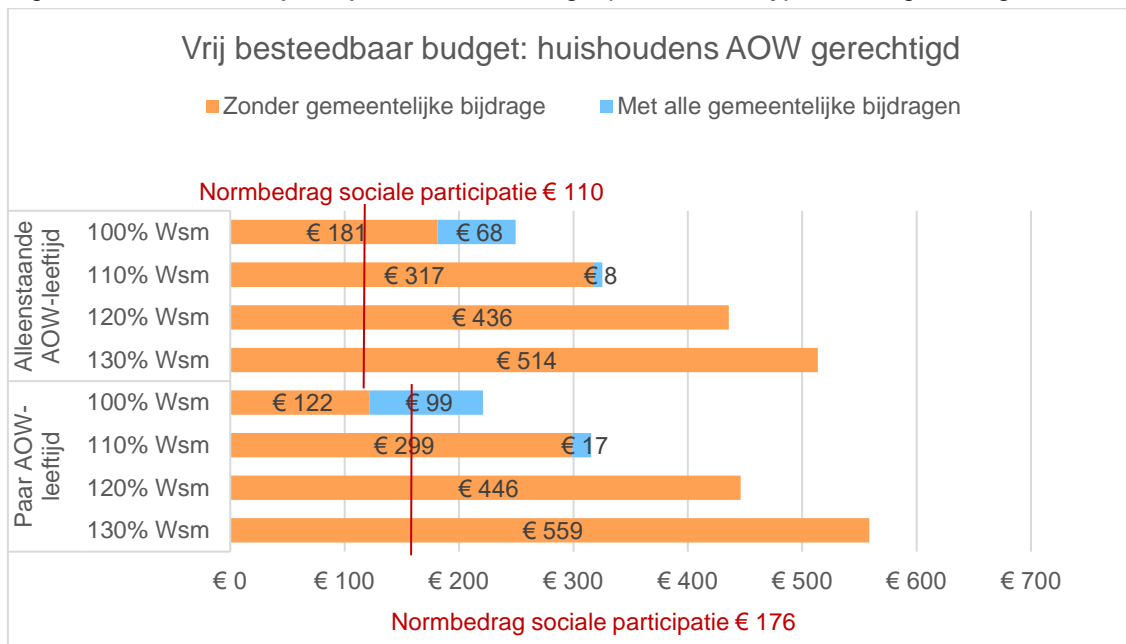

B8.5.3 AOW-gerechtigde minimahuishoudens

Alleenstaande AOW-gerechtigden zijn niet afhankelijk van gemeentelijke bijdragen om voldoende budget voor vrije bestedingen te hebben. Wanneer zij (maximaal) gebruikmaken van de beschikbare gemeentelijke regelingen loopt hun vrije bestedingsruimte bovendien verder op.

Een AOW-gerechtigd paar heeft de gemeentelijke regelingen nodig om vrij besteedbaar budget te hebben op een inkomensniveau van 100 procent Wsm. Als zij een inkomen tegen 110 procent Wsm of hoger hebben, zijn zij niet afhankelijk van gemeentelijke bijdragen.

Figuur B8.5.3 Maandelijks vrij besteedbaar budget per huishoudtype, AOW-gerechtigd

B8.6 Werken vanuit de bijstand loont

Een hoger inkomen leidt voor alle (voorbeeld)huishoudens in deze rapportage tot een hoger totaal inkomen dan in de bijstand. Er is daarmee geen sprake van een feitelijke armoedeval voor de

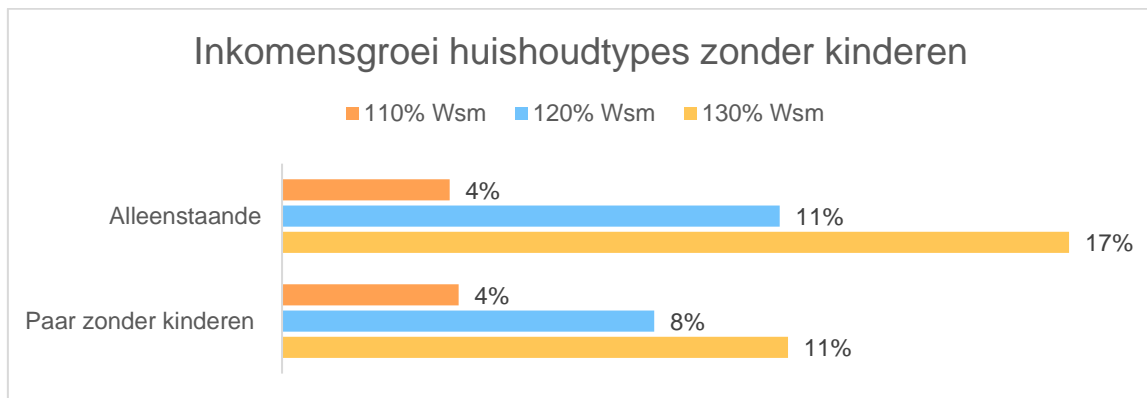
voorbeeldhuishoudtypen in deze inkomenseffectrapportage. Het is wel zo dat voor de meeste huishoudens de bijdragen van het Rijk en de gemeente dalen en/of vervallen wanneer het inkomen stijgt. Dit zorgt ervoor dat het totaal inkomen van een huishouden niet altijd evenredig met het loon stijgt. Hieronder geven we de inkomensvoortgang bij werkaanvaarding vanuit de bijstand tot een inkomen van maximaal 130 procent Wsm weer per huishoudtype. Daarna leggen we de inkomensvoortgang per inkomensniveau uit aan de hand van een casus. In paragraaf 8.9 worden al deze inkomens per huishoudtype uitgesplitst naar inkomenssoort waarmee visueel wordt weergegeven waarom het totaal inkomen stijgt of daalt.

B8.6.1 Alleenstaanden en paren zonder kinderen

Zowel alleenstaanden als paren zonder kinderen gaan er bij ieder hoger loon (tot en met 130 procent Wsm) op vooruit ten opzichte van de bijstand; zij krijgen een hoger totaal inkomen. De procentuele inkomensgroei ten opzichte van de bijstand is sterker voor alleenstaanden dan voor paren zonder kinderen. Oftewel: alleenstaanden gaan er méér op vooruit dan paren wanneer ze gaan werken. Dit is te verklaren door het wegvallen van de gemeentelijke regelingen en dalende toeslagen vanuit het Rijk.

Bij paren dalen de landelijke toeslagen sneller én harder als ze gaan werken dan bij alleenstaanden (paren krijgen bij 130 procent Wsm maandelijks € 178 minder aan landelijke toeslagen dan in de bijstand terwijl deze afname bij alleenstaanden slechts € 15 is).

Figuur B8.6.1 Inkomensvoortgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Tabel B8.6.1 Inkomensvoortgang bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Vershil tov 100% Wsm (€)	Vershil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande						
100% Wsm	1.217	449	60	1.726		
110% Wsm	1.338	449	0	1.787	62	+ 4%
120% Wsm	1.460	449	0	1.909	183	+ 11%
130% Wsm	1.582	434	0	2.016	290	+ 17%
Paar zonder kinderen						
100% Wsm	1.738	592	83	2.413		
110% Wsm	1.912	592	0	2.504	91	+ 4%
120% Wsm	2.086	519	0	2.605	192	+ 8%
130% Wsm	2.259	414	0	2.673	261	+ 11%

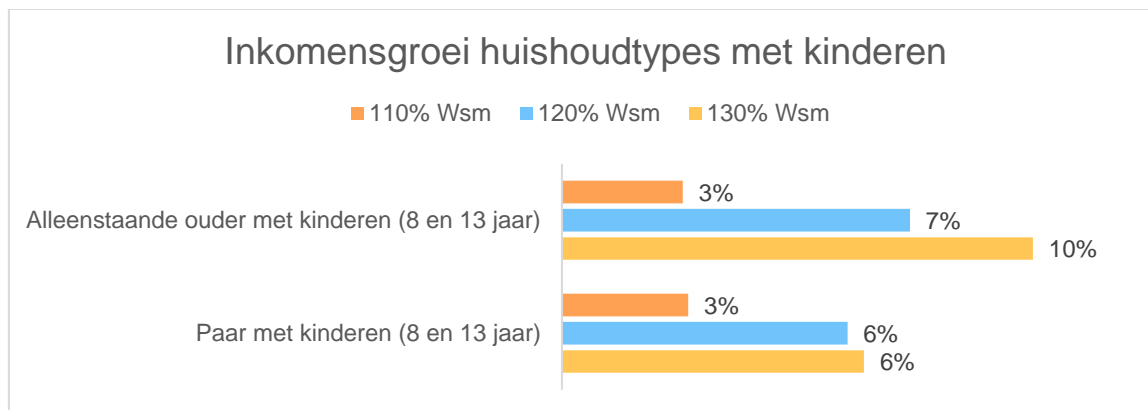
B8.6.2 Alleenstaande ouders en ouderparen

Alleenstaande ouders hebben bij ieder hoger loon een hoger totaal inkomen. Procentueel gezien ontvangen zij bijvoorbeeld een hoger inkomen als ze gaan werken tegen een inkomen op 120 procent Wsm dan op 110 procent Wsm. Zij behouden lange tijd hetzelfde bedrag aan landelijke toeslagen en door de combinatiekorting stijgt de Rijksbijdrage zelfs. Het wegvallen van het recht

op lokale regelingen wordt gecompenseerd door de inkomensstijging waardoor werken tegen een hoger loon, financieel gezien ook méér loont.

Ouderparen hebben daarentegen te maken met een demping/ stabilisatie van de procentuele groei van hun inkomen, wanneer het loon stijgt naar 130 procent Wsm (+ € 10; 0 procentpunt groei). Oftewel: hun inkomen stijgt minder snel tussen 120 en 130 procent Wsm dan tussen 100 en 120 procent Wsm. De loonstijging draagt wel voldoende bij aan een compensatie voor het wegvallen van gemeentelijke regelingen en landelijke toeslagen.

Figuur B8.6.2 Inkomensvoortgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Tabel B8.6.2 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Vershil tov 100% Wsm (€)	Vershil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar)						
100% Wsm	1.217	1.295	164	2.675		
110% Wsm	1.338	1.335	70	2.743	68	+ 3%
120% Wsm	1.460	1.340	70	2.870	195	+ 7%
130% Wsm	1.582	1.346	12	2.939	264	+ 10%
Paar met twee kinderen (8 en 13 jaar)						
100% Wsm	1.738	1.117	164	3.018		
110% Wsm	1.912	1.117	70	3.098	80	+ 3%
120% Wsm	2.086	1.044	70	3.199	181	+ 6%
130% Wsm	2.259	939	12	3.210	191	+ 6%

B8.6.3 Voorbeeldcasus inkomensvoortgang bij werkaanvaarding

Casus: paar met kinderen (zie tabel B8.6.2)

Daan en Sam hebben twee kinderen 8 en 13 jaar oud en krijgen een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.738 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Zij hebben maandelijks recht op € 1.117 aan toeslagen van het Rijk. Voor het gezin bestaat dit uit huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget. Tot slot kunnen Daan en Sam rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 164 per maand. Dit bestaat uit kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Voor hun kinderen maken zij nog aanspraak op het Meedoenpakket en een bijdrage vanuit Stichting Leergeld. In totaal hebben Daan en Sam een inkomen van € 3.018 per maand.

Als Daan of Sam werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt hun netto-inkomen naar € 1.912 per maand. Zij houden recht op de toeslagen van het Rijk, dus in totaal € 1.117. Ze kunnen geen kwijtschelding meer aanvragen, maar houden wel recht op de andere gemeentelijke regelingen. De gemeentelijke bijdragen zijn dan € 70 per maand. Het totaal inkomen van Daan en Sam is bij een inkomen van 110 procent Wsm € 3.098. Dit is een stijging van € 80 (3 procent) ten opzichte van hun totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Daan of Sam tegen een loon van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt hun netto-inkomen naar € 2.086 per maand. De bijdrage van het Rijk neemt iets verder af, en is nu € 1.044. Het gezin behoudt het recht op de gemeentelijke regelingen; het totale bedrag is € 70. Het totale inkomen van het gezin is dan € 3.199 per maand. Dit is € 195 (7 procent) meer dan wanneer zij een bijstandsuitkering hebben.

Als Daan of Sam gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt hun netto-inkomen naar € 2.259 per maand. De bijdragen van het Rijk dalen verder naar € 939 per maand. Het gezin kan nog aanspraak maken op de ondersteuning vanuit Stichting Leergeld tegen een bedrag van € 12. Het totale inkomen van Daan en Sam is nu € 3.210 per maand, dit is € 191 (6 procent) meer dan toen zij een bijstandsuitkering hadden.

B8.7 Invloed van de energietoeslag

Wegens sterk stijgende energiekosten heeft het Rijk in 2022 een tijdelijke energietoeslag geïntroduceerd. Deze tegemoetkoming is in 2023 opnieuw beschikbaar. Hiervoor is een bedrag van € 1.300 per huishouden gereserveerd waarbij de gemeente de precieze beleidskaders zelf mag vaststellen. De gemeente Noordoostpolder keert in 2023 opnieuw een energietoeslag van € 1.300 uit aan minimahuishoudens met een inkomen tot 130 procent Wsm.

In de weergave van de inkomenseffecten (tot nu toe) is de energietoeslag buiten beschouwing gelaten wegens de tijdelijke aard van de regeling. De regeling is echter wel beschikbaar in het huidige aanbod aan minimaregelingen vanuit de gemeente Noordoostpolder. Daarom laten onderstaande figuren de invloed van de energietoeslag op het vrij besteedbaar budget en de inkomensvoortgang van de verschillende huishoudtypen.

Invloed op vrij besteedbaar budget

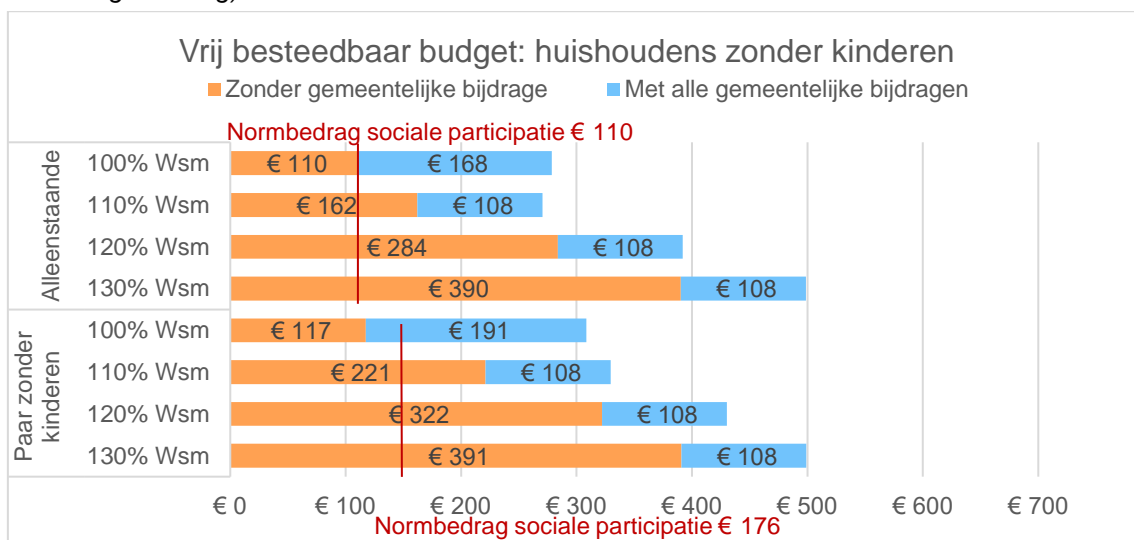
Alle huishoudtypen krijgen meer ruimte voor vrije bestedingen als zij in aanmerking komen en gebruikmaken van de energietoeslag; per maand hebben zij € 108 meer te besteden. Dit effect valt met name op voor de huishoudens zonder kinderen. Zij kunnen binnen het reguliere aanbod aan minimaregelingen geen aanspraak maken op een gemeentelijke regeling vanaf een inkomensniveau van 110 procent Wsm; de energietoeslag wordt echter verstrekt tot 130 procent Wsm.

Definitief

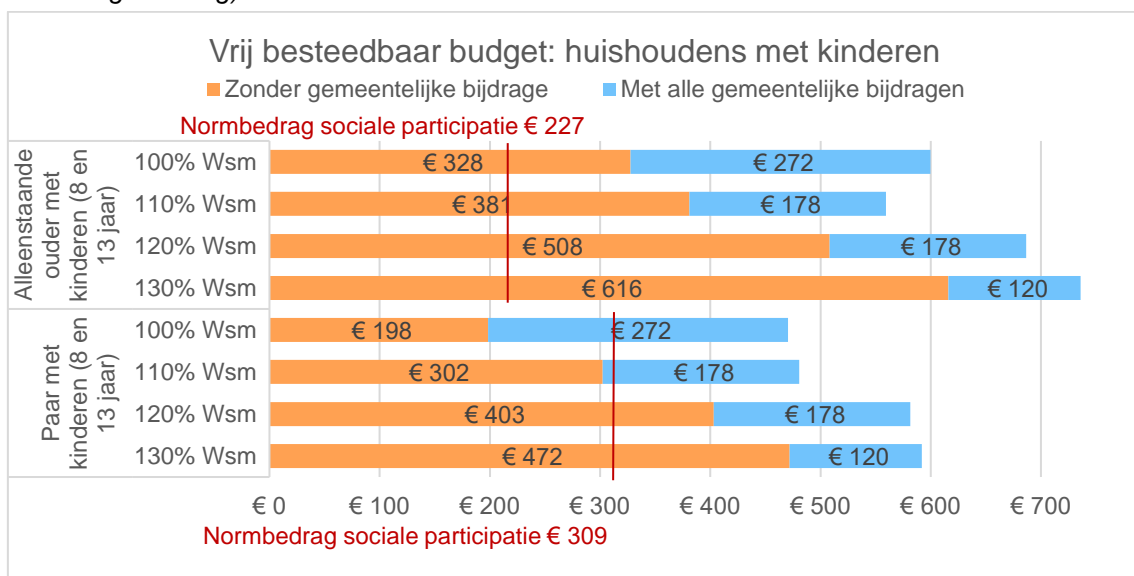
Voor alle huishoudtypen gold (ook zonder energietoeslag) al dat zij voldoende budget hadden voor vrije bestedingen. De energietoeslag zorgt daarmee met name voor meer vrije bestedingsruimte (zie ook figuur B8.5.1 tot B8.5.3). Bij dit beeld zijn een aantal kanttekeningen te plaatsen.

- Sinds januari 2023 is het prijsplafond energie van kracht geworden waardoor een maximum is gesteld op het gas- en elektriciteitsstarief (voor de inwoner). Dit zorgt ervoor dat de maandlasten voor energie zijn afgenomen ten opzichte van een jaar geleden.
- Ook onderstaand beeld gaat ervan uit dat inwoners maximaal gebruikmaken van alle gemeentelijke regelingen. Veelal maken inwoners geen aanspraak op alle regelingen waar ze recht op hebben (uit ervaringscijfers is bekend dat huishoudens vaak aanspraak maken op één of twee regelingen).

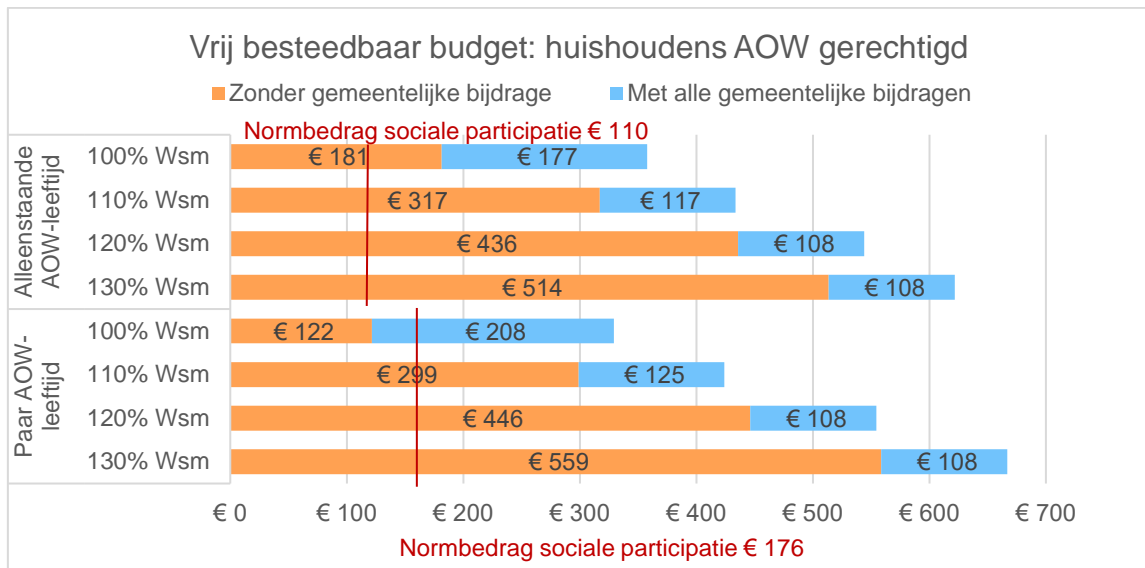
Figuur B8.7.1 Maandelijks vrij besteedbaar budget, huishoudens zonder kinderen (met energietoeslag)

Figuur B8.7.2 Maandelijks vrij besteedbaar budget, huishoudens met kinderen (met energietoeslag)

Figuur B8.7.3 Maandelijks vrij besteedbaar budget AOW-gerechtigden (met energietoeslag)

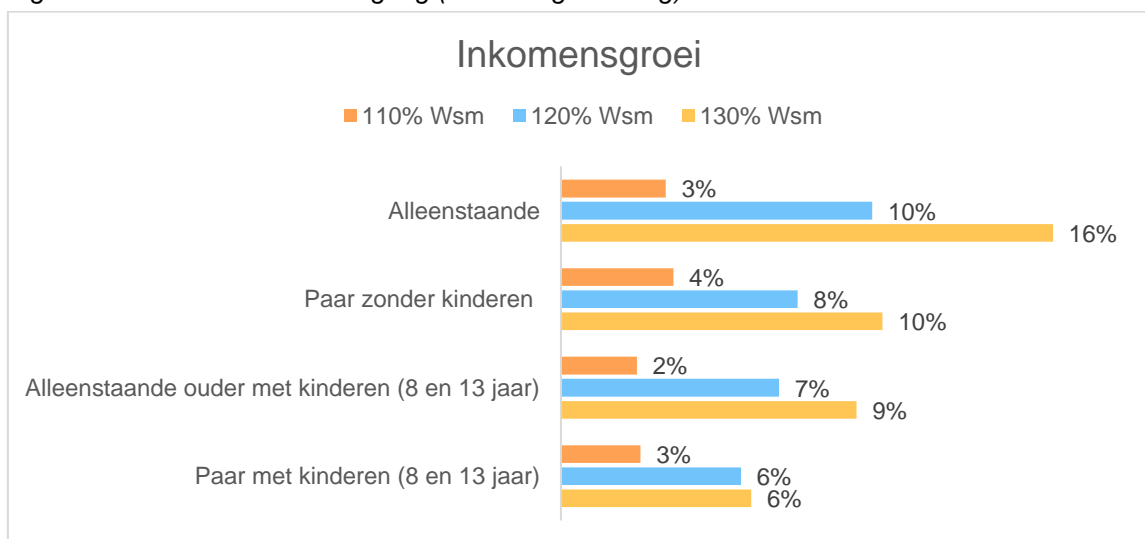
Invloed op de inkomensvoortgang bij werkaanvaarding

De invloed van de energietoeslag op de inkomensvoortgang van huishoudtypen bij werkaanvaarding is relatief beperkt. Dit heeft er mee te maken dat de energietoeslag op alle weergegeven inkomensniveaus (100 – 130 procent Wsm) wordt toegekend; alle huishoudens gaan er dus op vooruit.

Te zien is dat de meeste huishoudtypen er respectievelijk iets minder sterk op vooruitgaan ten opzichte van de bijstand. Ter illustratie: een alleenstaande ervaart bij 110 procent Wsm (t.o.v. bijstandsniveau) een inkomensvoortgang van 3 procent (met energietoeslag) in plaats van 4 procent (zonder energietoeslag). En bij 130 procent Wsm (t.o.v. bijstandsniveau) een inkomensvoortgang van 16 procent (met energietoeslag) in plaats van 17 procent (zonder energietoeslag).

Oftewel; het verschil ten opzichte van de bijstand wordt kleiner. De beperkte invloed van de energietoeslag op de procentuele inkomensgroei van huishoudens is te verklaren doordat alle huishoudens de ondersteuning krijgen en het totaalinkomen (uitkering/loon + toeslagen vanuit het Rijk + gemeentelijke bijdragen incl. energietoeslag) dus voor alle huishoudtypen stijgt. De energietoeslag valt weg bij een inkomensniveau van 140 procent Wsm. De invloed hiervan valt dus buiten de inkomenseffectrapportage.

Figuur B8.7.4 Inkomensvoortgang (met energietoeslag)

B8.8 Overzicht minimaregelingen

In de onderstaande tabel staat per regeling aangegeven met welke bedragen is gerekend.

Tabel B8.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Noordoostpolder

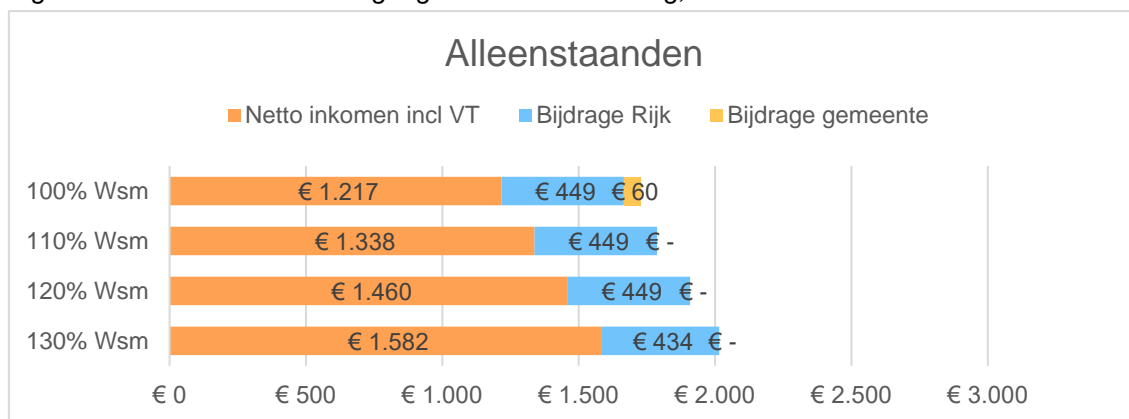
Meegenomen regelingen	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	Tot 100% Wsm	<u>Afvalstoffenheffing:</u> Eenpersoonshuishouden: € 253 Meerpersoonshuishouden: € 263 Variabel tarief: € 3,78 per storting
		<u>Rioolheffing:</u> € 174 per perceel
		<u>Watersysteemheffing:</u> € 93,55 per woonruimte
		<u>Zuiveringsheffing:</u> € 66 per vervuilingseenheid
Individuele inkomenstoelage	Minimaal 3 jaar tot 100% Wsm	Alleenstaande: € 455; Alleenstaande ouder: € 585; Paar: € 650;
Meedoenpakket kinderen	Tot 120% Wsm	€ 350 per kind
Meedoenpakket ouderen (vanaf AOW-gerechtigde leeftijd)	Tot 110% Wsm	€ 100 per persoon
Stichting Leergeld	Tot 150% Wsm	€ 70 per kind

Niet meegenomen regelingen	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Individuele bijzondere bijstand	Tot 110% Wsm	Individuele vergoedingen
Meerkostenregeling chronisch zieken en gehandicapten	Tot 110% Wsm	€ 250 per persoon
Studietoelage	Situatieafhankelijk	Afhankelijk per leeftijdscategorie
Maatwerkbudget	Situatieafhankelijk	Individuele vergoedingen
Energietoelage	Tot 130% Wsm	€ 1.300 per huishouden

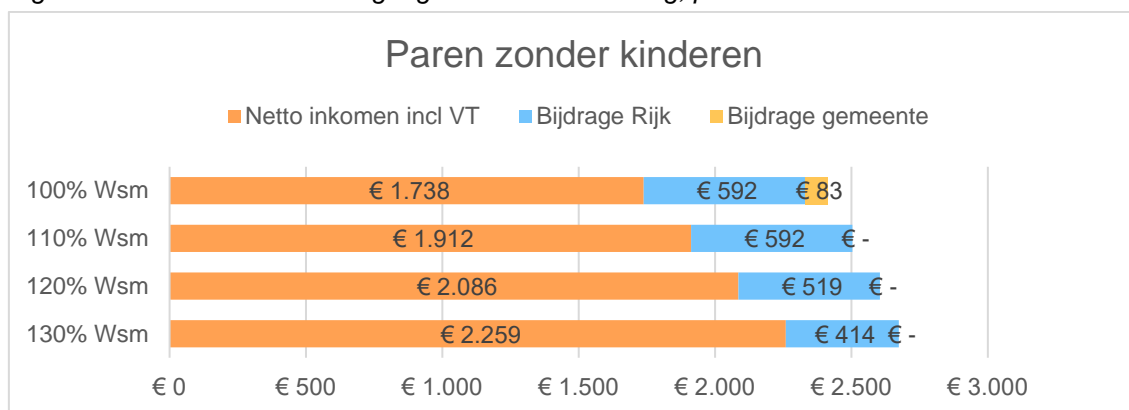
B8.9 Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm

In deze bijlage geven we de opbouw van het totaal inkomen, na werkaanvaarding, uit paragraaf B8.3 grafisch weer.

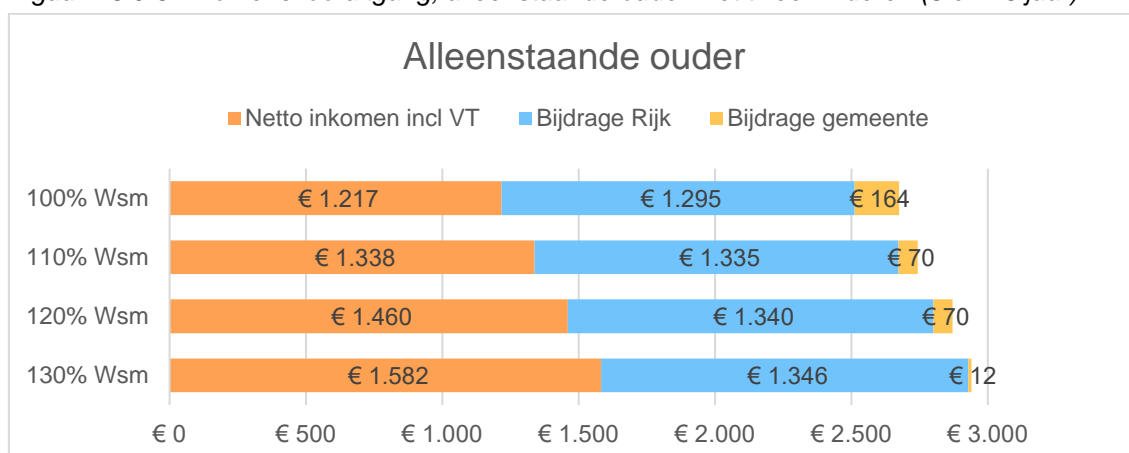
Figuur B8.9.1 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding, alleenstaande

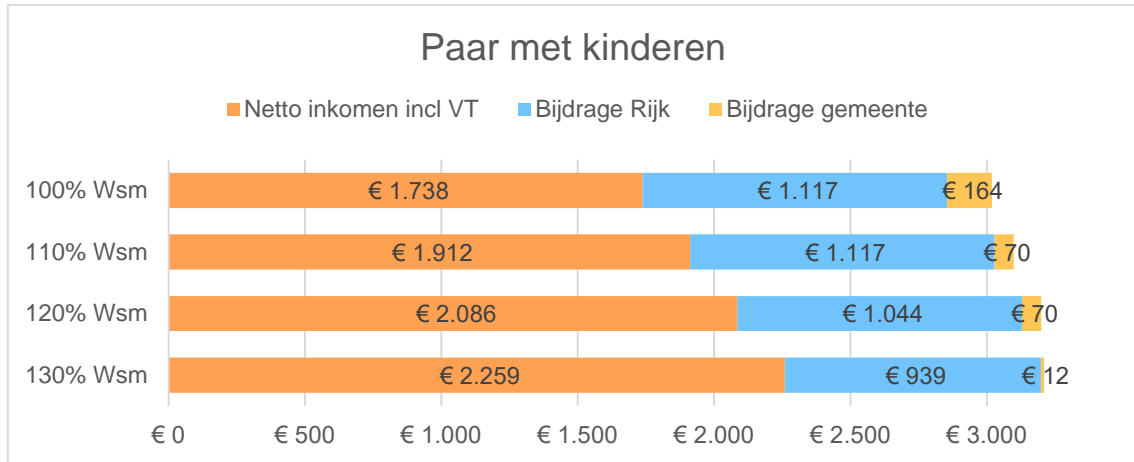
Figuur B8.9.2 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding, paar zonder kinderen

Figuur B8.9.3 Inkomensvoortgang, alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar)

Figuur B8.9.4 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding, paar met twee kinderen (8 en 13 jaar)

B8.10 Financieel maandoverzicht

In deze bijlage staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B8.10.1 Alleenstaande zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.217	1.338	1.460	1.582	1.217
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	295	295	295	280	295
Zorgtoeslag	154	154	154	154	154
Totaal bijdragen Rijk	449	449	449	434	449
Totaal inkomsten	1.666	1.787	1.909	2.016	1.666
Uitgaven					
Huur	559	559	559	559	559
Gas, water, elektra	179	179	179	179	179
Telefoon, internet en kabel	73	73	73	73	73
Gemeentelijke heffingen	60	60	60	60	60
Zorgverzekering	154	154	154	154	154
Overige verzekeringen	23	23	23	23	23
Vervoer	18	18	18	18	18
Reserveringsuitgaven	204	204	204	204	204
Huishoudelijke uitgaven	286	286	286	286	286
Werk gerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	1.555	1.625	1.625	1.625	1.555
Budget exclusief regelingen gemeente	110	162	284	390	110
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	60	0	0	0	60
Individuele inkomstenstoelage	0	0	0	0	38
Meedoenpakket (kinderen)	0	0	0	0	0
Meedoenpakket (ouderen)	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	60	0	0	0	98
Budget inclusief regelingen gemeente	170	162	284	390	208
Vrije bestedingen	110	110	110	110	110
Restant	60	52	174	280	98

Tabel B8.10.2 Paar, niet AOW-gerechtigd, geen kinderen

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.738	1.912	2.086	2.259	1.738
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	327	327	285	220	327
Zorgtoeslag	265	265	234	194	265
Totaal bijdragen Rijk	592	592	519	414	592
Totaal inkomsten	2.330	2.504	2.605	2.673	2.330
Uitgaven					
Huur	607	607	607	607	607
Gas, water, elektra	220	220	220	220	220
Telefoon, internet en kabel	87	87	87	87	83
Gemeentelijke heffingen	83	83	83	83	83
Zorgverzekering	308	308	308	308	308
Overige verzekeringen	37	37	37	37	37
Vervoer	37	37	37	37	37
Reserveringsuitgaven	317	317	317	317	317
Huishoudelijke uitgaven	516	516	516	516	516
Werk gerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	2.213	2.283	2.283	2.283	2.208
Budget exclusief regelingen gemeente	117	221	322	391	122
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	83	0	0	0	83
Individuele inkomstenstoelag	0	0	0	0	54
Meedoenpakket (kinderen)	0	0	0	0	0
Meedoenpakket (ouderen)	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	83	0	0	0	137
Budget inclusief regelingen gemeente	200	221	322	391	259
Vrije bestedingen	176	176	176	176	176
Restant	24	45	146	215	83

Tabel B8.10.3 Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)⁵⁹

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.217	1.338	1.460	1.582	1.217
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	295	295	295	295	295
Zorgtoeslag	154	154	154	154	154
Combinatiekorting	0	40	46	51	0
Kinderbijslag	238	238	238	238	238
Kindgebonden budget	608	608	608	608	608
Totaal bijdragen Rijk	1.295	1.335	1.340	1.346	1.295
Totaal inkomsten					
Uitgaven					
Huur	607	607	607	607	607
Gas, water, elektra	284	284	284	284	284
Telefoon, internet en kabel	87	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	94	94	94	94	94
Zorgverzekering	154	154	154	154	154
Overige verzekeringen	29	29	29	29	29
Onderwijs	56	56	56	56	56
Kosten BSO	0	38	38	58	0
Vervoer	42	42	42	42	42
Reserveringsuitgaven	308	308	308	308	308
Huishoudelijke uitgaven	523	523	523	523	523
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	2.184	2.292	2.292	2.312	2.184
Budget exclusief regelingen gemeente	328	381	508	616	328
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	94	0	0	0	94
Individuele inkomstenstoelage	0	0	0	0	49
Meedoenpakket (kinderen)	58	58	58	0	58
Meedoenpakket (ouderen)	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	12	12	12	12	12
Totaal regelingen gemeente	164	70	70	12	213
Budget inclusief regelingen gemeente	491	451	578	628	540
Vrije bestedingen	227	227	227	227	227
Restant	264	224	351	401	313

⁵⁹ Bij de kosten BSO is de tegemoetkoming kinderopvang al verrekend.

Tabel B8.10.4 Paar, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.738	1.912	2.086	2.259	1.738
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	327	327	285	220	327
Zorgtoeslag	265	265	234	194	265
Kinderbijslag	238	238	238	238	238
Kindgebonden budget	287	287	287	287	287
Totaal bijdragen Rijk	1.117	1.117	1.044	939	1.117
Totaal inkomsten	2.855	3.028	3.129	3.198	2.855
Uitgaven					
Huur	607	607	607	607	607
Gas, water, elektra	326	326	326	326	326
Telefoon, internet en kabel	101	101	101	101	101
Gemeentelijke heffingen	94	94	94	94	94
Zorgverzekering	308	308	308	308	308
Overige verzekeringen	41	41	41	41	41
Onderwijs	56	56	56	56	56
Vervoer	61	61	61	61	61
Reserveringsuitgaven	417	417	417	417	417
Huishoudelijke uitgaven	646	646	646	646	646
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	2.656	2.726	2.726	2.726	2.656
Budget exclusief regelingen gemeente	198	302	403	472	198
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	94	0	0	0	94
Individuele inkomstenstoelag	0	0	0	0	54
Meedoenpakket (kinderen)	58	58	58	0	58
Meedoenpakket (ouderen)	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	12	12	12	12	12
Totaal regelingen gemeente	164	70	70	12	218
Budget inclusief regelingen gemeente	362	372	473	484	416
Vrije bestedingen	293	293	293	293	293
Restant	69	79	180	191	123

Tabel B8.10.5 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.358	1.493	1.629	1.765	1.358
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	297	297	280	222	297
Zorgtoeslag	154	154	154	154	154
Totaal bijdragen Rijk	451	451	434	376	451
Totaal inkomsten	1.809	1.944	2.063	2.141	1.809
Uitgaven					
Huur	559	559	559	559	559
Gas, water, elektra	224	224	224	224	224
Telefoon, internet en kabel	73	73	73	73	73
Gemeentelijke heffingen	60	60	60	60	60
Zorgverzekering	193	193	193	193	193
Overige verzekeringen	13	13	13	13	13
Vervoer	15	15	15	15	15
Reserveringsuitgaven	207	207	207	207	207
Huishoudelijke uitgaven	284	284	284	284	284
Totaal uitgaven	1.627	1.627	1.627	1.627	1.627
Budget exclusief regelingen gemeente	181	317	436	514	181
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	60	0	0	0	60
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	0
Meedoenpakket (kinderen)	0	0	0	0	0
Meedoenpakket (ouderen)	8	8	0	0	8
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	68	8	0	0	68
Budget inclusief regelingen gemeente	250	325	436	514	250
Vrije bestedingen	110	110	110	110	110
Restant	140	215	326	404	140

Tabel B8.10.6 Paar, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.844	2.028	2.212	2.397	1.844
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	330	330	318	271	330
Zorgtoeslag	265	258	233	208	265
Totaal bijdragen Rijk	595	588	551	479	595
Totaal inkomsten	2.439	2.616	2.763	2.876	2.439
Uitgaven					
Huur	607	607	607	607	607
Gas, water, elektra	276	276	276	276	276
Telefoon, internet en kabel	87	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	83	83	83	83	83
Zorgverzekering	385	385	385	385	385
Overige verzekeringen	17	17	17	17	17
Vervoer	31	31	31	31	31
Reserveringsuitgaven	319	319	319	319	319
Huishoudelijke uitgaven	512	512	512	512	512
Totaal uitgaven	2.317	2.317	2.317	2.317	2.317
Budget exclusief regelingen gemeente	122	299	446	559	122
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	83	0	0	0	83
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	0
Meedoenpakket (kinderen)	0	0	0	0	0
Meedoenpakket (ouderen)	17	17	0	0	17
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Totaal regelingen gemeente	99	17	0	0	99
Budget inclusief regelingen gemeente	221	316	446	559	221
Vrije bestedingen	176	176	176	176	176
Restant	45	140	270	383	45